R. Simon

1

מסורת השי"ס

[המלה רש"ס]

(ג)מפכין. כמין הפך' הן כשמגיעין למפתן ההיכל: מכאן רמז לגדה. מלגה קרי ליה לאלה לגדה על שמתגבר כגחל שוטף שמגיע לפתח בית דוד רמז שלריכה לטבילה מיס עמוקים שתשב בהן עד לאותה ופע"ג דלא רמיז קרא עד לאותה רמיז מיהא דעיכוז עמוקים עומקן הכאלו וזה כלאלו: החיגה הים הכפורים לא גרסינן וה"ג שבת דאיכא מגעל מאי. מי שרי לעבור כמיס לו דילמא מיישיגן דילמא (ג)נפקי מכרעיה ואתי לאתיוויהו: ועברוה דרך מלבוש. בעגליסס עברו אותו: סנדל מאי. שמיט יכול להדקו ולקשרו יפה כרגלו כמו מגעל: איקילא להגרוניא. ושנת שס: לפירקא. תורה אור

הגהות הב"ח

(א) גס' כל יכולה מלמען בקרא דכתיב מלמען כבר מלמען בכסא דכסא אתר רבא בכסא דכסא מלא: (ב) רש"י ד"ה תפכים עיין ד"ה לאתת: (ג) שם ד"ה הכפורים מביאין לו מטפחת ומקנח בה ידיו ולאחר פושטה ומעבירה על עיניו והיא לתה קלא מקינוס הידיס לאתמול: איפכא אמרת לן. כמשנה כאב עושה אותן כמין כלים גנוזים ועברב עיה"ב לא אתמרת עושה אותן כמין כלים גנוזים ואותיגנך אמיטה דכמין כלים גנוזים עדיין יש כדי לסמוט: שאלו את רבי אלעזר גרסינן. והוא רבי אלעזר בן פדת. זקן ויושב בישיבה וכו'. אמרינן בסנהדרין (דף ה.) שאין חכס מתיר את הנכוט ביחיד לרמות את מומו אלא אם כן נעל רשות מן הגשיא פעם אחת והכא מיעביא לה דאס זקן ויושב ביחיד סנהדרין הוא מי לריך רשות לו לא. והא דנקט לה הכא משום דבעי למימר ותו קמבעיא לה מהו לאחת כמנדל של שעס ביום"כ: דבר זה. נטילת הרכות: להתגדר. לשון גדולה: למעלה מזקנו של זה. לפני זקיני של נשיא זה שבדורו: הכיוס תשודין על מומי הכנוט לחתיר את המסור ואף לחטיל בו מוס לפי שהכנוט בזמן הזה אין לו מקנה אלא אם כן יש בו מוס ועל הכהן ליעול בו משמגיטה לו לשוממו ולזוט. דרכי מאיר ודרכן שמעון במסכת כבורות (דף לה.): ותו קמבעיא להו. קמיה דרבי אלעזר: ו בגי"ר: פי הפן. שעס

הגהות דגר"א

[א] גס' וכן רשום קו עליו לתתקן:

מפכין עתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית מכאן ואילך היה מתגבר ועולה עד שמגיע לפתח בית דוד כיון שמגיע לפתח בית דוד נעשה כנחל שוטף שבו רוחצין זבין וזבות[ג] נדות ויולדות שנאמר °ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד ולישבי ירושלם לחטאת ולנדה אמר רב יוסף מכאן רמז לנדה שצריכה לישב עד צוארה במים ולית הילכתא כוותיה (תינוה יום הכפורים דליכא מגעל) שבת דאיכא מגעל מאי אמר נחמיה

מכאן

רמז לנדה שצריכה לישב עד לוארה במים · שאלו מקמי רב יהודה גאון ז"ל טבילת נדה מדאוריילתא מגלן והשיב קל וחומר ממנעמה וי"ח פירש דנפקא מדכתיב במי נדה ודרשינן במסכת עבודה כוכבים (דף עה:) מיס שהנדה מוכלת בהן ור"י פירש מדכתיב והזוה בנדתה ודרשינן בפ' במה לבשה (שבת דף סד:) בנדתה תהא עד שתבא במיס°: הקיטע

תרגומא דרבי נשיאה אנא הויתיה לרבי אמי ורבי אסי דמטו עורקומא דמיא °ועברוה דרך מלבוש תינה מגעל סנדל מאי איכא למימר אמר רב ריחומי אנא הויתיה לרבינא דעבר דרך מלבוש רב אשי אמר °סנדל לבתחלה לא ריש גלותא איקילא להגרוניא לבי רב נתן הרפס וכולהו רבנן אתו לפירקא רבינא לא אתא למרר בעי הרפס לאפוקי לרבינא מדעתיה דריש גלותא אמר ליה מאי טעמא לא אתא מר לפירקא אמר ליה הוה כאיב לי כרעאי אביבי לך למיסס מסאני גבא דכרעא הוה אביבי לך למרמא סנדלא אמר ליה עורקמא דמיא הוה באורחא אביבי לך למעבריה דרך מלבוש אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב אשי סנדל לבתחלה לא תני יהודה בר גרוגרות °אסור לישב על גבי טינא ביום הכפורים אמר רבי יהושע בן לוי ובטינא מטפחת אמר אביי °ובטופח על מנת להטפיח אמר רב *°יהודה °מותר להצטנן בפירות רב יהודה מצטנן בקרא (ה) רבה מצטנן בינוקא רבא מצטנן בכסא דכספא אמר רב *°פפא °כסא דכספא מלא אסור חסר שרי דפרא אידי ואידי אסור משום דמישהל שחיל רב (*°פפא) אמר כסא דכספא חסר נמי אסור משום דמזדריב ועירא בר חמא אושפיזכנין דרבי אמי ורבי אסי ורבי יהושע בן לוי ודכולהו רבנן דקיסרי הוה אמר ליה לרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי *°בר אריא הא אימא לך מילתא מעליתא דהוה עביד אבוך מטפחת היה לו *°בערב יום הכפורים °ושורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובין ולמחר מקנח בה פניו ידיו ורגליו ערב תשעה באב שורה אותה במים ולמחר מעבירה על גבי עיניו *וכן [א] כי אתא רבה בר מרי אמר °בערב תשעה באב מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים ומניחה תחת מראשותיו ולמחר מקנח פניו ידיו ורגליו בערב יום הכפורים מביאין לו מטפחת ושורה אותה במים ועושה אותה כמין כלים נגובין ולמחר מעבירה על גבי עיניו אמר ליה ר' יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא איפכא אמרת לן ואותיבנך סחיטה אמר רב מנשיא בר תחליפא אמר רב עמרם אמר רבה בר בר חנה שאלו את רבי אלעזר זקן ויושב בישיבה צריך ליטול רשות להתיר בכורות או אינו צריך מאי קא מיבעי להו הכי קא מיבעי להו כי האי דאמר רב אידי בר אבין דבר זה הניחו להם לבי נשיאה כדי להתגדר בו צריך ליטול רשות או דילמא כיון דזקן ויושב בישיבה אין צריך עמד ר' צדוק בן חלוקה על רגליו ואמר אני ראיתי את רבי יוסי בן זימרא שזקן ויושב בישיבה היה ועמד במעלה מזקנו של זה ונטל רשות להתיר בכורות אמר ליה ר' אבא לא כך היה מעשה אלא כך היה מעשה ר' יוסי בן זימרא כהן היה והכי קא מיבעיא ליה הלכה כר"מ דאמר *°החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו או דילמא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר *°נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ופשט ליה °הלכה כרשב"ג °והו קא מבעיא להו מהו לצאת בסנדל של שעס

כבכורות לה. [כב]

עין משפט נר מצוה

כב א ב טוש"ע א"ח סימן תא סעיף ד:

כד ג ד ה ו מיי' פ"ג מהלכות מעלה שביתת עשור הלכה ד סמג לאוין מט טוש"ע א"ח סימן תריג סע"ף ט:

כה ז מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם בסג"א:

כו ח טוש"ע שם סימן תקנ"ד סע"ף יד בהג"ה:

כז ט מיי' פ"ב מהלכות כבורות הלכה ח [ופי"ב מהל' מעבר הל' ח] סמג עשין רלז טוש"ע י"ד סימן שד סעיף ה:

[עי' תוספות מגילה לא. ד"ה לא נזכרה ותוספות יומא מז: ד"ה כתקום]

רבינו חננאל

משום דשמש דשמש' מיטיו חייש דילמא ישמשנו אבל כגון אנשים סים דליכא חשש לשמשא אפילו הסים עד צוארו עובר ס': כתיב ביום הוא יהיה מקור לבית דוד ולישבי ירושלים לחטאת ולנדה' אמר רב יוסף סימן רמז לנדה שצריכה לישב עד צוארה במים ולית הלכתא כוותיה · תינה ביה"כ דליכא מגעל עובר במים · בשבת ואיכא מגעל מאי · ואיכ' היכא דאיכא מגעל מעבר לדר דרך מלבוש ושרי · פירש בשורא לבוש ב ה ן ברגליו · ויש מי שאמר דרך מלבוש ואפ' שלא ברגליו · רב אשי אמר מנדל לבתחלה לא · תני ר' יהודה [בר] גרוגרות מ' שם אדם · אסור לישב ע"ג מים ביה"כ ואוקמא אביי בטופח ע"מ להטפיח · וכבר פירשנוה פעמים רבות · מותר להצטנן במירות וכן בקרא וכן בינוקא בטולהו שרי אבל בסגי דחדרא בין מלא בין חסר אסור משום דשחלי מ' שואבת הים ים ומקיאין אותן בחיץ ונמצא הצטנן בה ן רוחצין את גופו · ומני דכספא וסני מחטות משום דמזדרבי · מ' בשמנונעים הכלים שבתוכן ניתנין מן הים שבתוכן וגופין על בשרו של אדם הצטנן בהן: ירושלמי [ר' יעיא וכו' בשם ר' יהושע בן לוי בתענית צבור מרחיץ פניו וידיו כדרכו ובמ' באב מרחיץ

עה

מבאן רמז לנדה שצריכה לישב עד לוארה במים · שאלו מקמי רב יהודה גאון ז"ל טבילת נדה מדאוריילתא מגלן והשיב קל וחומר ממנעמה וי"ח פירש דנפקא מדכתיב במי נדה ודרשינן במסכת עבודה כוכבים (דף עה:) מים שהנדה מוכלת בהן ור"י פירש מדכתיב והזוה בנדתה ודרשינן בפ' במה לבשה (שבת דף סד:) בנדתה תהא עד שתבא במים: הקיטע

הלכה כר"מ דאמר *°החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו או דילמא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר *°נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו ופשט ליה °הלכה כרשב"ג °והו קא מבעיא להו מהו לצאת בסנדל של שעס

ידיו ופעבירן על פניו · ובינה"כ מרחיץ ידיו ומקנחן בטפה ופעביר הטפה על פניו · ר' יונה דוה תרי מיטופא ויהיב לה תיתיבו היה הולך אצל רבו אי מי שנדול מסנו עובר בים או בנהר ואינו חושש נסנפר רגליו מרחיצין בים ואינו חושש · הדה ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קרוחות עליו מותר להרחיצן בים · אבל ומעודה המהלכין בדרך מותר בנעילת הסנדל לכשיבואו לעיר יחלוצו · וכן בפ' באב וכן בתענית צבור · סיכה בין סיכה של תענית בין סיכה שאינה של תענית אם בשבת מותר אם ביה"כ אסור · בפ' באב ובתענית צבור של תענית אסור שאינה של תענית מותר · כל אלו שאסורו אסורין בנעילת הסנדל יצא לדרך נועל הגיע לדרך חולץ · אית תנא תני יוצאין באפילא ואוקימנא באפילא של עיר · ריב"ל נפיק לבית סליסרה ביה"כ אמר אמסכנן [אנא] חד תלמיד כן דר' קריטרי דנשיא דמלבוש מליסרה דהוה אמתנם כן הדה דרבי"ל · הא דרב"ל הריצנא הכי ערב יוה"כ היה מקנח ידיו ורגליו בטפחת ולמחר ביה"כ היה מעבירה ע"ג עיניו ואינו חושש · ערב פ' באב היה שוהה בטפחת ומניחה מראשותיו ובפ' באב היה מקנח בה פניו ידיו ורגליו ואינו חושש: שאלו לר' אלעזר זקן ויושב בישיבה צריך ליטול רשות להתיר בכורות אי לא ברבינסון בבנהדרין [דף ה] א"ל ר' חייא לר' בן אחי יורד לבבל יורה יורה ידין ידין יתיר בכורות וכו' וא"ר יצחק הקילא אני ראיתי ר' יוסי בן זמרא כהן והכי קא מיבעיא ליה הלכה כרשב"ג דאמר נאמן אדם על שלו עצמו או הלכתא כר' מאיר דאמר החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו ופשטו ליה הלכה כרשב"ג דתולא ותנן סתמא

תוספות ישנים

זה פיה נגלה שהרוחן כשבת נכנר מותר לרחוץ בנגדיו ונלכה למיתה לגיהנם מיכו לא לתמור משום שחיטה דהא פרישה לעיל [דיה משום] מיעלגל מלא ויביון לבל מה שבשון בתוכו לא קיבון ביה מיעלגל מלא ויביון לגלה בשוק מיעלגל [הכלי] כדפירש"י בשבת דלגלה דמי לקלקלי והכן דלמעיין בפ' בתר לגלה יוצאים (שבת דף סד.) דעמא דיהו מעמא דמיעלגל מלא ויביון שבתבתה מיעלגלא ומתבתבא מתקום לל מקום של יד ובן תביב בל שבות עמא פירש רש"ם שמיעלגל הוא מלא ויביון כמו שן דילפינן ליה מיעיב בנתה לגלה וטיעיב שיבול לקבור בו עבעת אבל אין בגלגל דבר לבלון ולא נלה לגרי דבון שבתבתות לעבר בלבלון לגרוגה ולבון היא מתבונון · מיר · אל לא סבר מר לבא דאמר רב אבי בבלי לבתחילה לא · קל בל בב בתומי בהא דאמר לעיל אבא אמרא דבנר דרך מלכות ובמה זה לאיה לפירוש רבי בנבאל לפרש דתרי בבריא הוו לי מי דמיי לגר ליה בבריא אבל לא סובר בן: יהודה גרוגרות · בן מנו: בבא דבספא מלא מי · מיבן ים ליהר שלא לגבן עלמן בבלי מרם לע"ם שלון בו מים עבבאו מבוס דבמולי אבל ולא בבוס מיע שבות עופם על מנת לבטפאת לא יד ובבל ובן בתולת שים בו בתולתים מים ובינוסא בו · ערב הבעה בתר · בבלילות בבם לוסבת ובן פי' רש"י: אופבא אמרת לן · בי בים סובר שים לבתמיר בש"ב יוהר מיובר"ב בבתמרי בעלמא דדברי סופרים לבינן מיוסב יוחר · ופשטו ליה בהבגר · פי' ר"ם דקי"ל בבבר"ב בוהיל ובתם לן תנא בוותים בתם בעים (פ"ב פ"ט) בל הבעים לדם ביותר [ומן מבל עמנו · *)ואבינא ליה בתמיעין בבתר מתי · דדילמא דבבי סופרים לבינן מיוסב יוחר: רבא בבן בדיקולי · ובפירש"י בתר בדיבלי ובוים שם עבבים: דקיטע יוחא בקב אלו דברי ר"ם ור' יוסי לוסר · פירש"י בבבר בתר תבם יוחא: תבביע בוה לא בבה דלבון מבוע בבה בבן לבבי יוסי מעבל בוה ובו' · יוצא בקב אלו · בשבת ס"ו דיני קב ובמוכות אלו לפירוש רש"י וס"ר יוסף ופין לי לבתרין בלן: ואם יש לו בים קיטוע בתיתון

*) מבלן שיין לע"ב

מוסף רש"י [שייך לעמ' הקודם] מדיחה אשה ידה אחת במים. כיום הכפורים, דתנ"ם אתסור בכרחילה. המירו לאשה להדיח ידה אחת ולינוב בשם (תוליון קו:). שלא רצה להאכיל בידו אחת. אמילו יהו אחת לא לה להדיח כדי לינוב מם בתוכן ביה"כ ומוגע מלאכלו (שם). משום שיבתא. יום רעב שורה על הים שלא נעלו אחרים (שם) פירוש הים (שם) ומלאכלו. רוחת הים דשרוין על הים דלינוב בלילה ומלן דעבע במיכלה בלא מיתמה יבא בריא הבוה רוחת על הבוה מיכלה ומיתמבת. ומבוס הבי שרו ליה רבנן למיתמה ומוסבת לינוקא (מדוב רש"י מ' קמח).

יום הכפורים פרק שמיני יומא

הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אומר: בפרק במה אשה (שבת דף סו.) פרש"י משום דלמא הכשיר הוא ומשמע דלמסר לו מקום בחשוב כמקצוי ולא הוי מקום בגמרא התם דקאמר לרבי מאיר מלגה בקב לא

צמוקי [דף עז ע"ב] אם תעבה מהמים ואם תקח מלרות . [ז] פי' ר"י דהני דרשות אסמכתא בעלמא ניתנו וכל הני עיונין מדרבנן הוין . דהכי ממעט ליהנות דעמרא דקאמר הני עיונין כנגד מי וגלא קאמר מגא לן מי מהיכא נפקא לכל כנגד מי ומשמע שמואל אם יש להן טוס רמז מן התורה . ועוד דדרש ממחסה עיונין דקרא גם אכילה ושתיה והאולם דרשה רמז בעלמא הוא דהא אכילה ושתיה דריש ליה מקרא ומגזירה שוה ומהיכן אסמכתא איכ מני אסמכתא ניתנו . וכן ממעט מים הא דתניא (דף עד.) בשאר מיפרי דבי רבי אלעזר לומר שבתון שבות . משמע דהוה מדרבנן כמו גבי שבת דאסמיך כל מיסורי דדבון שיש לו תענוין בראשו לאסוך ומי שיניו מלוכלכות בטיט ובלוחה לרחוצה ועוד מדתנן המיח הנעולו את הסנדל דברי ר' אליעזר וחכמים אוסרים ע"כ מיירי בדליקה שבתה מדאסרי רבנן ואי נטילה הסנדל דאוריתא היכי שרי ר' אליעזר. וכן הבית הלוה ריב"ש מן היומלמי (הלכה ח') דתניא [ח] מיכה בשהיה לאיסור ולהשמומין [ט] אבל לא לעשות [י] ולוזם הכפורים לא לאסור ולא לעשות : ב תר"ר אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו . ואם היו דיו מלוכלכות בטיט ובלוחה ליותן בדרכו ואינו חושש . ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו :

ג ואם היה חולה לו שיש לו תענוין בראשו לא יסוך בדרכו ואינו חושש . תנא דבי אליעזר רבן שמעון בן גמליאל אומר אם מדיחה ידה [לאחר] בפיו ומותנת פה לחיוטין ואינה מאשה . אמרו עליו על שמאי הזקן שלא לבה לבתלבל ביהו לאחר בשהי ידיו . מלו עשמת אמר אביי [כ] משום שיבחת פירום רום רעה פרב"י שאורה על הידים שלא נעל בשחרית . ורבינו הם היה אומר דאפילו שלא לבתלבל בתיעוב מוחבר ליעול בחרית כדאמרינן הכא הוי ידיו מלוכלכות בטיט ובלוחה רוחק בדרכו ואינו חושש ואין לך מלוכלך יותר מבבוקר קודם נטילה כדאמרינן בפרק שמנה שרצים (דף קח:) כל זמן שלא נעל ידיו שחרית יד לפה מקלן יד לעין מקלן יד לחוטם מקלן . ואמרינן ממי התם (דף קט. ע"ב) בת מלך היא ומקפדת עד שלשה פעמים ואם כן בכבה היא שמי אפסר שלא יבא בלחמת מלאה ואפי' חולה שלון בו בכבה אמר דסך בדרכו ואינו חושש . אלכך מיהר לחוון ידיו ואינו חושש . וכן כל היום אחר [ד]שעבה נרבינו לו שהטעל בלא נטילה . ואחר שלא יטול אלא במקום שלריך בטיעון ובלוחה דאי אפשר לו להתעל בלא נטילה . ואחר שלא יטול אלא במקום שלריך כגון האכבעות ולא כל היד . דהא דאמרינן בשמעתין שורה מפה בפיים לאו לעשיה ידיים שחרית קאמר אלא לחבעירה בכל נבי עיניו . והא דקאמר הכא משום שיבחת לאו בשחרית קאמר אלא כל היום אחר שעמל שחרית [ה] כמו שפירש בערוך שהיה מלוי ביומיה רוח רעה שחוזקת את הרעיון כשנותנין לו לחם בלא נטילת ידיים אפילו כל היום לאחר שעמל שחרית . וכן בעל הבעיטה שחרית יעול ידיו בדרכו ואינו חושש ומברך על נטילה ידיים ואינו חושש . על פניו אסור . [ט] ולוכה מלן דאחר דאינו מברך על נטילה ביום הכפורים ותשבה בחב . ואינו מברך עשבה לי לא לרבי מפני שאסור בנטילה הסמדל . ומהברכה כיון דבידו [י]ובשרשו הן לעולם בגון מפני סכנת עקרב מותר לברך בסדר בה בכבה טלה .

ולאו דוקא כי סיים מסאני [נ] כי סיכי דבי לא שנע קול הרגנול מברך שבינו הוא :

ד תר"ר הלוך להקביל פני רבו לא פני אביו לו פני אביו לו פני מי שהוא [ס] גדול ממנו עובר עד לאחרו בנים ואינו חושש . והא דלא חייסינן לסחיבה כי סיכי דאמרינן בפרק אלו קבריס (דף קינ:) נבי היה מהלך בדרך ופגע בחמה הנים וכו' הכי לעיבדיל ביחות בנים קא מיתוחן מתאי ואתי לידי סחיבה . דשאי הכא כיון שלא הגיעו לו מלא בדרך שהוא לבוש כדאמר לקמן ולבדר שלא יגיע דו מהחתם חיפה חלוקו [ע] מיכבדת מלהה ולא אתי לידי סחיבה . [פ] ומיהו אפ"ה נהי דלא נזרינן משום סחיבה הא אינא כיבוס ולבנון ולבנון כדאמרינן בזבחים פרק דם חטאת (דף לד:) דמרייחו זו היא כבוסו . ויש לומר דדוקא כי הנים שים עליו דם זו דבר מלובלך אמרינן מרייחו זו היא כבוסו . אבל אם הבגד הנחבר מחמת לבישה לו ה שמים וכל שכן לבן לגמרי ואין עליו טיוף אלא שהוא לבנו יותר כ אמרי' מרייחו זו היא כבוסו . ורבינו הם הגיה בספר הישר דלא אמרינן מרייחו זו היא כבוסו היכא שהוא דרך הלבוש כמו פסוק ואלוניות וקיטוח ידיים במפה . [צ] וכן בעבור בגבדיו ואין זה דרך מקום ולבון אינון אלא רוב פעמים מהלכלכין בטיט . והטיוף שלובלך בגדי אמו בני רגלים הטיר ר"ת שהטוח ידיה והקפתם בתוכו מקום שאין זה דרך לבון אלא

לבלוך היא [ק] ואינה מתבוונת אלא לבטל מי רגלים כדי שהיבל להתפלל :

ה איבעיא לו הרב אלל התלמיד אמר . [ר] ולא מיפשטא ובוספתא (דיומא פ"ד) תניא הלוך להקביל פני אביו לו פני רבו לו פני [ת] (מי שבדול ממני) עובר בדרכו עד לאחרו בנים ואינו חושש . ובתב הרא"ש ניחוה ז"ל דמשבתא הוי מלה

הגהות הב"ח א וגזרו עליו להחליל בשתי ידיו : ב שעבה נרבינו וקנה מלו שבשיל מים : ג ואינו חושש אבל לבעבור מים על פניו אסור : ד ובדשותו הן לעולם בגון וכו' כל הבגד כולה ושוד דעל מיהא אל שולם הוא מנהג מי ולא דוקא כי סיים וכו' קול הרגנול מבדרבנן מבדרבנן נתן לפניו ביום תנו בגבון הבולך : ה לו פני ה"ת ואם בגדול ממני לבשוני שיבו : ז אוקא דאמרי אמרו ליה רב יהודה ורב שמואל בר רב יהודה הגרי"פ [ח] תלמיד בל"ל וב"ה בתוספתא ובמ"ר סימן תריג : [ב] בגמרא אוקא רב יהודה ב"ה גרי"ף : [ג] בגמ' אוקא אמר רב פפא :

קרבן

ומיהה אמאי מייתי הכ"ל הילפותא דתנא דבי רבי ישמעאל . הא בבר אלמד מהכ דתני לעיל דמקום מיעוני לתלמדה בשב ואל תעשה ובהכתו ל"ל וכ"ל ע"ש : [ז] פני ר"י . בתוספות ד"ה דתנן . גם בגדה דף ל"ב ד"ה ובגמן . דבריהם אלו בשם ר"ת : [ח] מיכבה בשתי' לאחבלומין . לבעיון בהומה שאמר לבון אם בר בעמן על בהומה בעונג בעמלם מותם בעונג בהמלין דקבן ולא יתלגו את קדשי בני ישראל לבהומה הבר בלחיתם בפרק בשם בחיים דף ל"ב : [ט] אבל לא לעשות . שאם הוא בסיכה אינו חייב מיתה בידי שמים דמלאכתו לא הוי סיכה בשתי' : [י] ולוזם הכפורים לא לאסור . שאינו אסור אלא סיכה אל תעשון . אבל מי שיש לו הבמין לו סיכה בו מיכה ומכ"ל שמין בו בוגם : [כ] ד"ב משום שיבחת פירום דש"ל רום בשם שעורה : [ל] בבו שפי' בעיון . בערך שבחת ומבייש שם ומתה בה . בשפה שאמנו אל תבנה אם אל מעבר מבבה אל בלאמר ש"ב . ומה שאין אנו מבייש בזה משום דרוח בשם בה אינו מלוי בינינו בש"ם הוא שאין נזהרין אל הבילוי ובל הזעות : [מ] ואיבא ש"ל דאינו מבבר על נטילה בשם הבפורים . ולדידיה ג"ב הברבה המעבר שינה בו' אינו מבבר לאחר בפרק הבולה בו מבי אפיים אחר בבין הבעבור שינה . ובי"ב אסור למען מבבר אותן הברבות שבן להתאמו בגון מלבנים בבומים ובובר ובהלל ובשבת לי בל לבבי . דהא יבול לבבר אותן הבעיון ממתמו ובעיים מבלתי . וב"ה ה"ג יבבר בעיבול הבעבל בין דלאי אמרינן הוא אמר בעון ל"ה אם בוכב בל אמתו בבום אין לו אפילו לבבר בין אמר בבבבה בעון בבבבה בבבבה בבבבה

לפירקא. שהיו זורקים ביום"כ: למעברא דחדר. מעבר המקר: ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפה חלוקו. להגביה שולי חלוקו על זרועו דגרלה כגוטחה על כתפו ואמר מר היולא בעליל מקולפת על כתפו בשבת חייב חטאת ואע"פ שזה לוט מקפל על כתפו ממש אלא על זרועו כיון דמחזי כמקפל אסור: תיגח ביום"כ לליכא מעגל וכו' בשבת לחיכא מעגל מאי איכא למימר. האי ליגאל דתיגח ומאי איכא למימר לאו דוקא דמחזי כמקפל אסור: תיגח ביום"כ לליכא מעגל וכו' בשבת לחיכא מעגל מאי איכא למימר. האי ליגאל דתיגח ומאי איכא למימר לאו דוקא הכא דמחזי כמקפל אסור דבשבת שרי דגיפרוך עלה אלא בעיא בעלמא היא ורש"י לא גרים ליה אלא הכי גרים שבת לחיכא מעגל מאי איכא למימר מי נר מצוה שרי לעבור במים לו דילמא חיישינן דילמא נפיל מכרעיה ואתי לאתויי דעבדו דרך מלכות. נעליהם ברגליהם עבדו אותו: סנדל מלי. שאינו יכול לקרעו ולהדקו יפה ברגלו כמגמל: ע"ג הטיט. שלאלות הטיט הוי עוגב קרוב לרחיצה: המעפחת. מקיאה מים: מלוא אסיר. שמא שפכנו על בשרו: דמשחיל שחיל. פולט המים שבולע: זעירא בר חמא וכו' ערב ע"ב מביאין לו מעפחת. פירוש שורה אותה במים ובלילה מקנח בה ידיו ורגליו כדי להלטנן ולמחר מעבירה על גבי עיניו להעביר לפלוח וחבלי שיבה מהם:

אבל ביום"כ היה מחמיר יותר. שהיה סותמו אותה הרבה עד שהיה עוטה אותה כמין כלים נגובין ומחוך כך לון בה כדי לקנח פניו וידיו ורגליו בלילה אלא למחר מעבירה ע"ג עיניו זהו פירוש של שמועה זו לפי גירסת הרב הלפסי ז"ל ויש נוסחאות אחרות בהלכה זו: **והוי** יודע שמעפחת זו להעבירה על פניו והלטנן בה ולהעביר מעיניו לפלוח וחבלי שיבה היו עושין אותה שלולו ליגול ידיים כיון בפ"ב כיון ביום"כ טעל כדרכו בלא מעפחת דהא קי"ל דכל חייבי עבילות מובלין כדרכן כיון בפ"ב כיון ביום"כ דכל רחיצה המלוה מוחרת היא וגמ"ל לתפלה מלוה וכיון דלהקביל פני רבו עובר בפיום כ"ם להקביל פני שכינה אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"ו מהלכות תפלה ביום"כ ולא יוציא ידיו ורגליו בלילה אלא לרחיצה ולא לעבירה אלא לרחיצה בלבד ולא לעבירה ולא לרחיצ

רבינו נסים יום הכפורים פרק שמיני יומא

ומיהו איכא למידק דלכי דמודי נר מצוה דלא הוי מעגל ליכא למיתב ביה הני רבנן דלין דלא הוי מעגל משוי הוא ואסור לגלח בו וקי"ל דיש עירוב והוא"ה ביומ"כ דהאיתא במס' ר"ה דתנו רבנן אבל אם אינו מעגל אינו מטמא ואינו מטמא מעגל אינו מטמא ואינו מטמא מעגל אינו מטמא ואינו מטמא

ומי איכא כה"ג • וה"ת דכפ' כהמה המקבה (חולין ט. סס) שוחט הס"ס בלעתו חולה בכת לחת וכן הדבין ב' רחמים זה בזה וה"כ מלי קתמר הכא ומי איכא כה"ג ותר"י דולמי פסיעה ליה שיכול להיות חלה מיבעיה ליה ומי היא חליצה כה"ג הלא אין דרך בני אדם לעגול בו ומשני דדרך הוא דחזיה רבנן לרב יהודה כה"ו:

ודקתני תנא בעי כוונה כו' • (ב) *ומדקתני עד שיתכוונו שניהם כאחד משמע דבעינן שמע, שהם מתכוונין לחליצה: **סנדל** התפור בפשתן • רב סבירא ליה כרבנן דפליגי תר' מאיר דפליג אקב הקיטע ונעמייהו משום דבעינן תחם תבל כ"מ לא מלריך חלה מידי דמנגן:

ואנעלך תחם • *מכלן תר"ת שלריך שיהה מנעל מעור בהמה טהורה דתחם כתיב ואין נראה כי אין להקפיד אם חלן במנעל בהמה טמחה: **מאי** מנעל רגלו שמע מינה שלופי הוא • וה"ת והא אלעזר מנעל לכבסיר שוק לחליצה כדתמרינן לקמן (דף קנ.) וי"ל דה"ק ה"מ למכתב (בעל) מרגלו מאי מנעל ה"מ תרגמי: **אלא** ה"מ כאן באנפיליא של עור • הוא מלי לפלוגי בדידה ולמיתני לא יטייל אדם באנפיליא של עור אלא נקט תנא דבר ההווה לרגילות הוא לטייל בקורדקיסין: **בקב** הקיטע-תימה כיון דכבר לחליצה אם כן עביד להילוכה ואם כן אמאי לא נמנא מדרס בלא כתיבתו ויש לומר דאין עשוי כל כך להילוכה שיהא נמנא מדרס ומ"מ ראוי לחלון דלא גרע מסנדל דעבודת כוכבים וסנדל דבי דינא כדתמר לקמן (דף קנ: וקד.):

בין

לראיו ויחלצם בשבר יראיו יחלצם מדינה של גיהנם אלא הא דכתיב *יועצמותיך יחליץ ואמר רבי אלעזר זו מעולה שבברכות ואמר רבא זרוזי גרמי אין משמע הכי ומשמע הכי דהכא אי ס"ד זרוזי הוא א"כ לכתוב רחמנא וחלצה נעלו ברגלו אי כתב רחמנא ברגלו ה"א ברגלו אין בשוקו לא כתב רחמנא מעל רגלו דאפילו בשוקו א"כ לכתוב רחמנא במעל רגלו מאי מעל רגלו ש"מ מישלף הוא אמר ליה ההוא מינא לד"ג עמא דחליץ ליה מריה מיניה דכתיב *בצאנם ובבקרם ילכו לבקש את ה' ולא ימצאו חליץ מהם אמר ליה שוטה מי כתיב *חליץ להם חליץ מהם כתיב ואילו יבמה דחלצו (ה) לה אחין מידי מיששא אית ביה: **באנפיליא** חליצתה פסולה כו': למימרא דאנפיליא לאו מנעל הוא וחנן נמי* יאין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא באנפיליא ואין צריך לומר במנעל וסנדל ילפי שאין נכנסין במנעל וסנדל לעזרה ורמינהו יאחד מנעל וסנדל ואנפיליא לא יטייל בהן לא מכית לבית ולא ממטה למטה אמר אביי *דאית ביה כתיתי ומשום תענוג אמר ליה רבא ומשום תענוג בלא מנעל ביום הכפורים מי אסירי והא *רבה בר רב הונא *כריך סודרא אברעיה ונפיק אלא אמר רבא לא קשיא יכאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא יום הכפורים איום הכפורים דתניא לא יטייל אדם בקורדקיסין בתוך ביתו אבל מטייל הוא באנפיליין בתוך ביתו אלא לאו ש"מ כאן באנפיליא של עור כאן באנפיליא של בגד ש"מ תניא כוותיה דרבא יחלצה במנעל הנפרם שחופה את רוב הרגל בסנדל הנפחת שמקבל את רוב הרגל בסנדל של שעם ושל סיב בקב הקיטע במוק בסמיכת הרגלים באנפיליא של עור והחולצת מן הגדול בין

ומכניס לתוכו: *סמיכות הידים. שעושה לידיו כמיס של עור מפני שמכניסם בטיט וטומן עליהן וגורל את רגליו: שייך לקמן קב.

מוסף רש"י דאית ביה כתיתי. תמיכות כגדיס קטנות שהם נופות לו לטמוך שוקו עליהם (יומא עמ:). (מכאן שייך לעמוד הבא) הקיטע. שנקטעה רגלו, יוצא בקב שלו. דמנעל דידיה הוא, ר' יוסי אוסר. דלאו מכשיט הוא (שבת סו:) קסבר לאו מנעל הוא הוקיל ואיט שוה כסל (יומא עמ:). (מכאן שייך לעמוד הבא) הקיטע. שנקטעה רגלו, יוצא בקב שלו. דמנעל דידיה הוא, ר' יוסי אוסר. דלאו מכשיט הוא (שבת סו:). קסבר לאו מנעל הוא הוקיל ואיט שוה כסל (יומא עמ:). למחסיה. לשון לחן (לעיל מב.). דמסגי על ליתתא דכרעיה לא חליץ. דהתורה אמרה וחלצה נעלו מעל רגלו ולא מתחת לרגלו (מו"ק כה:). פרש לבעלי קבר. כשחסכו רגליהם נתנו קב קטן בסוף שוקו ומומנים בו מוכן ומומן סוף שוקו עליו (מגילה ג.) מי שנחתך רגלו בפרק לאשון סמוך לשוקו ומוקק קב מקבל כתיתין ומומן שוקו לתוכו וקוראין אשקנ"ל, שפטור מן הרגלים לתין לו רגל (ערכין יט.). עד ארעא נחית. שאין בה אלא פרק עליון המתחבר עם הסוק, אבל אמטה אין בה פרק אלא מעלם קב הרגל הוא (שם). לישנא מעליא. שמלוה הדבן נקי הדעת לספר בלשון נקיה (מסמיס ג.).

מוסף רש"י ראה בעמוד הקודם

שבת סה: יומא פח:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והתניא המוכות ס"ג גלגלים מתו לאו: (ב) תוס' ד"ה ומומן לאת וכו' וה"ל דס"ה לעיני יבמ: (ג) ר"ה קב הקיטע וד"ה כאנפיליא סר"ל:

[דברים כה]

לעזי רש"י

פלגוק"א. קרסה. קבילא"א [קיבול"א]. קרסול.

מ"ק כה: ע"ש

(שמות כג): פרט שפטורים מן הרגלים רגל הוא: מעל רגלו שהוא על רגלו מ נעלו מרגלו: שמע מינה מכסר מן הרגל: דקא מכסר מן הרגל: האי אסתוירא. *פ"ס כין שוק לרגל: עד ז עוד פרק אחר לגמ דלהדיה כבא דרעא. ה כף הרגל לאו מ דמי: ובשליחה היה מלמא יכיס נ נועצת עקביה ב יולא מכין רגליה מ מכין רגליה: לא ה הסיר שער זקן את רגליו. מי לגו רגל מיקרו: אך רגליו. בעבלון מ בין רגליה. כין ר סיכרא ומתכוונה כ נפל שכב. שבעי

[ע"ז לה:]

מ"ק כה.

[יומקל כה]

מ"ק כה.

[ע"ז לה:]

[ע"ז לה: ומ"ש]

[ע"ז]

מעבירה אמר

[ע"ז]

[סנהדרין עה:]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כאי אסתוירא קבילא וכו'. עי' מנחות לג ע"א רש"י ד"ה אסתוירא ומסה דף לו ע"א בתוס' ד"ה קיטוע כסוף הדבור

[דף ג. וסס) מכל מ

[דף יב) עלמה שהרי קרקע כדי להחיש כתו לה

[דף יב) גדולה עב ומשמי דולחי לא היה

בין עומד בין יושב · וא"ת ומהיכא ס"ד לפסול יושב וי"ל משום דאמר לקמן (דף קב). והיינו כגמר דין ואמרינן בפרק שבועת העדות (שבועות דף כ: ומס) בשעת גמר דין ד"ה דיינים ביושיבה ובעלי דינין בעמידה ומהאי טעמא בעינן לקמן (דף קו.) עמידה לכתחלה דל"ל רבי חייא בתי עמודי לל"ל שפי' בקונטי' ועוד דכתיב ועמד ואמר ומיהו עיקרא ליכא מדלא כתיב ויעמוד ויאמר אבל ועמד ואמר אינו אלא סיפור דברים בעלמא והכי נמי מפרש במסכת מועד קטן (דף כא. ומס) גבי מנין לקריעה מעומד אבל ועמדו שני הלמשים אע"ג דלא כתיב ויעמדו הייגו לפי שאין כתיב שם מעמד אחר כך אבל הכא אחר ועמד כתיב המעמד ואין כאן אלא סיפור דברים בעלמא כמו ועמדו וקדשו ועמדה ונשאת והא דדרשינן בספרי ועמד אין דברים אלא אלא בעמידה אומר דבינו יהודה דשמא לכתחלה. בעי הכי כדפרישית: **והחולצת** מן הסומא חליצתה כשרה · וא"ת מהיכא ס"ד לומטומי סומא וי"ל מדכתיב לעיני הזקנים וה"א הה"ב (ג) לפני יבם ל"ל מקום דכתיב ויקרא בפניו דהוי כמו לעיניו קמ"ל דלא:

(ג) **הקיטע** מני רבי מאיר היא · דתניא מנגעל ממה שאין רגליה לעשות: **באנפיליא** של בגד אתאן לרבנן. דלא תניא מנעל מבגד כיון דאין רגלות לעשות כן וה"ה אנפיליא הקשה ר"ת דהכא משמע דר' יוסי לא תניא קב הקיטע מנעל מדמוקי ברייתא דמכשרת ליה לחליצה כר' מאיר דוקא וכן משמע בפרק במה אשה (שבת דף סה: ומס) ואילו בפרק בתרא דיומא (דף שח: ומס) אמרינן דקב הקיטע בין לר' מאיר בין לרבי יוסי מנעל הוא ונעשה דר' יוסי נמי שבת דלמא מיפסק ואתי לאתויי ד' אמות ברה"ר ועוד קשיא דהכא שרינן של עצם לאתן ובפרק בתרא דיומא (שם) אמרינן אני רואיני הה רבי יהושע בן לוי שלא בכבוד של עצם ביה"כ ובשמעתין מדמי יה"כ לחליצה: **מאן** דתמסבי עלי ליתהה דכרעיה לא חליץ. פי' בקונטי' שאין זה קרוי רגל כיון שהוסכו כל שוק דידיה נמי לא מיקרי מעל רגלו אבל היכא שנקטעה רגלו שוקו הייגו מעל רגלו דכיון דקודם קטיעה היה שוקו מעל רגלו אחר קטיעה נמי קריגא מעל רגלו ובעיין זה פי' גאון אחד ור"ת פי' טעמא דלא חליץ מאן דתמסבי עלי ליתהה דכרעיה דלא מלי שפיר למתחסה לגולי כרעיה אחרעא לפי זה נמי אמי שפיר הא דגריע מקיטע דקיטע דחיס שפיר טוליה שוקיה אחרעא מתוך פירוסה מעמנו דפסיטוא לא מיקרי מעל רגלו אבל קיטע לא מיקרי מעל רגלו אבל מה שאין מגיע לשוקו אינו מגיע לרגלו אבל מה שמגיע לשוקו מגיע לר

[ה] לי ממי לי קבילי עלייהו היה כשר לדיני ממונות ותליצה לא מהניא קבלה מ"מ נדין בל יסמל בכל נדון בלא כפייה דלא שייך שימה ודבר של שרה אלא בכפייה כי ההיא דלעיל. כפ' החולץ (דף מה:) רבא מסכייה לרב מרי בר רחל ומעייה בפורפי דבבל. ואע"ג דכתיב שום תשים עליך מלך כל שימות שתהה משים לא יהו אלא מקרב אחיך כיון דאמו משראל מקרב אחיך קריינא ביה אלמא לא בעינן מקרב אחיך אלא בשלי דברה ופסיה [ו] וכן עיקר וכן משמע בהיות דסמהדרין הכל בסנין לדון לאחויי נר דמשמע בסתמא אפילו לדון ישראל [ז]. ומתא ממי הא דאיתמרי לעיפסיה לתליצה: נ **חליצה** במעגל שומעת אלמא כשריה הוא רבא אמר רב כהנא אמר רב (אסי) אם יבא אליו ויאמר חולצין במעגל שומעין לו אין חולצין בסנדל אין שומעין לו מכבר נהגו העולם בסנדל. ומעגל לכתחלה מ"מ לא נזרה משום מעגל מרופא והא דתניא בשבת ס"פ חולין (דף קמח.) לא תלא אמר במעגל המרופא ולא החלון בו ואם תלה אליאה כשריה התם אייני שמיעו מרופא כל כך דעדיין יכול לחלוץ בו [ח] והאידנא אין סנדל מצוי ביניו לכך נהגו לחלוץ במעגל לכתחלה וה"ע בירושל' (ה"ל) תניא ל"ר יומי מעשה שלבתו לגליניון ואיתיו שם זקן אחד ומיתיו לי בקי לך ר' יהודה בן בתירה מיימיך אמר לי שלחני דייתי בעירו ועל שלחני אינה כדיר מעיתי לי רחיק חולץ מיימיך במה היה חולץ אמר לי בסנדל אמר לי [ט] וכי אין סנדל במקומנו: ד **אמר** רב לא יבא אמר רב לא יבא אמר רב לא יבא אמר

ח ויש לדקדק מכלל דמוהר לגלח שער מביא הערוה וכן משמע בגמר בפ׳ שני מיומים (ד׳ נח:) דקאמר רב מיקל לרוס כל נופו בתער מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה נוקה הא בתער והא במספריים ותער דקאמר רב כעין תער אלמא דמותר לגלח במספריים כעין תער וקשה והא דאמר התם בשלטי הגבורים היינו שמעתתא [דף נט.] בני מיישי רב מרב חייא מיהו לגלח אמר ליה אסור והא קא נדיל גבול יפו לו [ג] אלמא דרבי חייא אסיר אפילו במספריים ותימה לומר דרב לא קבלה מר׳ חייא. ופר״ת ז״ל דהא דבעא רב מר׳ חייא היינו בתער אבל במספריים שרי והא דקאמר והא קא נדיל גבול פי׳ הכלה אין זה דומה לשמלה אשה דאינו עושה כדי לייפות אלא להכיל מן הצער שהיא נדול יותר מדאי ואפילו בתער היה לו לומרשרי ומשני נדול יפו לו ואינו מצטער. ומתוך ניכסת בעל הלכות משמע דרב נ׳. שרי אלא בשאר הגוף אבל בית השחי ובית הערוה אפי׳ במספריים אסור ונרסי׳ הכי אמר רב מיקל לרוס כל נופו בתער מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי״ז נוקה רב בשאר מיבריים ושאר מיבריים מי שרי הא הנית הערבת שער מיהם מד״ת אלא מד״ס [ד] כי קאמר רב במספריים כי הנית הרוח בתער והא רב בתער קאמר מאי תער כעין תער. [ה] והא דמשמע ממפיבוסת דשרי לגלח הייינו במספריים דאיתה אסור אלא מדרבנן [ו] ואיתה שהה עדיין לא נתבר [ז] ומרלה דנרסת בעל הלכות היה מוקמת על נירסת הספרים שלנו דאמרי המסיק הא בתער והא במספריים הדר ביה מטיעות קמא דשני כי קאמר רב בשאר מיבריה. וכה״נ שהוא מתספמיא הכי כתוב אלא הא בתער הא במספרים ומיהו הא דתני ר״ל לפי נירסת ר״ת דשאר מיבריים נמי אסורין משום בית השחי מדהדר ביה מטיעות דשני ע״י קושיא דהעבדת שער היה מדברי תורה אלא מדברי סופרים [ח] דמשמע ליה דאיירי בכל מיבריים שבגוף אבל במספרים תרוייהו שרו. ובמיר משמע שהיו מוכרחין כו לוסור דאמרי׳ בפ׳ שני מיומים (דף נט.) הכוח דאיתיהיבה נגיעה קמייה דר׳ אמי אינלאי בית השחי חייה דלא מגלח אמר ליה ר׳ אמי שבקוהו דמן חבריא הוא ותבקוהו הגלוים כתוב דבית השחי ובית הערוה לפי שהם מלגלח מן מגלח מרלסו ואי רגלין מוהר ואם לא אסור [ט] דכיון דמגלח כל נופו אם ייפוי דאדרבה ניוול הוא אלא על שם רפואה הוא מגלח: ט [דף קא ע״א] **מתני׳** אלא בסבול שאינו שלו בסבול של עץ בסבל שמלא ביתמין מליאתה כשרה אלא בגדול שהוא יכול לילך בו בקבון החופה רוב רגלו מליאתה

גמ׳ [דף קג ע״ב] א״ר עולא אין לי אלא עולא ועל מכ״מ ל״ב מתים מנין מ״ל עולא ועל מכ״מ ל״ב מה ל״ל עולא ועל כל אדם מנין מ״ל אין לי אלא עולא ועל כל אדם מנין מ״ל ועל מכ״מ ל״ב מה ל״ל עולא ועל כל אדם לגדול שלון יכול לילך בו אלקנאים שאינו חופה אם רוב רגלו ופרט לסבל המסוייגים שלון לו עקב. אבל הוא קמייה דרב יוסף דהתם הכיא יבמה לחון ל״ל הב ליה סנדל יכב ל״ל דשמעלא ל״ל אימור דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור ל״ל אי הכי בסבל שאינו שלו נמי אימור דאמור רבנן בדיעבד לכתחלה מי אמור ל״ל הכי קאמינא לך הב ליה ולקנייה מיהלה ובן הלוה. [ל]בסבל של עץ אלמלה בכשרה דווקא במחופה עור [י] אבל שאינו מחופה עור אפילו דיעבד נמי לא [יא] [דף קד ע״א] [מ] רבא בר חייא קטפסלה עבד עובדא בסוק ובחיתי ובלילה אמר שמואל אמר רב ובוריית דעבד כיחידאה הנינא ל״ר שמעאל ברבי יוסי אני ראיתי את ר׳ שמעאל בן אליעזר שהלך בסוק ביחידי ובלילה ליומרת ליה לבתה כוותיה. אלה בלילה כשרה ורבי אליעזר פוסל ומסקינן דבהא פליגי מר סבר אלילה בתחילה דין דמיא ומר סבר כגמר דין דמיא: י **מכאן** משמע [כ] שאם דין תחלה דין בלילה הדין בעל [ל] וכן משמע (ב״ב דף קיד.) נבי שאם שנכנסו לבקר את החולה בלילה כוהבין ואין עושין דין ואין יכולין לדון ע״פ דאיתיה אפי׳ בדיעבד ואם דנרס בירושלמי פרק אחד דיני ממונות (ה״ו) מנין שדנין ביום ונומרין בלילה שנא׳ ואם עשה את העם בכל עת ואת קרא לשעבר אמר שמואל בר רב ילתה כיי מהני׳ מנין שאם עשו ודנו בלילה שדנין דין אמרין הדא אמירה לגומר את יכול לחיות על כרחך נירסת משובשה היא דאמרינה קמייהה לא שייך למיפרך אית קרא לשעבר ואם דהא קאמרין לכתחלה נומרין בלילה אלא כך יש להפך ולסרס הנירסה מנין שאם עשו ודנו בלילה שדנין דין ת״ל ואם עשה את העם בכל עת ואפיר אית קרא לשעבר ואם עשה לכתחלה משמע ולא דרשת ליה בדיעבד אמר שמואל בר ילתה כיי מהניתן מנין שדנין ביום ונומרין בלילה

הגהות הב״ח א לילך ב ופיש לקנון: ב אמר אחיהיקו הנ אמורתי: ג ואני כתבתי בפירושי הכנו: ד ראמר ר׳ זעירא כל הלאלי:

הגהות הגרי״ם [ה] לפנינו הגה רבו:

קרבן נתנאל

[ג]אלמא דר״מ אוסר אפי׳ במספרים. לאי מוהר מה פרי׳ והא קנדיל. הכא יכול נגלח אותה במספריים: [ד]כי קאמר רב במספרים. מדלא קאמר אלא משמע דבית השחי אפי׳ במספרים רב כעין תער אלמא דמותר לגלח במספריים אלא בשאר אברים: [ה] **והא** דמשמע ממפיבוסת דאיתה שהה עדיין לא נתבר [ז] ומרלה דנרסת בעל הלכות היה מוקמת על נירסת הספרים שלנו דאמרי המסיק הא בתער והא במספרים הדר ביה מטיעות קמא דשני כי קאמר רב בשאר מיבריה. וכה״נ שהוא מתספמיא הכי כתוב אלא הא בתער הא במספרים ומיהו הא דתני ר״ל לפי נירסת ר״ת דשאר מיבריים נמי אסורין משום בית השחי מדהדר ביה מטיעות דשני ע״י קושיא דהעבדת שער היה מדברי תורה אלא מדברי סופרים [ח] דמשמע ליה דאיירי בכל מיבריים שבגוף אבל במספרים תרוייהו שרו. ובמיר משמע שהיו מוכרחין כו לוסור דאמרי׳ בפ׳ שני מיומים (דף נט.) הכוח דאיתיהיבה נגיעה קמייה דר׳ אמי אינלאי בית השחי חייה דלא מגלח אמר ליה ר׳ אמי שבקוהו דמן חבריא הוא ותבקוהו הגלוים כתוב דבית השחי ובית הערוה לפי שהם מלגלח מן מגלח מרלסו ואי רגלין מוהר ואם לא אסור [ט] דכיון דמגלח כל נופו אם ייפוי דאדרבה ניוול הוא אלא על שם רפואה הוא מגלח: ט [דף קא ע״א] **מתני׳** אלא בסבול שאינו שלו בסבול של עץ בסבל שמלא ביתמין מליאתה כשרה אלא בגדול שהוא יכול לילך בו בקבון החופה רוב רגלו מליאתה

גמ׳ [דף קג ע״ב] א״ר עולא אין לי אלא עולא ועל מכ״מ ל״ב מתים מנין מ״ל עולא ועל מכ״מ ל״ב מה ל״ל עולא ועל כל אדם מנין מ״ל אין לי אלא עולא ועל כל אדם מנין מ״ל ועל מכ״מ ל״ב מה ל״ל עולא ועל כל אדם לגדול שלון יכול לילך בו אלקנאים שאינו חופה אם רוב רגלו ופרט לסבל המסוייגים שלון לו עקב. אבל הוא קמייה דרב יוסף דהתם הכיא יבמה לחון ל״ל הב ליה סנדל יכב ל״ל דשמעלא ל״ל אימור דאמור רבנן דיעבד לכתחלה מי אמור ל״ל הכי קאמינא לך הב ליה ולקנייה מיהלה ובן הלוה. [ל]בסבל של עץ אלמלה בכשרה דווקא במחופה עור [י] אבל שאינו מחופה עור אפילו דיעבד נמי לא [יא] [דף קד ע״א] [מ] רבא בר חייא קטפסלה עבד עובדא בסוק ובחיתי ובלילה אמר שמואל אמר רב ובוריית דעבד כיחידאה הנינא ל״ר שמעאל ברבי יוסי אני ראיתי את ר׳ שמעאל בן אליעזר שהלך בסוק ביחידי ובלילה ליומרת ליה לבתה כוותיה. אלה בלילה כשרה ורבי אליעזר פוסל ומסקינן דבהא פליגי מר סבר אלילה בתחילה דין דמיא ומר סבר כגמר דין דמיא: י **מכאן** משמע [כ] שאם דין תחלה דין בלילה הדין בעל [ל] וכן משמע (ב״ב דף קיד.) נבי שאם שנכנסו לבקר את החולה בלילה כוהבין ואין עושין דין ואין יכולין לדון ע״פ דאיתיה אפי׳ בדיעבד ואם דנרס בירושלמי פרק אחד דיני ממונות (ה״ו)מנין שדנין ביום ונומרין בלילה שנא׳ ואם עשה את העם בכל עת ואת קרא לשעבר אמר שמואל בר רב ילתה כיי מהני׳ מנין שאם עשו ודנו בלילה שדנין דין אמרין הדא אמירה לגומר את יכול לחיות על כרחך נירסת משובשה היא דאמרינה קמייהה לא שייך למיפרך אית קרא לשעבר ואם דהא קאמרין לכתחלה נומרין בלילה אלא כך יש להפך ולסרס הנירסה מנין שאם עשו ודנו בלילה שדנין דין ת״ל ואם עשה את העם בכל עת ואפיר אית קרא לשעבר ואם עשה לכתחלה משמע ולא דרשת ליה בדיעבד אמר שמואל בר ילתה כיי מהניתן מנין שדנין ביום ונומרין בלילה

יא מתני׳ אלא ורקקה ולא קלקה חליצתה כשירה קלקה ורקקה ולא חליצה חליצתה פסולה חליצה וקלקה אבל לא רקקה ר׳ אליעזר אומר חליצתה פסולה ר׳ עקיבא אומר חליצתה כשירה [דף קד ע״ב] מ״ר אליעזר כשם שעשה הכי שהוא מעשה מעכב מ״ל ר״ע ככה יעשה לאיש כל שהוא מעשה בחיים: **גמ׳** שלחו ליה לאבוה דשמואל ישמה שרקקה התלין. מכלל דמפסלה מתחין קביא לי כיון דאמר ישמה שרקקה התלין אמאי? דהמיקו הכך אמורתי לקמן (דף קו.). לסטיותו ר׳ חייא בר אבא ר׳ זעירא וכב פפא דאמרו ליה תלין לם ובכך אתה כוסבה ואתה״כ כפיהו לעשות חליצה מעליה (וכן ר׳) [ינחן] וכב פפא דאמרו ליה תלין לה עד מנת שתתן לך מתנים זו כיון שנמנו הכיבה וכיבמה לפיהם יאמרו לה שהיוון בפיהו דשמואל ישמה שרקקה דה תתלין שאי אפשר לדם בלא לאחוזי הרוק ודוקא במגלמה [ג] אבל בשוחה לא נזדמנה חוצלה בשיניה דלא כתיב ותלקה ביד ואמי כתבתי בדפוריהם דהכינו דבי מדרשא דאמרי מי כתיב וירקה רוק סברי דאפי׳ שוחה דלא בעי לאוחזי הרוק וכן כתב הרא״ש ז״ל דעשמה המסבבר הוא דהא רוק לא כתיבה בתוריתה ונבי שי נמי דכתיב וכי ירוק הזב לא לא דכתיב זובו עמה ל״ה דם הוצלת מפיו עמה וכתב דלא פליגי אהדדי דהוא דלעיל דלא בעי לאוחזי הרוק כשרקקה במקום חליצה דבעי לה בהכי והך בריתתא דבעי לאוחזי הרוק כשרקקה אלא במקום חליצה דלפסולה מן הכיסוס לא מיבעי לאוחזי הרוק הוא דבעלה דנזרקים מקום רקיקה דבהר חליצה [מ] אבל לא בה בה לאוחזי הרוק לא נזדמן: יג **מתני׳** החרש שמלון לא חליצה ומחוללת מן הקטן חליצה פסולה קטנה שחלצה תתלון משהגדיל לא חליצה פסולה [ע] וביבמות (ה״ב) נרס חליצה כשרה וכן כתב הלוסה ז״ל: **גמ׳** החרש שמלון וכו׳ אמרי בר׳ יוחי לפי שאינם בחומר ואמרה ואמרתיהון דקתני חליצה ורקקה אבל לא קלקה ז״ל דעשמה המסבבר הוא דהא רוק לא כתיבה בתוריתה ונבי שי נמי דכתיב וכי ירוק הזב לא חליצה כשרה דדיכולא למיקרי כדר׳ זעירא דאמר׳ כל הרחוי לבילה אין בילה מעכבה בו ובל שאינו רחוי לבילה בילה מעכבת בו. ובהוללת מן הקטן חליצה פסולה [דף קה ע״ב] אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר׳ מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצה קטן כלום אפי׳ לגבי אחין לא פסלה ומתיימה לה: קטנה שחלצה תתלון משהגדיל וכו׳ אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ דאמר מקטינן אשה לאיש אבל חכמים אומרים אין כיוב בפרשה אבל כן נדולה בין קטנה רבא אמר עד שתגיע ובלבתה נדרים ובעל עד שתביא שתי שערות: יד **מתני׳** חליצה בפיום לא בשלטה ומעלה אחד מהם קרוב לא פסול אלא פסולה כ״ש וכ׳ יוחנן הסנדל מכשירין ומעשה שחלצה ביום לביה בבית האחיות בא מעשה לפני ר״ש והכשיר: **גמ׳** אמר רב יוסף בר מיומין אמר ר׳ נחמן אין חליצה כאותו היום ואף אם בדיעבד עבוד חליצה בתרי אלה שלשה בשיון ויוסיפו עליהן עוד שנים לפרסומי מלתא: **טו** [דף קו ע״א] **תנ״ך** חליצה מועטת כשירה ואיזה היא חליצה מועטת מ״ר שמעון בן לקיש שאומרים לו אתן לך ובכך אתה כוסס אמר ר׳ ל׳ יוחנן אני שאוה בן שבתחלון הוא ולא בחלוצה היא בן שבתחלון הוא ולא חליצה מועטת חליצה פסולה עד שיכוונו שניהם ואת אמרת חליצה כשירה אלא מועטת שהיא כשירה כגון שאמרו לו אתן לה עד מנת שתהן לך מתנים זו ואפילו אם אתה בתולה אם תתני לי מתנים זו הרוחה החליצה כשרה ואם לא תתני לי [ס] לא הרוחה חליצה אפ״ה הנתלה בטל והחליצה כשרה ואפילו לא נתלה דינן הדין אין כח בשום הנאי לבטל המעשה ואפילו לא

ח״ל ושפיו את העם בכל עת: **יא מתני׳** אלא ורקקה ולא קלקה חליצתה כשירה קלקה ורקקה ולא חליצה חליצתה פסולה חליצה וקלקה אבל לא רקקה ר׳ אליעזר אומר חליצתה פסולה ר׳ עקיבא אומר חליצתה כשירה [דף קד ע״ב] מ״ר אליעזר כשם שעשה הכי שהוא מעשה מעכב מ״ל ר״ע ככה יעשה לאיש כל שהוא מעשה בחיים: **גמ׳** שלחו ליה לאבוה דשמואל ישמה שרקקה התלין. מכלל דמפסלה מתחין קביא לי כיון דאמר ישמה שרקקה התלין אמאי? דהמיקו הכך אמורתי לקמן (דף קו.). לסטיותו ר׳ חייא בר אבא ר׳ זעירא וכב פפא דאמרו ליה תלין לם ובכך אתה כוסבה ואתה״כ כפיהו לעשות חליצה מעליה (וכן ר׳) [ינחן] וכב פפא דאמרו ליה תלין לה עד מנת שתהן לך מתנים זו כיון שנמנו הכיבה וכיבמה לפיהם יאמרו לה שהיוון בפיהו דשמואל ישמה שרקקה דה תתלין שאי אפשר לדם בלא לאחוזי הרוק ודוקא במגלמה [ג] אבל בשוחה לא נזדמנה חוצלה בשיניה דלא כתיב ותלקה ביד ואמי כתבתי בדפוריהם דהכינו דבי מדרשא דאמרי מי כתיב וירקה רוק סברי דאפי׳ שוחה דלא בעי לאוחזי הרוק וכן כתב הרא״ש ז״ל דעשמה המסבבר הוא דהא רוק לא כתיבה בתוריתה ונבי שי נמי דכתיב וכי ירוק הזב לא לא דכתיב זובו עמה ל״ה דם הוצלת מפיו עמה וכתב דלא פליגי אהדדי דהוא דלעיל דלא בעי לאוחזי הרוק כשרקקה במקום חליצה דבעי לה בהכי והך בריתתא דבעי לאוחזי הרוק כשרקקה אלא במקום חליצה דלפסולה מן הכיסוס לא מיבעי לאוחזי הרוק הוא דבעלה דנזרקים מקום רקיקה דבהר חליצה [מ] אבל לא בה בה לאוחזי הרוק לא נזדמן: יג **מתני׳** החרש שמלון לא חליצה ומחוללת מן הקטן חליצה פסולה קטנה שחלצה תתלון משהגדיל לא חליצה פסולה [ע] וביבמות (ה״ב) נרס חליצה כשרה וכן כתב הלוסה ז״ל: **גמ׳** החרש שמלון וכו׳ אמרי בר׳ יוחי לפי שאינם בחומר ואמרה ואמרתיהון דקתני חליצה ורקקה אבל לא קלקה ז״ל דעשמה המסבבר הוא דהא רוק לא כתיבה בתוריתה ונבי שי נמי דכתיב וכי ירוק הזב לא חליצה כשרה דדיכולא למיקרי כדר׳ זעירא דאמר׳ כל הרחוי לבילה אין בילה מעכבת בו ובל שאינו רחוי לבילה בילה מעכבת בו. ובהוללת מן הקטן חליצה פסולה [דף קה ע״ב] אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר׳ מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצה קטן כלום אפי׳ לגבי אחין לא פסלה ומתיימה לה: קטנה שחלצה תתלון משהגדיל וכו׳ אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ דאמר מקטינן אשה לאיש אבל חכמים אומרים אין כיוב בפרשה אבל כן נדולה בין קטנה רבא אמר עד שתגיע ובלבתה נדרים ובעל עד שתביא שתי שערות: יד **מתני׳** חליצה בפיום לא בשלטה ומעלה אחד מהם קרוב לא פסול אלא פסולה כ״ש וכ׳ יוחנן הסנדל מכשירין ומעשה שחלצה ביום לביה בבית האחיות בא מעשה לפני ר״ש והכשיר: **גמ׳** אמר רב יוסף בר מיומין אמר ר׳ נחמן אין חליצה כאותו היום ואף אם בדיעבד עבוד חליצה בתרי אלה שלשה בשיון ויוסיפו עליהן עוד שנים לפרסומי מלתא: **טו** [דף קו ע״א] **תנ״ך** חליצה מועטת כשירה ואיזה היא חליצה מועטת מ״ר שמעון בן לקיש שאומרים לו אתן לך ובכך אתה כוסס אמר ר׳ ל׳ יוחנן אני שאוה בן שבתחלון הוא ולא בחלוצה היא בן שבתחלון הוא ולא חליצה מועטת חליצה פסולה עד שיכוונו שניהם ואת אמרת חליצה כשרה אלא מועטת שהיא כשרה כגון שאמרו לו אתן לה עד מנת שתהן לך מתנים זו ואפילו אם אתה בתולה אם תתני לי מתנים זו הרוחה החליצה כשרה ואם לא תתני לי [ס] לא הרוחה חליצה אפ״ה הנתלה בטל והחליצה כשרה ואפילו לא נתלה דינן הדין אין כח בשום הנאי לבטל המעשה ואפילו לא

רבינו

ל״ר אמר ר׳ זעירא כל הרחוי

הנתלה בטל והחליצה כשרה ואפילו לא נתלה דינן הדין אין כח בשום הנאי לבטל המעשה ואפילו לא

דגהות הב״ח א ופיש לקנון: ב אמר אחיהיקו הנ אמורתי: ג ואני כתבתי בפירושי הכנו: ד ראמר ר׳ זעירא כל הרחוי:

דגהות הב״ח א ואיזה בשפוטי ואיזהמודעמה

דהוי מגלח אבל • ונם שאר אברים כתבתי אבר • כדאמרינן בהמדיר דף ט״ו: [ק] דדהות כבו [ר] אמר ליה הבתה מיגך דיפבלה. וקשה דה כוותה בהקיקה לא הפלה הא״כ דאיתה זו נמי לא ל״ל אמרה לה אמר ר׳ יוחנן לה אמר מנקה ליפם מזיר לה אמר מנקה ליפם מזיר לה אמר מנקה ליפם מזיר

ים חמור יותר.
ג, שקיימת מחלוקת בין האמוראים בעניין זה, ואכן הגר"א בהגהותיו
ק את המילה "וכן" שבתחילת המימרה השנייה.
רבי יהושע בן לוי מובא ברי"ף (שם) כפי המימרה השנייה, והרמב"ן
) והר"ן (שם) מסבירים שכיוון שביום הכיפורים צריך לסחוט את הבגד אין
ים כדי להעבירו על פניו, ידיו ורגליו, אלא רק כדי להעבירו למחר על גבי

(סי' תריג) נוקט כדבר פשוט שמותר להעביר בגד סחוט ביום הכיפורים על
ל כן הוא תמה על המרדכי (סי' תשכט) האוסר לעשות זאת לשם תענוג
ידיו. אכן, הב"ח (סי' תקנד, ד) מפרש שכוונת המרדכי לבגד שיש בו טופח
טפיח.

הלכה. הרמב"ם כותב לגבי יום הכיפורים ששורה מטפחת, מנגבה מעט
ולמחרת מעבירה על פניו.
מלשונו שדי לנגבה מעט ואין צריך סחיטה גמורה, אבל בעל הגהות
(אות ח) ורבנו מנוח כותבים שסוחטים את הבגד עד שאין בו שיעור של
נת להטפיח.
ה מקשה מדוע אין הרמב"ם כותב הלכה זו בקשר לתשעה באב, מה עוד
באר שבתשעה באב אין צריך לסחוט את הבגד. הוא מיישב בדוחק שלדעת
המובא בסוף הסוגיה אין הבדל בין תשעה באב ליום כיפור, והרמב"ם פסק
ם בעל מרכבת המשנה מתרץ בפשיטות שהרמב"ם סמך על מה שכתב לגבי
ופשוט שבתשעה באב אין איסור משום סחיטה.
א, בעל ערוך השלחן (תקנד, יג) מחדש שלדעת הרמב"ם התירו לעשות כן
יפור מפני שהוא יום קדוש ומיוחד לתפילה, וראוי שתהיה דעתו צלולה, מה
תשעה באב שהוא יום של צער ועדיף שתהיה דעתו מבולבלת.
ו הוא מפרש שמה שנאמר בסוגייתנו שהתירו גם בתשעה באב היינו דווקא
איסטניס ואינו יכול בלא זה, ועל כן לא כתב זאת הרמב"ם בהלכותיו.
ב בהלכות תשעה באב (סי' תקנד) ששורה את המטפחת במים ומוציאה,
קנח בה פניו, ידיו ורגליו כדי לצנן עצמו, ולמחרת מעבירה על עיניו כדי
לתענוג.
מדגיש שצריך להוציא את הבגד מהמים מבעוד יום, שכן אסור להכניס את
לאחר כניסת הצום, וגם אין היתר לקנח בבגד שזה עתה הוצא מהמים.
כותב עד כמה צריכה המטפחת להיות יבשה, אולם הב"ח (אות ד) כותב
קפיד שלא יהיה בה כשיעור של טופח על מנת להטפיח.
ם הכיפורים כותב הטור (סי' תריג) שצריך לסחוט את המפה ולמחרת יכול
על עיניו, ומשמע שיש הבדל בין תשעה באב ליום כיפור לגבי מידת
של הבגד.
לחן ערוך משמיט הלכות אלו ואינו מזכירן לא בהלכות יום הכיפורים ולא
ושעה באב.
מ"א כותב בהלכות תשעה באב כדברי הטור, ובהלכות יום הכיפורים כותב
צנן עצמו במפה שהשרה מבעוד יום וסחטה, מחשש שיהיו בה הרבה מים
סחיטה.
ך עולה מגרסת רש"י בפירושו השני, וכפי מסקנת בעל הגהות מיימוניות.
ן אברהם (ס"ק י"א) והמשנה ברורה (ס"ק כ"ה) כותבים שאף לדעת הרמ"א
שתמש בבגד שקינח בו את פניו, ידיו ורגליו בערב יום הכיפורים כדי
על עיניו, שבזה אין כל חשש לסחיטה.
יש לדון אם מותר להשתמש ביום הכיפורים במגבונים לחים, ולכאורה נראה
אין בהם רטיבות של טופח על מנת להטפיח אז אין לשימוש בהם גדר של
אף אין בהם חשש של סחיטה לפי אלה שנוהגים להשתמש בהם בכל שבת,
אין סיבה לאסרם.

ח. ציון ט. עיין בירור להלכה לבכורות לה, א ציון ז.

עח: גמרא. ותו קא מבעיא להו, מהו לצאת בסנדל של
יום הכפורים? עמד רבי יצחק בר נחמני על רגליו ואמר: אני
את רבי יהושע בן לוי שיצא בסנדל של שעם ביום הכפורים,
ת ליה – בתענית צבור מאי? אמר לי: לא שנא. אמר רבה בר בר

לצאת בו ביום הכפורים! אמר אביי: התם – דאית ביה כתיתין ומשום תענוג... אלא אמר רבא: לעולם, דכולי עלמא – מנעל הוא, ובשבת בהא פליגי – מר סבר גזרינן דילמא משתמיט ואתי לאתויי ארבע אמות, ומר סבר לא גזרינן.

ציון א–ג, ה. אסור לנעול מנעל וסנדל, אפילו ברגלו אחת, ומותר לצאת בסנדל של שעם ושל גמי וכיוצא בהן, וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו, שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף. וכו'.
(רמב"ם שבירת עשור ג, ז)

אסור לנעול סנדל או מנעל של עור, ואפילו קב הקיטע וכיוצא בו, ואפילו של עץ ומחופה עור – אסור. אבל של גמי או של קש או של בגד או של שאר מינים – מותר, אפילו לצאת בהם לרשות הרבים. הגה. ומותר לעמוד על כרים וכסתות של עור, ומכל מקום המחמיר תבא עליו ברכה.
(אורח חיים תריד, ב)

נעילת הסנדל – דוקא של עור, אבל של בגד או של עץ או של שעם וגמי – מותר. ושל עץ מחופה עור – אסור.
(שם תקנד, טז)

ד המנעלים האסורים ביום הכיפורים

א. מסקנת סוגייתנו בסנדל של שעם ושל עץ. סוגייתנו עוסקת בבירור סוג המנעל שנעילתו אסורה ביום הכיפורים. בתחילה נאמר שרבי יהושע בן לוי ורבי אלעזר היו הולכים בסנדל של שעם, ורש"י מפרש שזה מין גומא. באוצר הגאונים (הפירושים, אות רב) מובא שזהו עץ רך שאינו נשבר, בין לח ובין יבש, ולדעת הערוך (ע' שעם) הכוונה לקליפות עץ.
בנוסף לכך, מסופר על רב יהודה שהלך ב"דהיטני" שלפי רש"י הוא סוג של שעם, והרא"ש (סי' ז) כותב שזה מין גמי, ומביא פירוש נוסף שהכוונה לקש של חיטים, וכן כותבים הרי"ץ גיאת (הל' יוה"כ עמ' נד) ובעל ספר המנהיג (הל' צום כיפור סי' ג).
כמו כן, נאמר על אביי שיצא עם "דהוצי", ורש"י מפרש שזה סנדל העשוי מכפות תמרים, ורבא יצא ב"דיבלי" שזה סנדל של עשבים. לבסוף מובא שרבה בר בר חנה היה כורך סודר על רגליו ויוצא.
יוצא, אם כן, שמותר ללכת ביום הכיפורים עם דבר המגן על הרגל. אולם הגמרא מקשה על כך ממה שנאמר על הקיטע שאסור ללכת ביום הכיפורים בקב מעץ שמניח רגלו בתוכו. רבא מסיק שאסרו את הקב מפני שנחשב למנעל, אך יש לעיין כיצד מתיישב האיסור בקב הקיטע עם ההיתר בסנדל של שעם וכיוצא בו הנזכרים בתחילת הסוגיה.
רש"י (ד"ה מנעל) כותב שהקב נחשב למנעל בניגוד לסנדל של "הינדי" ושל "הוצא" שאינם נחשבים למנעל, והר"ן (ב, ב בדפי הרי"ף) מבאר שלדעתו דבר העשוי מעץ ועור נחשב למנעל ואסור ביום הכיפורים, מה שאין כן כשעשוי מחומרים אחרים.
בעל המאור (ב, א בדפי הרי"ף) מפרש שרבא חולק על האמוראים המובאים בתחילת הסוגיה ואוסר לצאת ביום הכיפורים אפילו במנעל של שעם. הר"ן (שם) מבאר לפי שיטתו שלדעת רבא כל דבר המגן על הרגל נחשב כמנעל ולאו דווקא מנעל של עץ, ולכן אסור גם במנעלים הגרועים שהוזכרו בתחילת הסוגיה, ומותר רק לכרוך סודר על הרגל שזה ודאי אינו נחשב כמנעל.
מאידך גיסא, הרי"ף (דף ב, א-ב), הרא"ש (סי' ז), האור זרוע (ח"ב סי' רעז) והרי"ד בפסקיו מביאים רק את האמור בתחילת הסוגיה על האמוראים שהלכו בסוגים שונים של מנעלים, ואינם מביאים את קושיית הגמרא מקב של קיטע ואת תירוץ רבא. הר"ן (ב, א בדפי הרי"ף ד"ה הילכך) מבאר שיטה זו בכך שאין הלכה כרבא אלא כשאר האמוראים, ויוצא שהאיסור נוהג רק במנעל של עור ולא בשום מנעל אחר.
אולם לדעת בעל קרבן נתנאל (אות ט) גם הרי"ף והרא"ש מסכימים שאין יוצאים בקב הקיטע. הוא מבאר שאין הם מזכירים זאת בסוגייתנו מפני שאין דרכם להביא דבר שאינו שכיח, כמו כן יתכן שהם סומכים על פסיקתם ביבמות שחולצים בקב הקיטע מפני שנחשב למנעל וממילא ברור שאסור לצאת בו ביום הכיפורים. אם כי יש להעיר על דבריו שהם פוסקים (רי"ף דף לג, ב; רא"ש פי"ב סי' ט) שחולצים בסנדל של עץ רק כשהוא מחופה בעור, וגם לגבי קב הקיטע כותב הרא"ש (שם סי' ו) שהוא מחופה בעור, משמע שמנעל של עץ שאינו מחופה בעור אינו נחשב מנעל כלל.
רבנו ירוחם (נ"ז ח"ב) מביא את שיטת רש"י שאסור לצאת במנעל של עץ וגם את הדעה המתירה, אך הוא מציין שמעולם לא ראה מי שנוהג היתר בסנדל של עץ.
בעל העיטור (הל' יום הכיפורים, דף קז, א) מביא גרסה אחרת בגמרא שלפיה נאמר

בלמוד בגלי
הלכה קבועה - הרמ"ל ל אחרונים יצחק הכהן דיק
ובלמוד הלכה
בצבא

על רבא "דנפיק בכולהו לבר מדהוצי", ומוסיף שרבה בר רב הונא שכרך סודר על רגלו חולק על כל האמוראים האחרים וסובר שכל המנעלים האחרים אסורים ורק כריכת הסודר מותרת כיוון שאינו מנעל כלל. מסקנתו היא שיש לפסוק כרבא, שסנדל של שעם ושאר המנעלים הנזכרים בסוגייתנו מותרים, חוץ מאותו מנעל הנקרא "הוצי" שדומה לקב הקיטע.

הסמ"ג (לאוין סט) והסמ"ק (מצווה רכא) כותבים בשם הירושלמי (הלכה א) שמותר לנעול אנפילאות של בגד, אך מוסיפים שבתוספתא (ד, א) נאמר שאף זה אסור. כמו כן, הארחות חיים (הל' יוה"כ סי' כב) כותב בשם הרמב"ן שהתירו בגמרא רק בדברים שאינם דומים למנעל בצורתם, אבל מנעל גמור אף על פי שהוא עשוי מבגד – אסור.

ב. ההשוואה להגדרת מנעל בשבת ובחליצה. הראשונים דנים בהגדרת המנעל האסור ביום הכיפורים גם מתוך השוואה לשתי סוגיות מקבילות העוסקות בהגדרת מנעל שמותר לצאת בו בשבת לרשות הרבים ובהגדרת מנעל שמותר לעשות בו חליצה.

בסוגייתנו מובאת מחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי האם מותר לקיטע לצאת בקב שלו בשבת, ובפשטות נחלקו אם הקב נחשב למנעל או לא, אך שניהם מסכימים שאסור לצאת בו ביום הכיפורים. מסקנת רבא היא שגם לפי רבי יוסי הקב נחשב למנעל ולכן אסור לצאת בו ביום הכיפורים, ומחלוקתם היא אם גוזרים בשבת שמא יישמט הקב ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים.

לעומת זאת, הגמרא במסכת שבת (סו, א) ובמסכת יבמות (קג, ב) תולה את האפשרות לחלוץ בסנדל של עץ במחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי, שלרבי מאיר מותר ולרבי יוסי אסור. מזה נראה שלפי רבי יוסי הקב של עץ אינו נחשב למנעל, וכן עולה מפירוש רש"י בשני המקומות, בניגוד למסקנת רבא בסוגייתנו.

בעל המאור (שם) מסביר שההבדל בין הסוגיות נובע ממחלוקת אמוראים, ולמעשה יש לנקוט לחומרה בשתי הסוגיות, כלומר שלגבי חליצה יש להקפיד שהסנדל יהיה מחופה בעור ולגבי יום הכיפורים יש להימנע מלצאת עם סנדל של עץ ושל שעם.

הרמב"ן (מלחמת ה', דף ב, א בדפי הרי"ף) דוחה את דברי בעל המאור בטענה שלא מסתבר שרבא חולק על כל ההיתרים הנזכרים בתחילת הסוגיה, שהרי נאמר גם על רבא עצמו שיצא ביום הכיפורים בסנדל של קש, מכאן שהוא נהג להתיר כל סנדל שאינו עשוי מעור.

אולם קושיה זו אינה קשה על רש"י, שכאמור לעיל מחלק בין סנדל של עץ לבין סנדל מסוג גרוע יותר, וניתן לומר שעל סנדל של עץ נחלקו האמוראים בדעת רבי יוסי אם נחשב למנעל.

גם התוספות (ד"ה הקיטע) סוברים כרש"י שסנדל של עץ אסור מפני שנחשב כמנעל לכל דבר, אלא שלדעתם אין מחלוקת בין הסוגיות. הם מבארים שאכן רבי יוסי אוסר לצאת בקב בשבת רק מפני החשש שייפול ויעבירנו ברשות הרבים, וזה גם הטעם לכך שאסור לחלוץ בו, שכיוון שהוא רחב ממידת הרגל אין זה בכלל "נעלו הראוי לו".

המאירי (שבת סה, ב ד"ה המשנה השביעית) מסביר שדברי רבא שהכל מודים שהקב נחשב למנעל נוגעים דווקא לעניין יום הכיפורים, שכן גם מנעל העשוי מעץ מגן כמנעל העשוי מעור ואין בו משום עינוי, אבל לגבי שאר הדברים נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי אם נחשב כמנעל, והלכה כרבי יוסי שאינו נחשב כמנעל ולכן חליצה בו פסולה ואין הקיטע יוצא בו בשבת.

לפי זה יוצא שכל סוג של מנעל המגן על הרגל אסור, וההיתרים הנזכרים בתחילת הסוגיה הם רק במנעלים שאינם מגינים כל כך. אכן, לדעת הריא"ז (הלכה ב, יב) התירו לצאת במנעל של שעם רק כשהוא רך, אבל כשהוא קשה אסור לצאת בו כמו מנעל של עץ.

בעל ספר יראים (סי' תכ) כותב בדומה לכך, שכל דבר שאין דרך להלך בו – מותר, וכאלה הם המנעלים שמסופר בגמרא שהאמוראים היו הולכים בהם ביום הכיפורים, ומדבריו משמע שכל דבר שדרך להלך בו – אסור, אף אם אינו עשוי מעור או מעץ. כאמור, הרי"ף ופוסקים נוספים משמיטים את דברי רבא האוסר סנדל של עץ. הרמב"ן (שם) מסביר שמלבד רבי מאיר ורבי יוסי יש בעניין זה דעה שלישית, של רבי יוחנן בן נורי במסכת שבת (סו, א) החולק על רבי עקיבא בעניין סנדל של סיידין, ויוצא שלדעתו סנדל של עץ אינו נחשב נעל כלל. לדבריו, רבא אמר בסוף הסוגיה שסנדל של עץ נחשב כמנעל רק לפי דעתם של רבי מאיר ורבי יוסי, אך למעשה רבא עצמו ושאר האמוראים הנזכרים בסוגייתנו סוברים כרבי יוחנן בן נורי שמותר לצאת ביום הכיפורים בסנדל של עץ מפני שאינו נחשב כמנעל.

גם בעל ההשלמה (אות ה) כותב שמותר לצאת ביום הכיפורים בסנדל של עץ, אלא שהוא מסביר שדברי רבא בסוגייתנו שנחשב למנעל נאמרו על סנדל של עץ המחופה בעור.

אפילו כשיש סכנת עקרב, אולם בבירור הלכה להלן (ציון ח) מתבאר ללבוש נעליים רגילות במקום סכנה, ובזה אף בעל השאילתות והו מסכימים לדבריו. הב"ח (אות ד) סובר שגם לדעת בעל הלכות גדול נעליים במקום סכנה, אלא שאם אפשר להינצל מהסכנה בכריכת סוד אסור ללבוש נעליים רגילות.

בירושלמי (הלכה א) מסופר על כמה אמוראים שהולכים עם "סוליסה' ונימקו זאת בכך שהם איסטניסים. בעל קרבן העדה מפרש ש"סוליסו שעם, והפני משה מפרש שהוא אנפליא של בגד, ולפי זה יש סיוע לש גדולות מהירושלמי.

אולם הרשב"א בחידושיו למסכת יבמות (קב, ב ד"ה מדקתני) מבאר נעל של עור ללא עקב, והחידוש הוא שמותר לאיסטניס ללכת במנ שיש לו נטייה להצטנן ועלול לבוא לידי סכנה.

ד. יציאה לרשות הרבים במנעל גרוע. בברייתא במסכת יבמ שמותר לטייל באנפילאות בתוך ביתו, ואכן הרמב"ן (בחידושיו ל ואפשר) מסיק שהתירו ללכת בהן ובסנדל של שעם וכיוצא בו המעורבת, אך לא ברשות הרבים, זאת מפני שאינם נחשבים כמנעל משוי שאסור להוציאו לרשות הרבים. כך סוברים גם הר"י מלוניל (ד' יוסף (יבמות לג, א בדפי הרי"ף) בשם הריטב"א והרא"ה.

הר"ן (ב, ב בדפי הרי"ף ד"ה ומיהו) טוען כנגד הרמב"ן שמלשון שהאמוראים יצאו לרשות הרבים בסנדל של שעם וכיוצא בו, ועוד להקל בכך. לפיכך הוא מסביר שאמנם בשבת רגילה אסור לצאת בז כמנעל, אבל ביום הכיפורים שאסור לצאת במנעל גמור ודרך האנש האחרים, ממילא לגבי דיני הוצאה יש להחשיבם כמנעל לאותו היום לרשות הרבים. כן היא דעת המאירי.

הר"ן (שם ד"ה ואיכא) מוסיף שיש דעה נוספת המחלקת בין סוגי ד שאין להם צורה של מנעל, כגון סנדל של שעם והדומים לו, מותר לצ כמבואר בסוגייתנו, אבל בדברים שיש להם צורה של מנעל, כגון א אסור, כפי שניתן לדייק מלשון הברייתא ביבמות. הקרבן נתנאי שחוששים שמא יבוא להחליף מנעל זה במנעל גמור.

הרא"ש (סי' ז) כותב שהם מסייעים לשיטתם מדברי התוספתא (ד, הכיפורים ללבוש אנפיליא של בגד, ולדעתם הכוונה שאסור לצ הרבים, אך הרא"ש עצמו מתיר אף ברשות הרבים.

הארחות חיים (שם) כותב בשם הר"י מקורביל שאסור לצאה באנפילאות, אך הטעם הוא מחשש שתישמט אנפיליא ויבוא להעביר לכן אם היא קשורה היטיב ואין חשש שתיפול מותר לצאת בה לדב

ז. שיטת ההלכה. הרמב"ם כותב באופן סתמי שאסור לנעול מנ את ההיתר לצאת בסנדל של שעם ושל גמי, אך אינו כותב שמותר עץ.

הבית יוסף (סי' תריד) כותב שדברי הרמב"ם סתומים, אך הלחם מ כדעת הרי"ף שמתיר גם בסנדל של עץ. הוא מסתמך על דברי הרנ הדין של יום הכיפורים לדין של חליצה, וכיוון שבהלכות חליצה (ד, שסנדל של עץ אינו נחשב למנעל, ממילא יש להסיק שביום הכיפורי עם זאת, אף הלחם משנה כותב שאין דמיון מוחלט בין הדין של חלי יום הכיפורים, שכן לגבי חליצה הרמב"ם פוסק (שם) שאפילו מנע בפשתן הרי הוא פסול, ובכל זאת מסתבר שאסור לנעלו ביום הכיפו למנעל של עור.

אולם יש להעיר על הבנה זו ברמב"ם מהנימוק שכותב בהיתר נעי שהוא מפני שההולך בהם מרגיש שהוא יחף, וקשה לומר שכך מר של עץ.

אכן, בעל שו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' כח) מוכיח מנימוקו של הו שמגן על הרגל עד כדי כך שאינו מרגיש יחף – אסור ביום הכיפורי נאמר בתורה שיש איסור ללכת במנעל אלא שצריך להתענות, וכל כשדורך על הארץ אינו מקיים את מצוות העינוי, זאת בניגוד ל שיהיה במנעל דווקא. כיוצא בזה כותב בעל ערוך השלחן (סעיף מותר ללכת רק במנעלים שהם רכים, ולא במנעלים שהם קשים עד את קושי האדמה.

מאידך גיסא, בעל קרן אורה (יבמות קב, ב) מבאר שאין הבדל ב לסנדל של עץ, ואף שסנדל של עץ מגן על הרגל מכל מקום אין

יב כלה. כן הוא פשוט בגמרא [יומא עח, ב]. ☜ול"ע גדול ברש"י (יא) בכתובות דף ד' ע"א [ד"ה כלן], ע"ש: יג אסור לאשה לטבול. נראה לי דהלובשת לבגיס מותרת לרחוץ מעט בין יריכותיה, כמו שכתבתי סימן מקנ"א [ס"ק יג] (יב) וביו"ד סימן שפ"א סעיף ה' בש"ך [ס"ק ג] בשם מהרא"ם בנימין [סימן ה] (יג) עיין ס"י כב:

תריד **א ואפילו אינו.** א ל"ע מאי שנא (א) מרחיצה [סימן תריג סעיף א] דשרי להעביר הזוהמא. וי"ל דסיכה הוי תענוג טפי: **ב אסור לנעול.** חולין מנעל מבעוד יום והולכין לבית הכנסת יחף (שבלי הלקט ריש סימן ז' ומהרי"ל הלכות ליל יום כפור עמוד שכג דרכי משה אות ג וספר חסידים סימן תשס"ב [ז]). וכתב הב"ח [עמוד תכא ד"ה ומ"ש וד"ה כתב בגמוקין], ראיתי מרבותי שהלכו יחף לגמרי, וכן נכון, ואפילו מי שהוא אסטניס והולך

יב ג יב (יב) [כא] כלה כל ג' שלשים יום מותרת לרחוץ פניה: (י) בזמן הזה אסור לאשה לטבול כו'. עיין סימן תקנ"א [סעיף ח]:

יא ד ה [כב] מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכיפורים אם לח הוא מקנחו במפה ודיו ואם יבש הוא או שנתלכלך רוחץ מקומות המלוכלכין בו לבד ומתפלל ואסור לרחוץ גופו או לטבול ה אפ על פי שבשאר ימות השנה הוא רגיל לטבול לתפלה:

יב ב בה [כג] (י) בזמן הזה יג אסור לאשה (יג) לטבול ביום הכפורים אפילו הגיע זמן טבילתה בו ביום:

סימן תריד

דיני סיכה ונעילת הסנדל. ובו ד' סעיפים:

א ו אסור לסוך אפילו מקצת גופו ו* **א** [א] ואפילו אינו אלא להעביר (א) הזוהמה אבל אם הוא חולה ג [ב] אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו ב מותר:

ב ג ב א [א.] אסור לנעול (ב) [ג] סנדל [ד] או מנעל של עור ואפילו קב הקיטע וכיוצא בו ב [ה] ואפילו ג* של עץ ומחופה ערך לחם למהריק"ש

תריד סעיף ב ואפילו של עץ ומחופה וכו'. פירוש במקום דליכא הרגל לאפוקי קולקאב בערבי שאין העור כי אם לאחוז בו הקולקאב:

שערי תשובה

תריד (א.) אסור לנעול כו'. וכתב בפנים מאירות חלק ב' סימן (צ"ד) [כח] במנעלים של לבדים יש ליזהר שלא לילך בתשעה באב ויום כיפור, עיין לעיל סימן תקנ"ד [ס"ק יא] שהבאתי דבריו בזה:

באר היטב

הרי"ף, [מ"א ס"ק יח]: (יב) כלה. וע"ע ברש"י בכתובות דף ד' ע"א, מ"א [ס"ק יב]. ועיין במרדכי למועד קטן [רמז תתקכד] שהקשה כן לרש"י ותירץ, ע"ש: (יג) לטבול. נראה לי דהלובשת לבגיס מותרת לרחוץ מעט בין יריכותיה, מ"א [ס"ק יג], עיין שם:

תריד (א) הזוהמה. עיין מה שכתבתי סימן תרי"ג ס"ק א' בשם הט"ז [שם ס"ק א] דאפילו רחיצה הזוהמא נמי אסור. ומדברי המ"א [ס"ק א] נראה דמותר ברחיצה להעביר הזוהמא, ע"ש: (ב) סנדל. חולין מנעל מבעוד יום והולכין לבית הכנסת יחף. [מ"א ס"ק ז]. וכתב ב"ח, ורחיתי מרבותי שהלכו יחף לגמרי בלא בתי שוקייס. ומ"א [ס"ק ב] וט"ז [ס"ק ח-ב] מתירים לילך בבתי שוקייס, וכן נוהגין. ועיין ט"ז [שם] שהאריך, והעלה לדברי הכל אין שום היתר לנעול מנעל אפילו לדבר מצוה. ובלבושים בתי שוקייס של נגד מ

ביאור הגר"א

תריד ס"ק ב): [כא] [סעיף י] כלה כו'. דסוגיא [יומא עח, ב] כרבי אליעזר. ועיין מ"א ס"ק י"ב שכתב וצ"ע גדול כו'. ובודאי כאן בגמרא משמע כפירוש הרא"ש שם, וכן כתב בשו"ע יו"ד [סימן שפא סעיף ו]: [כב] [סעיף יא] מי כו'. דהא לא שרי בסוף יומא רק משום תפלה במקום שאי אפשר להתפלל בלא טבילה, כמו שכתוב שם פ"ח א' תנאי היא כו' ורמינהי כו' לא קשיא הא כו', מה שאין כן בזמן הזה, כמו שכתוב בפרק ג' דברכות [כב, א]: [כג] [סעיף יב] בזמן הזה כו'. עיין תוספות פרק ב' די"ט [ביצה] י"ח ב' ד"ה כל כו':

תריד [א] [סעיף א] ואפילו אינו כו'. ר"ל, אף על גב דבאבל אמרו בפרק א' דתענית י"ג ב' ואם לעבר כו', כאן אסור, כמו שכתוב בירושלמי דפרק בתרא דיומא [הלכה א] ופרק א' דתענית [הלכה ו] ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור. בתשעה באב ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור, שאינה של תענוג מותר: [ב] אפילו כו'. דאם לא כן מאי קא משמע לן [הברייתא יומא עז, ב] [דחולה מותר לסוך, הרי בחולה שיש בו סכנה], אף אכילה מותר: [ג] [סעיף ב] סנדל. מתניתין שם [עג, ב]: [ד] [ז] או כו'. גמרא שם [עח, ב] ושוין כו' דכולי עלמא כו'. אבל ביבמות [קג, א] דוקא של עור או עץ מחופה עור, כרבי יוחנן בן נורי בסוף פרק ו' דשבת [סו, א]. וזהו שכתב [השו"ע] או כו' אפילו, ר"ל, אם הוא של עור או של עץ מחופה עור, וכמו שמבאר והולך אפילו של כו'. ועיין סימן ש"א סעיף י"ד ומה שכתבתי שם [ס"ק מר-מז]: [ה] ואפילו של עץ כו'. הנה שיטת רש"י דרבי מאיר ורבי יוסי פליגי בקב הקיטע במנעל ולאו מנעל, כמו שכתב בסוגיא דשבת [סה, ב ד"ה יוצא] ובסוגיא דיבמות [קג, א ד"ה קב]. ואף על גב דביומא [עח, ב] אמר רבא דכולי עלמא מנעל, כתב הרז"ה בספר המאור [שם ב, א ד"ה ופנדל] דההיא פליגא. ואע"ג דרבא עצמו קאמר ביבמות [שם] מדרישא רבי מאיר, היינו לטעמייהו דאמוראי קמאי אמר. וכתב הרז"ה, דהואיל ופלוגתא הוא, נקטינן בכולהו לחומרא, בחליצה דלאו מנעל הוא, וביום כיפור דמנעל הוא, ודלא כרבי יהושע בן לוי דנפק בסנדל של שעם [יומא שם]. וקשה עליו, דהא רבא [שם] נפיק בדיבלי. ורש"י [יומא] שם נזהר מזה, וכתב בד"ה מנעל כו', אבל כו'. ושיטת התוספות [שם דבור ראשון] דלא פליגי בזה הסוגיות, ופלוגתייהו באם גזרינן דלמא משתמיט, כמו שכתוב ביומא. ומה שכתוב בשבת [סו, א] שם אמר שמואל רבי מאיר היא כו', תליא נמי בהא אי נפיל אין ראוי לחליצה, כמו שכתוב [יבמות קג, ב] גדול שאין יכול להלוך כו'. ומה שכתוב ביבמות שם במחופה עור ודברי הכל, היינו טעמא כיון שמחופה עור מיהדק. אלא דקשה מה שכתוב ביבמות שם [ע"א] באנפליא של בגד אתאן לרבנן, הא ודאי מיהדק, ותירצו [התוספות] דודאי המקשה סבר דפליגי במנעל ולאו מנעל, דאם לא כן תקשי אנפליא אמאן תרמיה, אבל לבתר דתריץ רבא דאף רבי מאיר מודה באנפליא, אין צריך לזה. ועיין כל זה בתוספות דיומא [שם]. והרשב"א [שבת סה, ב ד"ה מתני'] תירץ שההוא קושיא וההיא פירוקא דיבמות הכל אליבא דאביי שאמר ביומא [שם] דפליגי בהכי, ולכן אתא רבא ומשני מדרישא רבי מאיר, דאי אפשר לומר דאנפליא אתי כרבנן דוקא, כנזכר לעיל. ושיטת הרמב"ן [חדושי שבת סה, א; מלחמות יומא ב, א-ב] דשמואל ורב הונא בשבת סבירא להו כאביי דפליגי אם הוא מנעל, אבל רבא דקאמר שם [ח] מאן לא כו', אזיל לשיטתיה ביומא [שם]. ומה שאמר ביומא דכולי עלמא, היינו רבי מאיר ורבי יוסי, אבל רבנן פליגי עלייהו, והיינו רבי יוחנן בן נורי רבנן דלא הודו לו וקיימא לן כוותייהו, לכן נפיק רבי יהושע בן לוי וכל הני אמוראי ורבא עצמו ביומא שם. וכן סוגיא דיבמות [קב, ב] דאמר עור דוקא, ואנעלך תחש [יחזקאל טז, י], ומיבעיא להו שם תרסיותיו של שער כו'. ומה שכתוב ביבמות [קג, א] מדרישא רבי מאיר, לאו דוקא, דהוא הדין רבי יוסי, אלא לאפוקי מדרבנן, כמו שכתוב שם סיפא רבנן, והיינו רבנן הנ"ל, ולפי שבדברי רבי מאיר הוזכר בהדיא, נקט רבי מאיר. וכן מה שכתוב שם [קג, ב] במחופה עור ודברי הכל, היינו רבי יוחנן בן נורי, וכוותיה קיימא לן כנזכר לעיל. ושיטת הרשב"א מדקאמר רבא [ט] בשבת [סו, א] אמילתיה דרבי אליעזר, ורש"י [יומא] שם נזהר מזה, וכתב בד"ה מנעל כו', אבל כו'. ושיטת התוספות [שם דבור ראשון] דלא פליגי בזה הסוגיות, ופלוגתייהו באם גזרינן דלמא משתמיט, כמו שכתוב ביומא. ומה שכתוב בשבת [סו, א] שם אמר שמואל רבי מאיר היא כו', תליא נמי בהא אי נפיל אין ראוי לחליצה, כמו שכתוב [יבמות קג, ב] גדול שאין יכול להלוך כו'. ומה שכתוב ביבמות שם במחופה עור ודברי הכל, היינו טעמא כיון שמחופה עור מיהדק. אלא דקשה מה שכתוב ביבמות שם [ע"א] באנפליא של בגד אתאן לרבנן, הא ודאי מיהדק, ותירצו [התוספות] דודאי המקשה סבר דפליגי במנעל ולאו מנעל, דאם לא כן תקשי אנפליא אמאן תרמיה, אבל לבתר דתריץ רבא דאף רבי מאיר מודה באנפליא, אין צריך לזה. ועיין כל זה בתוספות דיומא [שם]. והרשב"א [שבת סה, ב ד"ה מתני'] תירץ שההוא קושיא וההיא פירוקא דיבמות הכל אליבא דאביי שאמר ביומא [שם] דפליגי בהכי, ולכן אתא רבא ומשני מדרישא רבי מאיר, דאי אפשר לומר דאנפליא אתי כרבנן דוקא, כנזכר לעיל. ושיטת הרמב"ן [חדושי שבת סה, א; מלחמות יומא ב, א-ב] דשמואל ורב הונא בשבת סבירא להו כאביי דפליגי אם הוא מנעל, אבל רבא דקאמר שם [ח] מאן לא כו', אזיל לשיטתיה ביומא [שם]. ומה שאמר ביומא דכולי עלמא, היינו רבי מאיר ורבי יוסי, אבל רבנן פליגי עלייהו, והיינו רבי יוחנן בן נורי רבנן דלא הודו לו וקיימא לן כוותייהו, לכן נפיק רבי יהושע בן לוי וכל הני אמוראי ורבא עצמו ביומא שם. וכן סוגיא דיבמות [קב, ב] דאמר עור דוקא, ואנעלך תחש [יחזקאל טז, י], ומיבעיא להו שם תרסיותיו של שער כו'. ומה שכתוב ביבמות [קג, א] מדרישא רבי מאיר, לאו דוקא, דהוא הדין רבי יוסי, אלא לאפוקי מדרבנן, כמו שכתוב שם סיפא רבנן, והיינו רבנן הנ"ל, ולפי שבדברי רבי מאיר הוזכר בהדיא, נקט רבי מאיר. וכן מה שכתוב שם [קג, ב] במחופה עור ודברי הכל, היינו רבי יוחנן בן נורי, וכוותיה קיימא לן כנזכר לעיל. ושיטת הרשב"א מדקאמר רבא [ט] בשבת [סו, א] אמילתיה

לבושי שרד

(יא) שם סק"ב בכתובות וכו'. הארכיכו בזה המחברים, ומין להאריך: (יב) שם סק"ג עיין סעיף ה' [ט], לדבר מצוה שרי רחיצה בשאינו לתענוג:

תריד (ט) מג"א סק"א מרחיצה וכו'. והט"ז נרים סימן הקודם אומר נאמת גם ברחיצה:

אוצר מפרשים

תריד א (מג"א ס"ק א) צ"ע מאי שנא מרחיצה דשרי. ועיין בסימן הקודם בט"ז ד"ה [illegible] דתיפוק ליה דביום כיפור דשל תענוג אסור א"כ מחזי דלרפואה היא, ולתסר מלתא

ט. משנה שם [עג, ב] וכרבי אליעזר, הסכמת הפוסקים [רי"ף שם ב, ב; רא"ש שם פ"ח סימן ט; רמב"ם שביתת עשור ג, ה; ר"ן שם ה, ה בשם רבינו תנחום]:

ט*. שם עח, ב:

ת. רמב"ם בפרק ג' [משביתת עשור הלכה ג; מרדכי יומא רמז תשכה וברכות רמז עב-עג; הגהות מיימוניות שם אות ו בשם הר"ש]:

ח. ומיים שם [הרמב"ם] כיון שבעלה תקנה זו:

ב. ליינתיו לעיל בסימן (תקנ"ד) [תקנד] [אות מ-נ; מוספות יומא ח, ה ד"ה דכולי; בילה יח, ב ד"ה אם אלא; הגהות מיימוניות שביתת עשור ג אות ה; מהרי"ק שורש לה ענף ג]:

תריד ה. ברייתא יומא דף ע"ז [ע"ב]:

ח*. ר"ן שם ה, ב ד"ה ומשם היה, בשם ירושלמי שם פ"ח הלכה ה; רמב"ם שביתת עשור ג, ט:

ב. כן פירש הרא"ש שם [פ"ח סימן ג]:

ג. [ר"ן שם ב, ה ד"ה הלכך, בדעת] הרי"ף [שם] והרא"ש [שם סימן ז] ממסקנא דגמרא [שם] דף ע"ח [ע"ב, ומהא דיבמות קג, ב, ומירושלמי יומא שם; רמב"ם שם הלכה ז] א]:

ג*. עור יו"ד סימן שפב לגבי אבל, והוא מדברי הרמב"ן בתורת האדם ענין האבלות בנעילת הסנדל עמוד קעו, ומשמע דהוא הדין לענין יום הכיפורים; כל בו סימן קט לד, ד בשם בעל ההשלמה:

יד אפרים

(מג"א ס"ק יב) וצ"ע גדול ברש"י בכתובות. נראה לענ"ד דלא עיין במרדכי דמועד קטן סימן (תתקס"ד) [תתקכד]. אחר כך מצאתי בבאר היטב [ס"ק יב] שהרגיש בזה:

עטרת זקנים

ד) מי שראה קרי. אפילו באינו רגיל לרחצו גם כן כל ימות השנה אם רואה קרי (מהרי"ל הלכות יום כפור עמוד שנג כד]). ויש אומרים גם לרחצו אסור (אף באם) [כשאין] דרכו לרחצו גם כן כל ימות השנה אם רואה קרי (הגהות מיימון פרק (ב') [ג] משביתת עשור אות ו, ועיין לעיל סימן תקנ"ד סעיף ח). וצריך לדאוג כל השנה כולה [יומא פח, ב]:

תריד א] אסור לנעול [כו'] מנעל. אפילו על רגל אחת אסור, כמו שאסור להושיט

תהלות פרישתא
הוצאת מפעל שלמן ערוך השלחן
מכון ירושלים

תריד (א) אבל של גמי כו'. בגמרא [יומא עח, ב] אמרינן דאמוראי נפקו בה בהגהו מיניס המזכרים כאן, דהפי אית'א, רבי יהושע בן לוי יליף בסנדל של שעם ביום כיפור, רב יהודה נפק בהיטיני, מין שעם, אבל בדהולי, רבא בדיבלי, פירוש של עשבים (רבא) [רבה] [ב] בר רב הונא כריך סודרא אכרעיה ונפיק. מתיב רמי בר חמא הקיטע יולא בקב שלו בשבת [ג] דברי רבי מאיר, ורבי יוסי אוסר, ושוין ביום כיפור שאסור, אלמא אף על גב דלרבי יוסי לאו מנעל הוא מכל מקום ביום כפור אסור. ומסיק רבא, לעולם מנעל הוא ובשבת פליגי בו'. פירש רש"י [ד"ה מנעל הוא] הלכך ביום כיפור אסור. ומשמע דאקב של קיטע

עור אסור (א) [ז] אבל של גמי או של קש [ז] או של בגד [ח] או של שאר מינים מותר [ט] אפילו [י] לצאת בהם לרשות הרבים: הגה ג [י] ומותר לעמוד על כריס (ג) וכסתות של עור ד [יא] [יב*] ומכל מקום (ד) המחמיר תבא עליו ברכה: ד

ג [יב] החיה [יג] כל שלשים יום מותרת לנעול את הסנדל [יד] והחולה כיוצא בו אף על פי שאין בו סכנה [טו] וכן מי שיש לו מכה ברגלו:

ד [ב] מותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו אם

באר הגולה

ג. ר"ן שם ב, ב ד"ה בגמ; רא"ש שם סימן ז מיהושלמי שם: משנה שם דף ע"ג ב] וכרבי אליעזר רמב"ם שם הלכה ח):

ר"ן שם ג, ג ד"ה ין, מהא דשבת קכט, ג; רמב"ם שם:

הסכמת הפוסקים ב"ם שם, וכתב המגיד ה שהוא נלמד מדין החיה, ין הסיכה דלעיל פעיף ג):

(רמב"ם בפ"ג מדין יה) רבינו ירוחם [נתיב ז ח"ב נג, ג]:

רמב"ם שם והטור ול מכנו] מהא דשמואל [עח, ב וכן משמע מפירוש י שם ד"ה אם מחמת]:

ציונים לרמ"א

ד ג) מרדכי דיומא ז משכון יב) ותרומת שן סימן קמ"ט [סהכיל ב מאור זרוע הלכות יום הכפורים סימן רעז]:

תרומת הדשן שם:

עטרת זקנים

החיה כל שלשים יום. אומרים אף החיה רה לנעול הסנדל, מים [יומא עג, ב] (סמ"ג מט עמוד רסב ור"י ז) הובא יומא ג, ג ד"ה וכמבו), ראוי להחמיר. והוא ן איש מצונן ((ר"ן) וקי יוסף] פרק מצות צה יבמות לג, ג ד"ה גרסי' יא)):

חכמת שלמה

להקשות נהי דמלד איסור הכיפורים מותר מכל מקום איסור רפואה בשבת אר, דהרי אסור לעשות ת רפואה כמו שכתוב מן שכ"ז [פעיף ג), והוא ן ביום הכיפורים, וי"ל י קיימא לן בסימן שכ"ח יף יז) דברפואה שאין בו ה אומר לנכרי ועושה, וי"ל ן מיירי על ידי נכרי, ואם איכה של תענוג אם כן איסור מורה ואף על ידי "ם הוי איסור, גם אם הוי ור מלד יום הכיפורים לו איכה שאינו של תענוג כן הוי איסור מורה, וכל ור מורה אפילו על ידי "ם אסור באין בו סכנה. כיון דקא משמע לן כאן ד איסור של יום הכיפורים ר כל שאינו של תענוג, ואין איסור רק מלד רפואה ת, והרי זה אף אם יעשנו בעצמו אין בו איסור מורה דאין כאן מלאכה של מורה רק שבות דרבנן וגזירה דשמיקא אמנים [שם פעיף ג), ולכך שוב מותר על ידי עכו"ם, דהוי שבות דשבות ומותר במקום צער או מקצת חולי ו שכתב המג"א סימן ש"ז [ס"ק ז] דשבות דשבות מותר במקום שיש מקצת חולי, ע"ש. וזה ברור ופשוט, ולא כתבתי זאת רק לפי מה שמצאתי שהכס אחד בספרו טעה בזה, לכך כתבתיו. גם י"ל על פי מה שכתב הרשב"א f מגיעה ג, ג ד"ה אבל) הובא בשיטה מקובצת בבבא מציעא דף ג' [שם ד"ה אבל תמיהה] דלפעמים הקילו בשבות יום טוב היכי דלא שכיחי והוי ערבא דגופא, והביא ראיה ממה שכתוב בש"ס דיומא [קיד, ג] דקאמר דבשבת כל סקילה גזרו, ביום טוב דאיכא איסור לאו לא גזרו, ע"ש. אם כן יש לומר הוא הדין ביום הכיפורים דהוי רק איסור כרת לא התמירו בשבות דלא שכיחא ודערא דגופא, ודוקא בשבת דאיכא איסור סקילה התמירו בעצמו אף דלא שכיחא, אבל ביום הכיפורים דהוי רק איסור כרת מותר בשבות דלא שכיחא ודערא דגופא, ואמי שפיר. ואף דתנן במשנה [מגילה ז, ב] אין בין יום הכיפורים לשבת וכו', ולא תנא שבות כזה מותר ביום הכיפורים, הר ז ביום טוב דתנא [שם] אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד ולא תנא שבות ואף על פי כן מפורש בש"ס [ביצה שם] דשבות כזה מותר ביום טוב, ת"ל דקא, ודו"ק. וזה מיושב דברי הב"י [ס"ק ז] עמוד מלא ד"ה ומדברי) והב"ם [שם ד"ה ומ"ש וכתב וד"ה ושוד] שתמה עליהם המג"א בסימן תרע"ז [ס"ק ב] לקמן, די"ל דשבות דיום הכיפורים קיל. ומדברי המג"א שם בפירושו יש ראיה לדבריהם מה שכתבנו לעיל דגם בשבת ל ע"י נכרי. ואתר זמן לראיה דמדבר של ראשון אולם בשבת ש"ל [ברה מעיר] בהלכות יום הכיפורים ודו מהר עוזרות בשבת יום הכיפורים [שם פעיף ג], ולכך שוב מותר על ידי עכו"ם, דהוי שבות דשבות ומותר במקום צער או מקצת חולי ו

מנפלאות מותר, ולית בה ספק כלל. ובעוותיהו הרבים רבים מהמון עם ואפילו קצת לומדים הולכים ברחוב במנעלים ובשבאים לבית הכנסת הם הולכים גם כן במנעלים, רק כשהגיע למקומו חולץ כל זמן שעומד שם ותו לא, ואלו בשיכה יתהלכו, ופושעים נקראו אם אינם שומעים לקול מוריהם, עכ"ל. ועיין ס"ק

ו' מה שכתבתי שם: (ג) כרים. ובתפלת שמונה עשרה אסור לעמוד על שום דבר, אחרונים, [מ"א ס"ק ג]: (ד) המחמיר. והרדב"ז סימן ק"ד כתב דאין כאן בית מיחוש אפילו בקשים, [מ"א ס"ק ד]: (ה) והחולה. וכ"ש [עמוד תכא ד"ה ומ"ש כל] המחמיר בזה, עיין אליהו זוטא [ס"ק ב]:

באר היטב

ב מי שהיה מלוכלך וכו'. סס (דף ע"ז:) ואם היה מלוכלך בטיט ובלוחה רוחץ כדרכו ואינו מוסיף: ומדיחה אשה ידה אחת במים. סס רשב"ג אומר מדיחה האשה ידה אחת במים ונותנת פת לתיבוק. וכהלכות פירשו שמא יתמעטו המים שבתוכו וימנעו על בשרו: ומותר להצטנן וכו'. כמו שמר כב יהודה מותר להצטנן בפירות:

ה לוקח אדם מטפחת וכו'. סס והלכות קבוץ לגמון רבינו:

ו ההולך להקביל וכו'. סס (דף ע"ז:) מ"כ הגולה להקביל פני רבו לו פני אביו לו פני מי שגדול ממנו בחכמה עובר במים עד צוארו ואינו חושש. וכן מבואר שם שהולך לדרשה ומבואר שם שאפילו בחזילתן מותרין כדי שלא תהא מכשילן וכמ"ש רבינו וכמ"ש אינשי להו הרב אבל תלמיד מאי ולא מיפשטא הלכך אזלינן לתומרת. וכ"ג מדברי רבינו וכ"כ הר' יאמר ן' גיאות ז"ל:

וכן ההולך לשמור וכו'. סס שומרי גנות עוברין עד לוקחן במים ואינו חושש:

ובלבד שלא יוציאו וכו'. סס מהו למעבר למעבל שמעמא אמרו ליה עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו:

ז אסור לנעול מנעל וכו'. סס פשוט ומבואר בגמרא שאפילו כרגלו אחת אסור: ומותר

ב [ג]מי °שהיה מלוכלך בצואה או טיט רוחץ מקום הטנופת כדרכו ואינו חושש. [ג]ומדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק. [ד]והחולה רוחץ כדרכו אע"פ שאינו מסוכן. וכל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין [ה]בתשעה באב בין ביוה"כ: **ג** מי שראה קרי בזמן הזה ביוה"כ. אם לח הוא מקנח במפה ודיו. ואם יבש הוא או שנתלכלך רוחץ מקומות המלוכלכין בלבד ומתפלל. ואסור לו לרחוץ [ו]כל גופו או לטבול. שאין הטובל בזמן הזה טהור מפני טומאת מת ואין הרחיצה מקרי לתפלה בזמן הזה אלא מנהג ואין מנהג לבטל דבר האסור אלא לאסור את המותר. ולא אמרו שהרואה קרי ביוה"כ טובל אלא כשתקנו טבילה לבעלי קריין וכבר באורנו שבטלה תקנה זו: **ד** טיט אשהוא לח ביותר כדי שיניח אדם ידו עליו ותעלה בה לחלוחית שאם הדביק אותה לידו האחרת תדבק בה לחלוחית אסור לישב [ז]עליו. לא ימלא אדם °כלי חרש מים ויצטנן בו שהמים נוחלים מדפניו. אפילו כלי מתכות אסור שמא ינתזו מים על בשרו. ומותר להצטנן בפירות: **ה** לוקח אדם מטפחת [ח]מערב יוה"כ ושורה אותה במים ומנגבה מעט ומניחה תחת הבגדים ולמחר מעבירה על פניו ואינו חושש ואע"פ שיש בה קור הרבה: **ו** ההולך °להקביל פני רבו או פני אביו או מי שהוא גדול ממנו בחכמה או לקרות בבית המדרש עובר במים עד צוארו ואינו חושש ועושה מצוה שהלך לעשותה וחוזר במים למקומו. שאם לא תתיר לו לחזור אינו הולך ונמצא נכשל מן המצוה. וכן ההולך לשמור פירותיו עובר במים עד צוארו ואינו חושש ובלבד שלא יוציאו ידיהם מתחת שולי מעיליהם כדרך שעושין בחול: **ז** אסור ^לנעול מנעל וסנדל אפילו ברגלו אחת. ומותר

א טור סימן תרי"ג סמ"ג לאוין ס"עו: ב טור וסמ"ג שם: ג טור סימן תרי"ד סמ"ג שם:

לחם משנה

פ"ג ב ומדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק. בגמרא (שם דף ע"ז:) אמרו מעוה שיבא ופירש"י רוח רעה הטורה על [הלחם הנלקח] בידיים [שלא נטלן] שחרית. והמוספות פירשו בענין אחר ואמרו בתוספות דלפי פירושם אין לנו לריכים לאזהר לחוקה רוח רעה אינה מזייה ביניהו. אבל ודאי לפי פירוש רש"י ז"ל דהוי רוח רעה של שחרית מצוי ומצוי אלא שקשה קצת על רבינו ז"ל דבהלכות תפלה פ"ד כשהזכיר נטילת שחרית לא משמע דמייר לרוח רעה מדלא הזכיר עירוי על הידיים שלא פעמים כדכתב הטור ז"ל בחורת מיים סימן ד' דלהעביר רוח רעה שעליהם לריך לעבות עליהם שלא פעמים ונפקא ליה מהא דאמר רבי נתן בפ' ח' שרלים (שבת דף ק"ט.) בת חורין היא זו וכו' ומדרבינו ז"ל לא הזכיר כן בהל' תפלה משמע דלא מיים לרוח רעה דאין אותו רוח רעה מזייה ביניהו וא"כ כיון שהוא סוכר כן לא היה לו לכתוב הא' דינא דמדיחה אשה ידה אחת וכו' שהוא בא על אותו הטורם דקאמרו משום שיבא ולפירוש רש"י ז"ל הוי רוח רעה כל שחרית ואם הוא מפרש כפירוש המוספות קשה עפי' דלעילהו אין אותה רוח רעה מצוי: וכל חייבי מבילות וכו'. כבר ביאלמתי בהלכות יסודי התורה:

ה לוקח אדם מטפחת וכו'. קשה טובא דבגמרא (יומא דף ע"ח.) אלקו בין תשעה באב ליוה"כ לדבר זה דביוה"כ יעשה כמין כלים גגוים מנערב משום דלא ליתי לידי גגוים בתשעה באב ולא ליתי לידי מחיצה דאין לריך לעשותה כמין גגוים כן משמע בגמרא בפרק יוה"כ לפי גירסת הרי"ף ז"ל והיא גירסת רבינו ואם כן למה רבינו ז"ל בפ"ה מהל' תענית נגד משעה בתב לא הזכיר זה אלא סתם ואמר בתשעה באב אסור בהמילה ביוה"כ היה לך להשוות יוה"כ לתלך בדבמינגא ומן תלך בהגיה הרי"ף ז"ל בפ' יוה"כ ופע"ב דכתוב בדפוס ווינציא"ה ותקוקנא

מגדל עוז

ומדיחה אשה ידה אחת עד בין ביוה"כ. בגמ' אולין פרק כל הבשר (דף ק"ז) ופ' בתרא דיומא (דף ע"ז): וכל חייבי מבילה עד ביום הכפורים. בריתא היא פרק בתרא דיומא (דף פ"ח): **ג** מי שראה קרי עד בעלה תקנה זו. סוף מס' יומא ופרק מי שמתו (דף כ"ב) וכ"כ ר"י אלפס ז"ל בהלכות: **ד** ז טיט שהוא לח ביותר עד זיבולא בהם. פ' בתרא דיומא (דף ע"ח):

הגהות מיימוניות

ב [ג] מבאן פסק ר"ת שמותר לרחוץ הידים בבקר שאין לך טיט וצואה יותר מן הידים בבקר רק יזהר שלא יתבוין להנאת הרחיצה בראיתא בפרק שמונה שרצים שרות רעה שורה על הידים ואין רשאי לגע לא לפיו ולא לעיניו ולא לחוטמו בראיתא התם וההיא דמדיחה אשה וכו' איירי אפילו אחר נטילה שחרית בששהתה קצת צריכה לרחוץ הידים קודם לכן בשנותנת פת לתינוק מפני שבלא פירוש רוח רעה שהותה בטיבתם על האוכלים והורגת

ומוסיף

החיצוקות בראיתא פרק כל הבשר וכן פסקו כל רבותינו אחריו וזולתי רבינו המחבר דפליג במבואר בהלכות תפלה פ"ז. פירוש רשב"ם וריב"א שאם המיך רגליו מותר לרחוץ ידיו משום הכון לקראת וגו' ונראה לראב"ן ולרבינו שמחה ולרבינו יהודה דאף בקבנים אף אם לא שפשף דשיך בית נמי הכון וכתב רא"ם דבהן העולה לדוכן נוטל ידיו וכתב כללו של דבר וצואה מדיחין במים כדי שלא יטנפו כליו ואין חלוק בדבר: [שם במור כתב נאון מי שהוא אסמנים וצריך לקנח פניו במים ואין דעתו מיושבת עליו כל היום עד שיקנח יכול לקנח בהגיה ברייתא אלא ברבי הגינא סגן הכהנים דפליג וכתב אם אין לה פנאי בלילה לרחוץ ולחוף ערב תשעה באב ולטבול. בספר תרומה האריך קצת יותר אבל ביוה"כ לא פליגי ר"ח סגן הכהנים ואילו יכולני לומר שאף דעת רבינו המחבר בפירוש ר"י שהרי בהלכות תשעה באב לא זכר במבילה זו כלום ושבא המעתיקים שנו בבאן וכתבו בלשון הברייתא ואבו"ה פסק בברייתא ולשונה ולא הזכיר לההיא דרבי הגינא שב מצאתי בתוספות ביצה פ"ב דלדרדן אסור אף יוה"כ הואיל ואין לנו טהרות ואינה מובלת אלא לבעלה ותרי יוה"כ אסור בתשמיש המטה: **ג** [ז] וכן הורה רא"ם בשנשאל על כהן שראה קרי ביוה"כ לרחוץ הלכלוך הל"ה לשאר אדם הרגיל לרחוץ אותו בכל יום בשאר ימות השנה שגם ביוה"כ מותר לרחצו וכן השיב ר"ת דאסור לטבול דאמר רבי אמי בסוף יומא למ"ד טבילה בזמנה מצוה ואגן לא קי"ל הכי ועוד כתב מעמא שבעמוד ע"כ: °[שם במור יש אוסרים בכלי חרס אפילו רקום לפי שבולעין הרבה וכשמצטנן בהם פוקטים מה שבלעו וחשיב כמו רחיצה ע"כ]: **ה** [ח] בראיתא התם אריב"ל ומנגבה מעט עד שלא יהו טיפה על מנת להמפה וכל זה בשאינו צריך אלא לקרר עצמו אבל לרחוץ בדרכו במבואר לעיל ואנו אין לנו אפילו לקרר שבא יחמוט ע"כ: אמר

מגיד משנה

ומותר לצאת בסנדל של שעם וכו'. סס (ד' ע"ח.) שלא שעם ביוה"כ ומבואר בהלכות. ויש ביוה"כ משום איסור הוצאה כיון דלאו מנעל גינהו נראה מן הלכות ומקלה

וכורך אדם בגד וכו'. גם זה סס והלכות רבה כר רב הונא כריך קודרא מבגדיה ונפיק:

התינוקות אע"פ שהן מותרין וכו'. סס (דף ע"מ.): מ"כ מינוקות מותרין בכלו מון מנעל וסנדל. וסס מבואר שהעשה מפני שאלר דברים כשקרין אומו ורומלין אומו רבה ומתגדל אבל בעגילה הגדל אמנין דבינן אלמין גזרו בהן חכמים:

ח מותר לנעול וכו'. סס אמר שמואל אם מתמה עקרב מותר:

והחיה מותרת לנעול וכו'. ממשנה (דף ע"ג.): המלך והכלה ירחלו את פניהם והמיה מנעול את הסנדל דברי ר"מ וחכמים אומרין ואמרו בגמרא (דף ע"מ.): דעשמיה דר' אלעזר בחיה משום לה וסס מבואר שחכמים אומרים אמולא משנה קיימי אפילו מלך לרחוץ פניהם אומרין. ולעת ההלכות שהלכה כר"מ בכולן הואיל ופירשו בגמרא דברי וכן דעת רבינו וזה דעת הרמב"ן ז"ל ועיקר. ופירש רבינו שהיא נקלמת היה כל שלשים שעה אומו זמן היא כחולה שאין בו סכנה ומזכר פרק שני מהלכות שבת

בשבת חייבין ד

ז ומותר לצאת בסנדל של שעם וכו'. הרי' שעם ופשיטותא להיתרא ומתה שם ה לגאת ביוה"כ ודלא כרש"י דאיתי ליה דבשל עץ הוי על הרי"ן ז"ל מאין לו על דברי הרי"ף ז"ל כן דב קש ומי אמר לו דבשל עץ לית ליה דרש"י ז"ל ל ביוה"כ ומו קשיא על הרי"ף ז"ל מ"ש בגמרא (דף מוקרו מנעל וא"כ אסור בגאת ביוה"כ וכבר הקשו בספר המלחמות אתריך בחיבור קושיא זו והעולה להו דהוי מנעל בין של עץ בין של קש ורבנן דעפקי כרבנן דפליגי מר"ע בפרק במה אשה דאמרו שם דבגדל של מיידין טומא מדרס ויוצאין בו בשבת ום הוקן לו היינו ר' יוחנן בן נורי וכולהו אמוראי כר' ז"ל עלמון הכריח שם מקושיא דמתגלגל של מיידין ומנ כ) דלית הלכתא כר"י בן נורי דמשמע מהתיא קוגי אורחייהו לעשות מקש דמטומא הראוי לאדרם מדרס קר הקטע לא ליטמא בין שאינו של עור דבגמרא פו ליה לבגדל של מיידין וכיון דר' יוחנן אית ליה דס הקטע ואמן קי"ל דקב הקטע מטומא הוכה דאית ס"ה): והכיאה הרי"ף ז"ל בפרק במה אשה ופר כמיתין הכי מעוי ליה מנא כדהקשה אביי בפרק יו דאית ליה בית קיבול כמיתין לא מטומא. ועוד קשה מי מפרש כן דבריי הרי"ף ז"ל כדפירש הרמב"ן ז"ל כלים דלא כר"י בן נורי בבגדל של מיידין דטומא מד רבנן דיפקי בשל שעם דאית להו כר"י בן נורי דהוי קי"ל כרבנן דאמרי דר' יוסי נמי אית ליה דהוי מטמ כוותיה מ"כ אין כתב הרמב"ן ז"ל דהבהו רבנן מבדי דלא הוי כלי לענין טומאה ובודאי דס"ש דלא הוי ל יוכלו לגאת בו אלא דאמרן לא קי"ל כר"י בן נורי לע דמתגלגל של מיידין שבתבתי לומ מדרס ומ"מ בשאר דברים קי"ל כותיה משום דהבהו בשאר דברים ואית להו דלא הודו לו לענין תלוה ולב

הגהות מיימוני

ז [ט] אמר רבה בב"ח אני ראיתי את ר"א דמן (וכו' ר"י נפיק בדהוצני אבי בדהוצי רבה בדקולי ה ונפיק ובפרק מצות חליצה תניא התם לא יטיל א באופליא. קורדקסין פיר"ש בעגלים דקין שנועלים תו אבל פ"ה ע"ב: [כ] וכתב רבינו יהודה שבותר לומ דבתיהו הן דאמר רבי הגינא חמין ושמן שבתבתי ; **ח** °[כתב בעל העפור איבא למ"ד שאין מברכין בי מבנת עקרב מברך כמו בשאר ימים עכ"ל]: [ל] בר' תענית אבל בסיבה שאינה של תענית מותר. פירוש

ומותר לצאת בסנדל של שעם וכו'. שם (דף ע"ח:) בשם ריב"ל שהמיר לגאון בסנדל של שעם ביום"כ ומבואר בהלכות. ויש מי שאמר לגאון בהן לר"ה בין בשבת בין ביום"כ משום איסור הוצאה כיון דלאו מעגל גינהו ואין זה עיקר אלא מותר לגאון בהן וכן נראה מן ההלכות ומקלת האחרונים ז"ל:

ובורך אדם בגד וכו'. גם זה שם והבלכות רבה בר רב הונא כריך קודרא אכרעיה וגפיק:

התינוקות אע"פ שהן מותרין וכו'. שם (דף ע"ח:) מ"ר מינוקות מותרין בכלן חוץ ממעגל וסנדל. ושם מבואר שהטעם מפני שאסור דברים כשקנין אותו ורוחצין אותו רבה ומתגדל אבל בגעילה הסנדל אקורין לכיון לאין להן בהן גדולין גזרו בהן אבמיס:

ח מותר לגעול וכו'. שם אמר שמואל אם **והחיה** מותרת לגעול וכו'. במשנה (דף ע"ג:) המלך והכלה ירחצו את פניהם והמיה מגעול את הסנדל דברי ר"א וחכמים אוסרין ואמרו בגמרא (דף ע"ח:) דטעמיה דר' אליעזר בחיה משום בנה ושם מבואר שחכמים אוסרים אכולה משנה קיימי אפילו אלך לרחוץ פניהם אוסרין. ודעת ההלכות שהבנה כר"א בכולן הוא ופיסקו בגמרא דברי וכן דעת רבינו וזה דעת הרמב"ן ז"ל ועיקר. ופיסק רבינו שהיא נקראת חיה כל שלשים שעד אותו זמן היא כחולה שאין בו סכנה כמזכר פרק שני מהלכות שבת

ומותר לצאת בסנדל של שעם [ט]ושל גמי וכיוצא בהן. וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו [י]שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף. התינוקות אע"פ שהן מותרין באבילה ובשתייה [כ]ורחיצה וסיכה [א]מונעין אותן ממגעל וסנדל: **ח** מותר לכל אדם לגעול את הסנדל [ב]מחמת עקרב וכיוצא בה כדי שלא תשבנו. והחיה מותרת לגעול את הסנדל משום צנה [ג]כל שלשים יום. והחולה כיוצא בה אע"פ שאין שם סכנה: **ט** אסור לסוך מקצת גופו [מ]ככל גופו בין סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג. ואם היה חולה אף על פי שאין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו סך בדרכו ואינו חושש: **י** יש מקומות שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכפורים כדי שיהיה לו בושת פנים מאשתו ולא יבוא לידי תשמיש המטה. ויש מקומות [נ]שנהגו שלא להדליק שמא יראה אשתו ותשא חן בעיניו ויבא לידי תשמיש. ואם חל יום הכפורים להיות בשבת חייבין הכל להדליק בכל מקום שהדלקת נר בשבת חובה: (סליק הלכות שביתת עשור)

א עור סימן תרטו"ז סמ"ג שם: ב עור סי' תרי"ד: ג עור שם:

לחם משנה

ז **ומותר** לצאת בסנדל של שעם וכו'. הרי"ף ז"ל בהלכות הביא בעיא של סנדל של שעם ופשיטותא להיתרא וכתב שם הר"ן ז"ל דאיתא ליה בשאל עץ נמי מותר לגאון ביום"כ ולא כרש"י דאיתא ליה בשאל עץ הוי מגעל ושל שעם וקש לא הוי מגעל וקשה על הר"ן ז"ל מאין לו על דברי הרי"ף ז"ל כן דהוא לא הזכיר אלא היתר בשל שעם ושל קש ומי אמר לו בשאל עץ נמי ליה דרש"י ז"ל איתא דאיתא ליה דרש"י ז"ל דאסור לגאון ביום"כ ותו קשיא על הרי"ף ז"ל מ"ש בגמרא (דף ע"ח:) דכ"ע מגעל הוא משמע דבולהו איקרו מגעל וא"כ אסור לגאון ביום"כ וכבר הקשה לו הרב בעל המאור כן והרמב"ן ז"ל בספר המלחמות אחריך במירון קושיא זו והעלה מדבריו הוא דר' יוסי ור"מ סולהו אית להו דהוי מגעל בין של עץ בין של קש ורבנן דנפקי בשל שעם והוא הדין בשל עץ אית להו כרבנן דפליגי אר"ע בפרק במה אשה דאמרו שם (דף ס"ו.) על מה שאמר ר"ע בברייתא דסנדל של סיידין עומא מדרס ויוצאין בו בשבת ומולגין בו ולא הודו ופיסקו בגמרא דלא הודו לו היינו ר' יוחנן בן נורי וכולהו אמוראי כר"י בן נורי אית להו. וקשיא עוכא דהוא ז"ל עצמו הבריח שם מסוגיא דמסלגה של שיפא ושל קש דפרקינן קמא דסוכה (דף ט"ז ודף כ') דלית הלכתא כר"י בן נורי דמשמע מהסיא סוגיא דבכל כלי קש ושיפא אפילו מילי דלאו אורמייהו לעשות מקש דמעמא הרפוי למדרס מדרס והרפוי לטמא לטמא. ועוד דלר"י בן נורי קב הקטע לא לעומת כיון שאינו של עור דבגמרא פרק במה אשה (דף ס"ו.) משמע דמדמה ליה לסנדל של סיידין וכיון דר' יוחנן אית ליה דסנדל של סיידין דאינו מעמא ה"ה בקב הקטע ואמן קי"ל דקב הקטע מעמא היכא דאית ליה בית קיבול כדאיתא בתמיתין (דף ס"ח:) והניחא הרי"ף ז"ל בפרק במה אשה ואי כר"י בן נורי אמ"ג דאית ליה בית קיבול כתיתין היכי משוי ליה מגא כדהקשה אביי בפרק יוה"כ דכיון דאין עליו תורת מגעל אמ"ג דאית ביה בית קיבול כתיתין לא מעמא. ועוד קשה על דגינו ז"ל דהולך בשיטת הרי"ף ז"ל אי מפרש כן בדברי הרי"ף ז"ל בדפירש הרמב"ן ז"ל דהוא בהדיא פסק בפרק כ"ב מהלכות כלים דלא כר"י בן נורי בסנדל של סיידין דעמא מדרס וכן קב הקטע ואם כן פסק כהנהו רבנן דנפקי בשל שעם דאית להו כר"י בן נורי דהייגו לא הודו לו דר' יוסי אי אפשר דהא קי"ל כרבא דאמר דר' יוסי נמי אית ליה דהוי מגעל ומש"ה אסר לגאון ביום"כ ולא קי"ל כותיה מ"כ אין כתב הרמב"ן ז"ל דהנהו רבנן סברי כר"י בן נורי. וי"ל דר"י בן נורי קאמר דלא הוי כלי לענין עוומתה וכודאי דכ"ם דלא הוי לענין מלוגה וגם לענין יציאה בשבת שלא יוכלו לגאון בו אלא דאמן לא קי"ל כר"י בן נורי לענין עוומתה מהסיא סוגיא דפ"ק דסוכה דמתלגה של שיפא שכתב הרמב"ן ז"ל וגם מהסיא דקב הקטע דמתמיתין דקאמר דמעמא מדרס ומ"מ בשאר דברים קי"ל כותיה משום דהנהו רבנן דנפקי בשל שעם הוו סברי כותיה בשאר דברים ואית להו דלא הודו לו לענין מלוגה ולענין יציאה בשבת אע"ג דלית להו כותיה

הגהות מיימוניות

ז [ט] אמר רבה בב"ח אני ראיתי את ר"א דמן (גונספרק) (ניטוה) שיצא בסנדל של שעם וכו' ר"י נפיק בדהתצני אביי בדהיצי רבה בדיקולי ע"כ: [י] רבה בר בר חנה כריך מודר ונפיק ובפרק מצות הליצה תניא התם לא שייל אדם בקורדקסים בתוך ביתו אבל משייל באנפליא. קורדקסין פירש מנעלים דקין שנועלים תחת המנעלים להגן מן המים יעיין בהלי אבל פ"ה ע"כ: [כ] וכתב רבינו יהודה שמותר לומר לנכרי לרחוץ התינוק אפילו בחמין שהוחמו בו ביום דאמר רבא כל מידי דאית ביה רביתא לינוקא לא גזרו ביה רבנן וחמין וסיכה דביתיתו דו דאמר רבי הגיגא חמין ושמן שבבתי אבי בילדותי הן עמדו לי לעת זקנותי ועוד דסתם תינוקות הולין הן אצל חמין וזהו כמו חולה שאין בו סכנה דאומר לנכרי ועשיה: ח [כתב בעל העטור אבא למ"ד שאין מברכין ביום"כ על נטילת ידים ועשיה לי כל צרכי בין שאסור בנעילת הסנדל ובנטילת ידים ומסתברא בין בבדון וברשותו הוא לגעול משום סכנה עקרב מברך כמו בשאר ימים עכ"ל]: [ל] בר"א דמפרש תלמודא טעמא בגמרא ודלא בחכמים דאמרי וכן פסק בעל הדרוקה ע"כ: **ט** [מ] גרסינן בירושלמי הוא דאתמר בסוכה של תענוג אבל בסיכה שאינה של תענוג מותר. פירוש בחולה כדמשמע בגמרא דידן וכ"כ בספר המצות ע"כ: **י** [נ]טור סימן תר"י במקום שנוהגין להדליק כתב הרא"ש ז"ל מברכין עליו כמו בשבת ע"כ]: [נ] מקום שנהגו, על שנהגו נאמר ועמך כולם צדיקים ע"כ:

וכ"כ הרמב"ן ז"ל ודין המולה שכתב רבינו הוא לומד ממיר ונלמד גם כן מדין הסיכה שיתבאר בסמוך:

ט אסור לאדם לסוך וכו'. שם (דף ע"ז:) בריתא אסור לסוך מקצת גופו כל גופו ואם היה חולה או שהיו לו חטטין בראשו סך בדרכו ואינו חושש. וביושלמי סיכה בין שהיא של תענוג ובין שאינה של תענוג אסורה ומתבארו דברי רבינו:

י יש מקומות שנהגו להדליק את הנר וכו'. משנה (פסחים ק"ג:) פרק מקום שנהגו וסכות המתהגים בגמרא מבואות בהלכות שם בדברי רבינו ושם מבואר שאסור לגאון המקום: עוד במשנה ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי חולה ולא הוצרך רבינו להזכיר זה שכיון שיאיר שהמקומות שנהגו שלא להדליק הוא מפני שמא יראה את שאתו ושמא תן בעיניו משמע שלא נמנעו אלא בביתו שאשתו מצויה שם אבל במקומות אחרים לא נמנעו וזה ברור:

ואם חל יום הכפורים להיות בשבת חייבין וכו'. שם ר' שמעון בן אלעזר אומר יוה"כ אחל להיות בשבת מקום שלא נהגו להדליק מדליקים ענה ר' יוחנן אבמריה וחכמים אוסרים וביושלמי נפסקה הלכה כר"ש בן אלעזר ולזה פסק כן רבינו:

סליק הלכות שביתת עשור

מגדל עוז

וכורך אדם בגד עד שהוא יחף. פ' מצות מילה (דף מ"ד) וביושלמי: **ז ט** התינוקות אע"פ שהן מותרין באבילה עד ומיו מושש. פ' בתרא דיומא (דף ע"ח): **י** יש מקומות עד סוף הפרק וההלכות. ריש פ' מקום שנהגו (דף ע"ג):

מרחיצה, ובכל עניין יש תענוג, אך באמת גם ברחיצה לא התירו בכל הזוהמות ורק במלוכלך בטיט וצואה[ב], האמנם גם בכה"ג אסור בסיכה [עיין מג"א סק"א וממורן דקדוק בעל מחצית השקל ע"ש ודו"ק]:

ב **נעילת** הסנדל מקרי עינוי כשאין הולכין בו ולכן אסור ביוה"כ, דכתיב (ירמיה ב כה) 'מנעי רגלך מיחף' ונאמר 'ודוד עולה במעלה הזתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף' [שמואל ב' טו (ל)] ובישעיה [כ (ב)] כתיב 'ונעלך תחלוץ מעל רגליך' כדי לענות עצמו ע"ש. ויש בעניין זה ג' שיטות, שיטת הטור והשו"ע סעיף ב' דכל של עור אסור וכל שאינו של עור מותר, שכתבו וזה לשונם: אסור לנעול מנעל או סנדל של עור אפילו קב הקיטע וכיוצא בו, אפילו של עץ ומחופה עור אסור. אבל של גמי או של קש או של בגד או של שאר מינים מותר אפילו לצאת בהם לרשות הרבים. עכ"ל. ואין הכוונה דמינים אלו גם במחופים עור מותר כדמשמע לכאורה משטחיות הלשון, דוודאי אסור, אלא משום דבשל עץ מצינו בגמרא [יבמות קג.] שיכול להיות מצופה עור כתבו כן, אבל לעולם אין חילוק, וזהו דעת הרי"ף (יומא ג.) והרא"ש (פ"ח סי' ז):

ג **אבל** שיטת רש"י (שבת סו.) דמנעל של עץ אסור, וכן נראה מדברי התוספות בסוגיא דיומא [עח: (ד"ה הקיטע)], שהרי מסיק רבא שם על משנה דהקיטע יוצא בקב שלו דביוה"כ לכולי עלמא מקרי מנעל ואסור לצאת בו ע"ש, אבל של גמי ושל שעם וקש ובגד ושארי מינים מותר. ושיטת בעל המאור (ג. ד"ה ופגדל) דלמסקנא דרבא כל המינים אסורים כשעשויים כעין מנעל. והנה שיטה זו דחאה הרמב"ן (בחלמות שם) ע"ש, אבל שיטת רש"י ותוספות מוכחת להדיא בסוגיא שם. אך באמת סוגיא דשבת [סו:] וביבמות שם סותרת סוגיא דיומא, דבשם מוכח להדיא דלרבנן לא מקרי מנעל דקיטע שהוא של עץ מנעל, וצ"ל כמ"ש הרמב"ן שם דביומא הוי רק לרבי מאיר ולרבי יוסי ולא לרבנן, והלכה כרבנן ע"ש, ולכן הרי"ף לא הביא זה כלל, וכן בירושלמי ריש פרק יום הכיפורים (פס) אומר תניא יוצאין באנפיליא ותניא אין יוצאין, הא בשל בגד והא בשל עור ע"ש, ולכן אע"פ שבתוספתא ריש פ"ד (ה"ח) תניא שאסור אפילו באנפליא של בגד, לא חשו לה כיון שהיא נגד הבבלי והירושלמי. אך על של עץ אין ראיה מירושלמי להיתר, ובירושלמי פי"ב דיבמות [ה"ב] יש פלוגתא לעניין חליצה אי מקרי של עץ מנעל ע"ש:

ד **ובדברי** הרמב"ם פ"ג דין ז' יש מקום עיון, והמפרשים תפסו שהוא עומד בשיטת הרי"ף והרא"ש דכל שאינו של עור מותר אפילו בשל עץ, ולענ"ד לא משמע כן מלשונו שכתב אסור לנעול מנעל וסנדל אפילו ברגלו אחד ומותר לצאת בסנדל של שעם ושל גמי וכיוצא בהן, וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף. עכ"ל. הרי שהצריך שהרגל תרגיש ביחיפתה, ושל עץ פשיטא שלא תרגיש ואסור. ונ"ל בטעמו דלאו משום דשל עץ מקרי מנעל, שהרי לעניין חליצה פסק בעצמו בפ"ד מיבום [הי"ח] דשל עץ פסול, אלא טעמו נ"ל דכיון דיום הכיפורים הוי טעמא משום עינוי לכן כל שאינו מתענה ואינו מרגיש שהולך יחף אסור, דבכל הדברים כמו שעם וגמי ובגד הרגל מרגיש מפני שהן רכין, ולא כן בשל עץ. ולפ"ז נלע"ד דאין לצאת במנעל של עץ ביוה"כ[ג] כיון שכן הוא דעת רש"י ותוספות ורמב"ם:

ה **ודע** שאצלינו הולכים בקאלאסי"ן ביום הכיפורים מפני שאינם של עור, והוא מין גומ"א, וגם הוא רך והרגל מרגיש קושי הארץ כידוע, וכל שכן שמותר לילך בוואליקע"ס שהם של צמר פשוט שהם רכים

פסקי משנה ברורה

[ב] עיין בפסקי משנ"ב סימן תרי"ג ס"א. [ג] במשנ"ב (סק"ה): דכל שאינו של עור אינו נקרא מנעל אלא מלבוש. ויש מאחרונים שמחמירין בשל עץ אפילו אינו מחופה עור. וכן יש מחמירין כו' והנה כו'. עיין בפסקי משנ"ב בסעיף הבא.

הרבה[ד]. אך יש מהם עבים שהרגל לא ירגיש קושי ה מדברי הרמב"ם אינו נכון הכיפורים, וכל שכן כשהם מד הפנים מאירות (מ"ב סי' כ"מ) הובא מקנד (סק"ח)] וכתב רבינו הרמ' על כרים וכסתות של עור, ומ עליו ברכה. עכ"ל. ולכאורה: זו ומותר לכתחלה כיון שאינו בפס רלב"ז], אך לדברי הרמ דהתורה הקפידה שהרגל תרג כמ"ש[ה]. [עיין ב"ח שכתב שיש שהל לדעת המאור דלהמקנא גם של בגד יש להביא מבה"ג שהביא הטור דלכמ כן. אמנם באמת דעת המאור היא רבותינו ונגד הירושלמי ונגד סוגית אין ראיה, דאורחא דמילתא קאמר. שהולכין לבית הכנסת יחף מבעוד קפידא יש בזה[ו]. ויש הולכים בחנ חולין אותם בבית הכנסת. וכן מ"ש כריס בתפלת שמונה עשרה הוי כגאו בגבוהים טפח עכ"פ[ז] ולא בשמוש

ג ו **החיה** כל שלשים יום והד בו סכנה מותרים ל

תרטו אי

א **א יוה"כ** אסור בתשמיש המ 'ועניתם' דמניעת תש ובגמרא [עז:] יליף זה מקר במקום שאין טובלין לקרי [טור], כלומר דלא תימא דהא הטבילה שאח"כ מפני איסו

[ד] במשנ"ב (סק"ה): וכן יש מחמירי העשוי מלבדים שקורין וואליק וכו' של גומא יש להחמיר. והנה אף המקילין, מ"מ מי שאפשר לו נכון באנפלאות של בגד כנהוג. ועי [ה] במשנ"ב (סק"ט): ופר"ח הסכים בית מיחוש כלל. [ו] בביה"ל (ד"ה אפו

[ז] במשנ"ב (סק"ה): וכן יש מחמירי

מהגרא פרידמן

עוג ותפו

הרבה[ד]. אך יש מהם עבים וקשים מאד עד שהרגל לא ירגיש קושי הארץ, ולפי מ"ש מדברי הרמב"ם אינו נכון לילך בהם ביום הכיפורים, וכל שכן כשהם מחופים עור [וכן כתב הפניס מאירות (פ"ב פ' כ"מ) הובא בשערי תשובה בסימן תקנד (סק"ל)] וכתב רבינו הרמ"א דמותר לעמוד על כרים וכסתות של עור, ומ"מ המחמיר תבא עליו ברכה. עכ"ל. ולכאורה אין טעם לחומרא זו ומותר לכתחלה כיון שאינו מנעל [מג"ל סק"ד בשם רבינו], אך לדברי הרמב"ם אתי שפיר דהתורה הקפידה שהרגל תרגיש בקושי הארץ כמ"ש[ה]. [עיין ב"ח שכתב שיש שהלכו יחף, ונראה שהשמו לדעת המאור להמסקנא גם על בגד אסור, וכדמות ראיה יש להביא מבה"ג שהביא הטור דלכתחלה עכ"פ אין לעשות כן. אמנם באמת דעת המאור היא דיעה יחידאה נגד כל רבותינו ונגד הירושלמי ונגד סוגית שבת ויבמות, ומבה"ג אין ראיה, דאורחא דמילתא קאמר. ועיין מג"ל סק"ב שהולכין לבית הכנסת יחף מבעוד יום, ואיני יודע מה קפידא יש בזה[ו]. ויש הולכים במנעלים וקודם השקיעה חולצין אותם בבית הכנסת. וכן מ"ש בסק"ג בלעמוד על כרים בתפלת שמונה עשרה הוי כגאוה ע"ש, וזה אינו אלא בגבוהים טפח עכ"פ[ז] ולא בסמוכים לארץ ודו"ק]:

ג **ו החיה** כל שלשים יום והחולה אע"פ שאין בו סכנה מותרים לנעול את הסנדל, דלאלו הצינה קשה מאד ויוכלו להסתכן. וכן מי שיש לו מכה ברגליו, ואם יש לו מכה ברגל אחת ילבש מנעל ברגל זו וברגל השני אסור. ומותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב ד וכיוצא בו כדי שלא ישכנו, אם מצויים שם עקרבים או דברים הנושכים, אבל משום צער בעלמא כגון במקומות שהרחובות מרוצפות באבנים וקשה לילך שם יחף, אסור לנעול מנעל, דהא אדרבא לזה אנו מצווים לעשות עינוי מנעילת הסנדל:

ז **וכתב** רבינו הרמ"א (פ"ד) ואם ירדו גשמים ורוצה לילך מביתו לביהכ"נ או להיפך והוא איסטניס, מותר לנעול מנעליו עד שיגיע למקומו. עכ"ל. אבל אם אינו איסטניס אסור, ויניחם האיסטניס במקום מוצנע בבית הכנסת. ויש מי שמתרעם על המקילים לילך בגשמים, דאין כל אדם יכול לומר איסטניס אני [מג"ל סק"ה], ולפענ"ד במדינתינו כשהזמן קר נחשב זה לסכנה ובוודאי מותר. ופשיטא דכשיש טיט ורפש דמותר לנעול [ט"ז סק"ג]. ויש מי שמצריך להפוך של שמאל לימין ושל ימין לשמאל או מנעל בלא עקב[ח] [מג"ל סק"ו], ולא נהגו כן כי אין לנו מנעל בלא עקב, ולהפוך השמאל לימין א"א לנו לילך לפי המנעלים שלנו:

תרטו איסור תשמיש המטה ביוה"כ. ובו ב' סעיפים:

א **א יוה"כ** אסור בתשמיש המטה, וגם זה בכלל 'ועניתם' דמניעת תשמיש מקרי עינוי, ובגמרא [עז:] יליף זה מקרא ע"ש. ואפילו במקום שאין טובלין לקרי אסור התשמיש [עור], כלומר דלא תימא דהאיסור הוא משום הטבילה שאח"כ מפני איסור רחיצה, אלא התשמיש עצמו אסור. ולכן יתרחק אדם מאשתו כל יום זה כמנדה, והיינו שלא יישן עמה במטה אחת ולא יגע בה בלילה, אבל ביום אין חשש כמובן [ט"ז (סק"ל)] ויש שאוסר גם ביום [מג"ל (סק"ל)] וכמדומה שאין המנהג כן[א], ולא ירבה לדבר עמה [שם]:

פסקי משנה ברורה

[ד] **במשנ"ב** (סק"ה): וכן יש מחמירין שלא לצאת במנעל העשוי מלבדים שקורין וואליק וכו' ולפ"ז ה"ה קאלאשין של גומא יש להחמיר. והנה אף שאין למחות ביד המקילין, מ"מ מי שאפשר לו נכון להחמיר בזה ולילך באנפלאות של בגד כנהוג. ועיין שעה"צ (סק"ה).

[ה] **במשנ"ב** (סק"ט): ופר"ח הסכים לדעת וכו' דאין כאן בית מיחוש כלל. [ו] **בביה"ל** (ד"ה אסור): וע"כ צריך לחלוץ מבע"י, והיינו שגם בזה צריך ליתן מעט תוספות קודם בין השמשות כמו באכילה. [ז] **במשנ"ב** (סק"ט): אסור לעמוד ע"ג כרים וכסתות וכו' ואפילו אינן גבוהין ג' טפחים.

[ח] **וכ"ה במשנ"ב** (סק"ג).

[א] **במשנ"ב** (סק"ל): ואסור ליגע באשתו בין בלילה בין ביום, וגם לא ירבה עמה בדברים וכן בכל הפרטים שנתבאר ביו"ד סימן קצ"ה.

(18)

ספר

שאלות ותשובות

פנים מאירות

חלק שני

שחיבר הרב הגאון המובהק מאורן של ישראל רשכבה"ג מוהר"ר **מאיר** זצ"ל אכד"ק אייזנשמאט. ויען כי רבים מאלה תופשי התורה צמאים לדבריו הקדושים והוא יסוד מוסד להלכה אשר בלעדו לא ירום איש היושב על מדין לדון ולהורות והמה יחפשוהו כמטמונים ולא ימצאוהו אף בכסף רב לכן למען זכות את הרבים העליתיו שנית על מזבח הדפוס וידעתי במה כי כל אוהבי התורה יברכוני בברכות מאליפות:

סונף לנים הדפוס ע"י הר' דוד שמואל ראמה נ"י מלבוב

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org פנים מאירות - ב עמוד 1

פחות מכדי שביעה ולא הקיא דעתו והשה כדי לאכילת פרס וגמר ואכל כדי שביעה חייב מדאורייתא לגבך דעיקר קפידא על השביעה והרי הוא שבע וה"ה לענין ברכה אחרונה כיון שלא הקיא דעתו אף שהשה בכדי לאכילת פרס מ"מ כיון שכשבא בתוך מעיו נכנס הו ברביעית חייב לברך ברכה אחרונה הכלפע"ד כתבתי :

שאלה כח

על המדשים מקרוב אשר עושים לחם מבעלים מבגד של לבד הקשה ועושים ממנו כמדת מבעליו וכלורותו ולמעה המה העקב מחברים ג"כ כמה המכות של לבד כדי שיהי' המה העקב גבוה בתרך ב' או ג' אלבעות משאר המבעול כדי שיהי' נוח לילך בהם כדרך מבעל של עור והולכים במבעל זה ב"כ ובמ' בתב וכן הולכים הכהנים לדובן ולים מאן דמשבח ב' וברתה דלאה בפיר עבדי ולברר דין זה לריכין אנו להעתיק הסי' בפי' מלות חלילה הכן באהפילה חלילתה פסולה ופריך למימרא דאהפילה לאו מבעל הוא ומימנו אחד מבעל ואחד סנדל ואהפילה לא יעייל בהם ב"כ אלא אמר רבא לא קשיא כאן באהפילה של עור כאן בשל בגד וקאמר הסי' הכי כמי מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא ב"כ אי"כ דתני לא יעייל אדם בקורקיסין בהוך ביתו אבל מעייל הוא באהפילה אלא ס"מ כאן באהפילה של עור כאן באהפילה של בגד אכיא חבילה כוותי' דרבא חבילה בסנדל של עשה של ציב וקב הקיעה בעוק וכו' חבילתה בכמירה אבל במבעל הכרפש וכו' באהפילה של בגד חבילתה פסולה פריך קב הקיעה מני ר' מאיר הוא דהכן הקיעה יולא בקב שלו ר' יוסי אוסר באהפילה של בגד אחיא לרבנן ר"ל ר"י דפליג אדרבי מאיר אמר אביי מדקיפא רבנן ריפא כמי רבנן ריפא במחופה עור אמר ליה רבא אבל אינו מחופה עור פסול אדהכי קיפא באהפילה של בגד ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים במחופה עור אבל אינו מחופה עור פסול אלא אמר רבא מדריפא ר"מ קיפא כמי ר"מ אבי מגין והאי לא מגין ופי' רש"י קיפא כמי ר"מ ולא דייק המם אפ"ה של בגד לא משום דלא מגין אבל הקב הקיעה בקרקע מגין הילכך אפילו אינו מחופה עור כשר עכ"ל הרי לפי זה אליבא דר"מ דסנדל של עשה ושל ציב ושל מוק פי' רש"י קלי"ן של לבד קשה ומגין הוי מבעל ולפי שיטה זו הי' אסור לאתה ב"כ בסנדל של עשה ושל ציב ושל מוק דהייבו של לבד ופ' ב"כ דף ע"א איצטי לן מה לאתה בסנדל של עשה ב"כ עמד ר"י על רבניו ואמר אני דאיתי אתה ר' יהושע שילא בסנדל של עשה ב"כ ואמיכא ליה בתענית ליבור מאי ואמר לא שבא וכו' רב יהודה נפק ברשיעתא אביי נפק בדהולא רבא נפק בריבלי רבא בר הונא כרך קורדא אכרעי ונפק מתיב רמי בר חמא הקיעה יולא בקב שלו דברי ר"מ ור' יוסי אוסר ואני עלה ושוין שאסור לאתה בו ב"כ אמר רבא לעולם דכ"ע בברי דמבעל הוי ובשבת בהא פליגי מר סבר דילמא משתמע ואתי לאחויי ד' אמות בר"ה ומר סבר לא בזריכן ופי' רש"י בד"ה דכ"ע מבעל הוא הילכך ב"כ אסור אבל ברהיטני ודהולא לאו מבעל ניהו ולכאורה איכא למידק למה בתמה קב הקיעה אע"פ שאינו של עור הוי מבעל וסנדל של עשה והולא לא לאוי מבעל כיון דלאו בעור הליא מילתא מאי שנא מבעל זה מזה ולריכא למימר דהאי מגין והאי לאו מגין דהא לפי קוביות הסי' דמלות חלילה מוכח דסל עשה כמי מגין דהא מוקי רבא ריפא וקיפא ר"מ ומודה ר"מ דבאהפילאות של בגד חלילתה פסולה משום דאינו מגין א"כ ריפא דקתני חלילה בסנדל של עשה ושל ציב וכו' דחלילתה כשרה ע"כ דמגין כמו קב הקיעה א"כ למה לא יהי' חשוב מבעל לענין ב"כ ובתמה כראה דמתמה קושיא זו חלק הרי"ז הלוי על הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והביאו הב"י בשם הרי"ז דהרי"ז חולק בדבר משום דבגמרא אקשי מדהכן הקיעה יולא בקב וקבבר מבעל הוא וי' אוסר וחכי עלה ושוין שאסור לאתה בו ב"כ ומסקינן דלכ"ע מבעל הוא אלמא סלקא דעתן בכל מילי דמגין מבעל מיקרי אע"פ שאינו מעור עכ"ל ובתמה לפי דברי הרי"ז הלוי קשה להבין קוגיא דפרק י"ב דהא מדאמרי' מהך הקיעה יולא בקב הקיעה ואוקמי רבא דלכ"ע מבעל הוי ובשבת פליגי בגזירה דילמא אתי לאשתמוטי וכו' ומוכרחים אנו לומר שבת רבא ליבא דשפיר עבדי הכך אמוראי דבפקי בשל עשה ושל ריעבא ושל ריבלי דברי הרי"ז לאו שפיר עבדי והך תירולא דרבא תיובתא לגבייהו ואי"כ מאי דומקא דרבא דפליגי לענין שבת לענין גזירה הוי ליה למימר לפי מאי דס"ד דמקשה דפליגי אי הוי מבעל אפ"ה אסיר לבני ב"כ דאסור דהכך אמוראי בתמה לאו שפיר עבדי אלא ע"כ בדור הדבר כפי' רש"י דקב הקיעה חשיב מבעל ואיכך לא חשיבי מבעל ל"כ ומעתה לריכין אנו לומר מילתא בטעמא כיון דלא קפדינן אעור והאי של עשה מגין כמו קב הקיעה לוה לא יהי' חשיב מבעל לענין ב"כ כמו קב הקיעה ולפע"ד נראה שלריכין אנו לדברי הרמב"ם והביאו הב"י לאחר שכתב דברי הרי"ף והרא"ש שלמד מדבריהם שכל מבעל שאינו של עור לא מיקרי מבעל כתב ז"ל והרמב"ם כתב אסור לבעול מבעל וסנדל ומותר לשאת בסנדל של עשה ושל גומי וכיולא בהם וכורך אדם בגד על רגליו ויולא בו שהרי קושי האדן מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יפ"ל ע"כ ודבריו שהומים ולענין הלכה כיון שהרי"ף והרא"ש

מקבימי' לאתיר כל מבעל שאינו של עור הרי נקטינן ע"כ"ל הב"י ולא ידעתי מי הבריחו לחלק בין הפרקים ולעשות פירוד בין הדביקי' שכתב מדברי הרמב"ם שהומים ולדעתי המה מפורסים כדברי הרי"ף והרא"ש ז"ל שהם הביאו הכך אמוראי דבפקי בדשעם ובריהטנא וע"כ להילכתא בתביבו והרמב"ם ג"כ מביאו הך דקבדל של עשה דבפקי אלא מעמא דמילתא קאמר דלא תיקשי הקושיא דמ"מ קב הקיעה אע"פ שאינו של עור אסור לאתה ומ"מ סנדל של עשה אידי ואידי מגין הוא ולכך מעיקר הרמב"ם שהרי קושי האדן מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יפ"ל וב"כ לא מבעל כתב אלא יליפין דעיבוי דכתיב בני דוד ושולך יפ"ל וקרי ליה עיבוי דכתיב כל אשר התעבה אבי ב"כ בני ב"כ כל מה שהוא מרגיש שהוא יפ"ל וקושי האדן מגיע אליו בכלל עיבוי הוא משא"כ בני אילה דכתיב בעל וס"ל להרמב"ם דילפין מדכתיב ואבעלך אחם דבעיבן של עור אלא בני ב"כ חשיב הכל בעל כל מילי דעבדי להולכי ביה ואינו מרגיש שהולך יפ"ל אסור לאתה בו ובני שבת מעמא דמילתא דגזירין דילמא אתי לאשתמוטי וכו' ובזה מיושב מני קושיא ר"ה דהקשה דהכא אריכן של שעה לאתון ובפ' בהרא דיומא אמריכן דר"י ילא בסנדל של שעה ונשמעתא מדמה ב"כ לאילה ולפי מה שפרשתי בדברי הרמב"ם אין כאן קושיא דבודאי בין לר"מ ולר' יוסי בני ב"כ חשיב מבעל כל מידי דאינו מרגיש שהוא יפ"ל לא הוי בכלל עיבוי אלא בני אילה דלר"מ דלא דייק המם כל מידי דמגני מקון ומתכשיל אבן הוי מבעל וסנדל של שעה כיון דמגני הולכין בו וב"כ אוסר לאתה כיון דמרגיש קושי הרן ומרגיש שהוא יפ"ל אלא דלפי ס"ד דמקשה דרמי אילה א"כ מאיס דס"ד כיון דב"כ הוי מבעל הי"ה דהוי מבעל בני אילה ואינן לו המתרן ב"כ בופא יש חילוק בין של בגד ובין אהפילאות של עור דבאהפילאות של בגד אפילו ב"כ אוסר לאתה דהוי כמו שהולך יפ"ל ובסנדל של שעה כמי שאתי מעמא אוסר לאתה ב"כ אבל לענין אילה דמתכיבן סנדל של עץ ע"כ המם לאו דווקא אלא מידי דמגין בעיבן וכן פי' רש"י במתכיבן ד"ה פסולה דכתיב בעל ובעל מידי דמגין הוא וכל זה לר"מ דלר' יוסי דווקא אביי ריפא וקיפא כרבנן דהייבו ר"י וריפא מיירי במחופה עור ובזה מכשיר ר"י דווקא אבל בסנדל של עץ פוסל ר"י ולפ"ז הא דאמרי בפ' ב"כ דכ"ע בבירי ליה מבעל הוא דווקא לענין ב"כ שאינו בכלל הולך יפ"ל אבל לענין אילה לר"י פוסל ולכך בפ' בתרא אמר מוקמינן אילה בקב הקיעה כר"מ דווקא ולא כר' יוסי ובזה מתורץ מני קושיא דאשתוכם בסקשה ר"ה ז"ל הסוקשה בד"ה באהפילאות הקשה ר"ה דהכא מעמא דר"י לא חשיב קב הקיעה מבעל ואלו בפ' בתרא דיומא אמרינן דקב הקיעה בין לר"מ ובין לר"י מבעל הוי והכיא בקושיא ולדברי הרמב"ם לא קשי' כלל כמו שכתבנו למעלה ולדעת הר"י שכתבו התוס' ביומא לענמא דר"י דכי היכי דחיים בני שבת דילמא כפיל לפי שהוא רחב מהאי מעמא מני אינו הולכת בו דבמיכן בעלו הראוי לו ולפ"ז אליבו לאמר אף לר"י לא בעינן מבעל של עור רק מעמו דאינו ראוי לו אבל אם עשו מבעל של עץ כמידתו וכלורתו מותר לאתה בשבת והולכין ב"כ בו והא דמותר לאתה ב"כ בסנדל של שעה ושל ציב ע"כ לריכן אנו לומר כמעמא דרמב"ם כיון דמרגיש בזה קושי האדן הוי כהולך יפ"ל ולריכן אנו לומר לדברי התוספת דלר"י אף באינו חופה עור מני כשר אליבא דר"י דאקימנא דאביי אידחי לגמרי ולדידהו במבעל של שעה הבשו כמדה רגל מותר לאתה בשבת כיון דליכא למיחוש דילמא אתי לאשתמוטי וקאמר חמי' לי על רמ"ח שכתב בא"ח סי' ס"ה סעי' ע"ז וכן מותר לאתה במבעל של עץ שהרגל ככבש בה וליכא למיחוש שמא יפיל וזהו כחידוש התוספת ולפ"ז גם לענין אילה אם אילתה בשבת ובא"ח סי' קס"ו פסק המחבר אילה בסנדל של עץ או של שעה אילתה פסולה ולא הבי' שם רמ"א כלום ולדברי הבוש' אף לר"י פסול בקב הקיעה משום דאתי לאשתמוטי אבל במבעל של עץ העשוי למדה הרגל שבי אילתה בשבת ובאמת על הרמב"ם לא קשיא דכתב דאם אילתה במבעל של שעה או של עץ אילתה פסולה ואם יש בקרקעתו עור אילתה פסולה משום דפוסק כר"י וכאקומתא דאביי דאע"ג דאידחי קושטא לענין דינא כמו שכתב שם הח"מ אבל לגבי התוספת אין ספק שגם במבעל של עץ שהרגל ככבש בו שבי אילתה בשבת כיון דליכא למיחוש שיפול והדרן לעמ שכתבנו שהרי"ף והרא"ש והרמב"ם אינם מחולקים לענין דינא כלל וגם לפי' התוספת מוכח בהדיא דקב הקיעה אינם יולאים בו ב"כ ולפ"ז במבעל העשוי מלבדים הקשים ואינו מרגיש שהולך יפ"ל ועשוי כמדה מבעל שלנו וגם המה הענקה מהנים כמה הנינות זה על זה כדי שיהי' גבוה ואינו מרגיש כלל קושי האדן עם לאסור ב"כ ובנ' בתב ולענין כיבים לדוכן בעמא אחרינא א"כ כדאית בשוטה בפ' אלו נאמרי' והוא מהקנו' ר"י בן זכאי ועי' בב"י בא"ח סי' קכ"ח ולבי מסקם מאוד מה שכתב העור א"ח בהלכות ב"כ ז"ל ומיהו כל דבר של עור אפילו קב הקיעה וכיולא בו אסור עכ"ל מלשון זה משמע דקב הקיעה מני של עור דהיינו שהיא מחיפה בעור וכתב הב"י שדבר זה פשוט בברייתא שכתבתי בשמוך בבי קב הקיעה דשוין שאסור לאתה בו ב"כ עכ"ל :

והנה מפשיטות הברייתא לא מוכח דמחופה עור אלא אף בשל בני לאסור וכן משמע מעירש"י וכדכתב הר"ן ז"ל בקום אלי אלא

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org פנים מאירות - ב עמוד 28

בידך טרפ״י ז״ל קונר על עץ מנעל מיקרי ואין יולאין בו ב״ב ורב אלפס קונר דכל מנעל שאינו מעור לא מיקרי מנעל מכ״ל הרין ובשי״ת נמי כתב בלשון זה אסור לנעול קבדל או מנעל של עור אפילו קב הקיטע וביולא בו אפילו של עץ ומחופה עור אסור דקב הקיטע נמי נענ ומחופה עור מיירי ובאמת סרי״ף והרא״ש והרמב״ם לא כתבו סך דקב הקיטע לענין י״ב לא לאיסור ולא להיתר ונראה דקבר הב״י כיון דלענין אילה כתבו הרי״ף והרמב״ם והרא״ש דקבדל של עץ וקב הקיטע דאילהה כשירה במחופה עור דווקא ואליבא דר״י דהילכתא כוותיה ואי״כ מסתע דמנעל של עץ לאו מנעל הוא וע״כ ביומא מעיקרא ס״ד דמקשה דפליגי ר״י ור׳ מאיר במנעל של עץ וס״ל לר״י אף דלא הוי מנעל לענין שבת מ״מ לגבי י״ב אסור לילאה בו אבל לבסוף דחה דבא דכ״ע מנעל הוי ר״ל אף היכא דהוא מנעל גמור כגון שמחופה עור בזה הוי מנעל אליבא דכ״ב כדאומרי אבוה דשמואל ביומא דף ק״ג ע״ב מ״מ פליגי לענין שבת אבל מידי דלאו עור לא אסיר מנעל ולכך יליאו אנך אמורלי בדשעס ובריטיכא והא דקאמר שבת אף שמואל הדר ביה דאכן אילה בשבדל של עץ ואמרינן מאן הנא אמר שמואל ר׳ מאיר היא דאכן איקיעא יולא בקב שלו ר׳ יוסי אוסר אייבו דווקא אליבא דשמואל דקבר כדפ״ד דמקשה ביומא דפליגי בשבדל של עץ אבל אבות דשמואל פליג עלה דמייבי במחופה עור וד״ס דיל דבשבת נמי במחופה עור אלא דפליגי דילמא אתי לאשמועי וכדאיתא בבא ביומא אלא דלפי זה קשיא לי על דמ״ל דלפי בתי קוניא משמע דפליג ר״י בקב הקיטע אפילו במחופה עור מ״מ בגזיכן דילמא אתי לאתויי ד׳ אמות אבל באיכו מחופה בעור אף דאיכו שייך למגזר דילמא אתי לאתויי ד׳ אמות מ״מ אסור מחמת דלא הוי מנעל והוי משא א״כ איך פסק רמ״א בא״ח סי׳ ש״ת דמותר ללאת במנעל של עץ ועיד קשיא לי אמאי לריך הרמב״ם לפרש טעמא משום דמרגיש קושי׳ הארץ והוי כהילך יחף תיפוק ליה בלא אתי טעמא מותר ללאת כיון דלא הוי של עור לאו מנעל הוא לגבי י״ב ודבר זה מוכרחני לומר כדפרשית לעיל דשאני י״ב דאף שאינו של עור מ״מ כיון דאין לו לער מקושי הארץ לא הוי בכלל עיכוי ולכך מפרש טעמא דמילתא להכך אמורלי דבפקי בדשעס משום דמרגיש קושי הארץ וירוע שהולך יחף והוי בכלל עיכוי אבל אם אינו מרגיש פשיעא דאסור ולכך לא אזכיר הרמב״ם איסור הקב הקיטע לענין י״ב דמילתא משמע לאיסור וי״ל דלא פליג אהרי״ף דמשמע בשיטת הרי״ף רבי אמרה וכן הראש״ז ז״ל דלא פליג אטעמא דרמב״ם ולכך נראה דאותר ללאת בשבת בשל שעם ושל ריבלא אם מקושר יפה וליכא לאיגזור דילמא אתי לאתויי ופשיטא לענין י״ב אם עשוי כמדת המנעל וכשהולך בו אינו מרגיש שהוא הולך יחף ואינו מרגיש קושי הארץ שאסיר ללאת בו לכן נראה כיון דלדעת רש״י אסור ללאת במנעל של עץ וכן נראה מדברי ר״י שכתבו התוס׳ דלב״ע קב הקיטע הוי מנעל א״כ ע״כ לא בענין מנעל של עור דווקא א״כ על ידא ומרד לדבר ה׳ יש לו להחמיר שלא ללאת במנעל העשוי מלבד״ ועשוי כמדת מנעל שלנו ומגין ואינו מרגיש כלל שהוא הולך יחף ולאו בכלל עיכוי הוא ומתחמיר תנוא עליו ברכה ועוד ראיתי להזהיר דלב״ע אפילו שהוא מחופה עור הוי מנעל אף לענין אילה ואי״כ לריכין ליזהר שלא לילך בי״ב ובע״ז בא בתוכן אפילו שלמעה מחופה בעור דהוי בכלל מנעל אלינא דב״ע כן נראה לי לפי עניות דעת ׳ וה׳ יכתבי בדרך אמת :

שאלה כט

פרשת פנחס פ׳ רפ״י ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר כו׳ אלא קרם המקרא ודרשהו דברי ר׳ יאשי׳ אבא חכן אומר בנות בתמרם היו יושבים ועמדו לפני כולם ומקשין העולם בפ׳ בשעלותך כתיב בני אנשים אשר היו עמלים לנפש אדם ויקריבו לפני משה ולפני אהרן פ׳ רפ״י כשסניתם בנות המרם היו יושבים ובאו ומשלום והקשו למה לא פ׳ רפ״י גם שם קרם ה׳ וקרא ודרשהו ולאיתי קושיא זו כדשמה בשפר ובנים ובכנו לדאמרי׳ ולדעתי אין כאן קושיא ואדקשי׳ להו על פ׳ רפ״י ליקשי להו אמ״ש דנקטי בב״ב בני פלוגתא ר׳ יאשי׳ ואבא חכן דפליגי בקרא דומעמדנה ולא פליגי בקרא דכתיב בני משה שני אלא ברור הדבר דבני בנות לשמאל פ׳ דיבי ממונות והי׳ רשאין לילך לביד הקטן תחילה ואח״כ לביד הגדול כמו שאמר משה והדבר אשר יקשה מכם יביאו אלי והעמיד לשם דייניס אבל בני ממאים משה שני היה הוראת איסור והי׳ אסור לשום אדם להוראות לפני משה כדאיתא פ׳ הדר שבעבע אלעזר ויהושע ולכך כ״ע עודים שם דשניהם בנות המרם הי׳ יושבים ובאתי לחזכיר מה דתמי׳ לי דתא בפ׳ מרר דף ק״ג לפיכן כל המורה הלכה לפני רבו מודידין אותו מגדולתו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי אלנא אע״ג דאמר לשו לאתי אבא לוה ואותי לא לוה אפילו הכי איענש וכו׳ משמע דלא שפיר עביד ובפסחים בפ׳ אלו דברים דף ס״ו ע״ב ריש לקיש אמר כל הבועס אם חכם הוא חכמתו משתלקת ממנו ממשה דכתיב ויקצף משה על פקודי החיל וכתיב ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא זאת חוקת התורה אשר לוה ה׳ את משה מכלל דמשה איעלם מיניה וא״כ סיני קאמר דהורה הלכה בפני רבו הא ה׳ הוכרח לומר מפני

שנכחה משה וכ״ל דמ״מ ה׳ לו להזכיר למשה רבינו בינו לבינו ולא הי׳ לו לומר לאנשי הצבא בלתי ידיעת משה ולכך נענש ומוכח מכאן דאפילו בשנכחה הלכה מרבו אסור להורות כמו בני משה ואפ״ה איענש אלעזר וק״ל ואחר כתבי זאת כמה פנים מלאתי בספר חורת חיים בפ׳ יש נוחלין כדברי ביטוב קושיא הנ״ל ומעתה כעל כל הון שהיתי בר מחלו בזה :

שאלה ל

ראובן היה חייב בשמעון שמעון שך פ״ב אלפים ונתן לשמעון משכון על שך הנ״ל ש״ח של כותי שחייב לו שך מאה ואחבעים אלף והש״ח הנ״ל קנה לראובן מעותר כותי שהיה כתוב בש״ח שהלוה הכותי חייב לשמעון שך ק״מ אלפים או לאחרי״ר שלו ר״ל בא״י כתו ועכשיו כשהשכין לראובן הנ״ל הש״ח הנ״ל לשמעון כתב ונתן לידו שרשות ביד שמעון לגבות חובו מחוב הכותי הנ״ל ובראות העמים יוד לראובן מנכסיו ותי׳ עליו שאר ב״ח ולא ה׳ יכול ללאת ידי חובתו וכתב ומכר כל נכסיו ולנ״ח שלו ונתוכוס גם הש״ח של כותי משך ק״מ אלפים וכתב ונתן להם כח שיתפשרו עם שמעון המלוה אשר השכין בידו הש״ח הנ״ל שיגבה שמעון חובו משה״ח הנ״ל והמותר ישלם לשם וכל מה שיעשו בעלי חובות הנ״ל עם שמעון יהי׳ עשוי בכל אופן המועיל וגם לראובן בעצמו כתב ונתן ליד שמעון המלוה שקיבל ממנו כל הסך הש״ח של הכותי הנ״ל והש״ח של ראובן כהבו ונתנו שהתפשרו עם שמעון שיתן להם משך הנ״ל שלשים אלפים וכתב בכתב זה בזה הלי כבר התפשרנו ומחלנו זה לזה וגם בכתב פטורים שנתן ראובן לשמעון כתב שקיבל כל הסך הנ״ל ואין לו עליו דין ודברים בביטול עודעא ופיסול עידי מודעא ועתה נהאמרו ראובן ושמעון לדין ושמעון ראובן שכתב פטורים שנתן בא״ח גמור ומכר מודעא מתחילה על הפטורים אלו ופירש אוכנו שמעון המלוה לא רלה ליתן לו כתב הודאה שיש בידו ש״ח של כותי משך ק״מ אלפים עד שיתן לו פטורים מכל ואזי יתן לשאר ב״ח שלו משך הנ״ל שלשים אלפים וב״ח של ראובן היו אלים וטוגשים עליו כמעט שבא בגרגל נפשו והוכרח ליתן פטורים לשמעון שקיבל כל שך הש״ח קיים אלפים ובאמת לא קיבל כי אם שך פ״ב אלפים כפי הש״ח שיש ביד שמעון ושך אלפים אלפים מה שנתן ליד ב״ח שלו ונשאר בידו שך כ״ח אלפים וכל שך כ״ח אלפים לקח הכל בריבית ואף שהיה לו שטר עיקשא עם שמעון זמן רב קודם החוב ומצואר בו שכל ס״ח שיעשו מהיום ולהבא יהי׳ הכל דרך עיקשא מ״מ כשירד ראובן מנכסיו כבר ליבד ראובן ממונו ולא הרויח שום דבר :

עוד טען ראובן אותו שך פ״ב אלפים הי׳ בחוכם ריבית שך י״ז מאות שהשב עמו הריבית מה שמגיע על שני הדשים חשק הריבית עם חקרן ושמעון המלוה הסיג שיש לו פטורים שקיבל ראובן כל שך הש״ח של כותי הנ״ל בביטול מודעא ופיסול עידי מודעא ומה שטען ראובן שהי׳ אוכנו מפני שלא רלה ליתן כתב הודאה הסיג שמעון מה שלא רלה להודות וליתן כתב הודאה על הש״ח הנ״ל היה מתחילה שלא יפסיד עי״י ערכאות ומה שטען ראובן שזקק הקרן עם הריבית הסיג שמעון אינו יודע מזה כלל :

תשובה קודם שנכנס לעומק הדין לריכין אנו לבבר אם יש ממש בדברי ראובן על מסילת מודעא אם זה נחשב לרוכם ולפוס ראיתא בראה דזה הוי ממש כמעשה דפרדיקא דאיתא בפ׳ חזקה ובגיטו הטור מ״מ ס׳ ר״ה אחי דמשכן פרדיקא לחברי׳ לב׳ שנים ולאחר שנתחה ג׳ שנים בידו מ״ל אי לאו דזבנית לי אכנוס לשטר משכון׳ וכו׳ ואשיקנא דחשיב אוכנ לבטל המקח ואם מקר מודעא תחילה שאמר לעדים דעו מה שאני מוכר מפני שאני אוכנ המכר בטל כו׳ עד אפילו אמר להם בדלונו אני מכר בלא אוכנ שכשם שאנכנוסו למכור כך אנכנוסו לומר שהוא מדלונו א״כ לפ״ז בנידון דידן כמי שאם ראו עדים הכפירה אף שלא שמעו הפחדה ואח״כ מקר מודעא הוי מודעא ואף שכתב הטור דבעינן אוכנ דאתי ליה מאחריני אבל באוכנ דאתי ליה מנכסי׳ כל מי שמוכר מפני שדחק למעות לא ואפילו באוכנ דאתי ליה מאחריני דווקא שאנכנו למכור אבל לא אוכנסו למכור אלא ליתן המעות ומחמת שלא היה לו מעות הולך למכור לא הוי אוכנ׳ אחם מיירי שלא בא האוכנ מחמת הלוקח אלא שאחרים אנכנוסו ליתן מעות אבל בנידון דידן שהאוכנ בא מחמת הלוקח שלא רלה להודות לו על שך הש״ח שהשכין אצלו כדי שיסתוק שאר ב״ח הוי שפיר אוכנ ודומה לזה כתב הש״ך ע״ש תע״ב שיש מעכב ביד המלוה שהיה מתירא להודות כדי שלא יגיע לו חיק מערכאות מ״מ סוף סוף הי׳ אוכנ לגבי מוכר שלא מחמתו׳ :

ועוד מאן ליתא לן אף אם לא הי׳ חייב הלוה ע״פ דדין להודות דלא לחוי אוכנ סוף הלוה הוא אוכנ בהודאתו כדי שיודה לו המלוה דומה לזה בגיטין אם מקר מודעי׳ על הגט אף שחייב להיליא ע״פ הדין מ״מ הגט בטל דזה הוי אוכנ כדאיתא בא״ה סימן קל״ד א״כ ה״כ כיצא מהך מעשה גופי׳ דלא הי׳ חייב לו להודות ע״פ הדין כדי שיגיע לו חזיק וא״כ הוכרח הלוה ליתן לו כתב הודאה כדי שיודה לו המלוה ביתרון שהוא בערך כ״ה אלפים כדי להשתיק שאר ב״ח שלו והוי שפיר אוכנ לגבי הלוה שלא מחמתו׳ והוי כשאי מקכתא דפרדיקא אף שכתוב בתוך

21

SHVADRON, Shalom Mordecai

ספר

שאלות ותשובות

מהרש"ם

חלק ששי

על ארבעה חלקי השו"ע

אשר השיב לשואליו מכל קצוי תבל

(כשני אלפים ושלש מאות תשובות)

האדם הגדול בענקים הגאון הנודע שר התורה ועמוד ההוראה

רבן של ישראל

מרן **שלום מרדכי הכהן** זצוק"ל

(אבד"ק ברעזן)

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י הגאון המחבר

(צ"ט תשו' באו"ח ויו"ד כבר נדפסו פ"א)

ערוך ומסודר ויוצא לאור עם הגהות והערות

ע"י נכדו

שלום מרדכי הכהן שבדרן

ר"מ בישיבת „אהלי שם" ע"ש הגהמ"ח

בעיה"ק **ירושלים** תובב"א

שאינה עומדת לאכילה הו"ל גולד כיון שהישראל לא הי' בידו לחלוב אפי' לתוך אוכלין אבל בעומדת לאכילה שאפשר לחלוב לתוך אוכלין לא הוי בכלל גולד ע"ש.

הנה ד"ז עצמו אם סתם בהמות החולבות הוו בכלל עומדות לאכילה תליא בפלוגתת הט"ז ומג"א רסי' זה ולעי' מג"א אסור. גם גוף סברת מג"א סק"ג הנ"ל ל"ע דלף שהישראל הי' בידו לחלוב לתוך אוכלין הרי כל טעמא הוא משום דלתוך אוכלין הוי אוכל ולא משקה א"כ כשחולב לקדירה ריקנית שנעשה משקה הוי גולד שא"א לעשותו בהיתר שיהי' משקה [ראוי לשתי']. אבל גם גוף סברת גולד פקפק הדג"מ דאין זה דומה לבילה ע"ש.

ועי' בט"ז סי' תקי"ז סק"ד במ"ש לחלק דדוקא מוקצה ע"י ריחוק המקום אין מוקצה בשל עכו"ם משא"כ במוקצה מצד עצמו. ועמג"א סימן תקפ"ו סקכ"ה שלידד דבגמרו בידא"א ליכא גולד בשל עכו"ם ורמז לסי' שכ"ה סק"י שהביא מחלוקת פוסקים בזה. ועי' בר"ן שבת פ' כל כתבי אמתניתין דעשה עכו"ם כבש לירד בו וכו' בשם הרמב"ן ג"כ דליכא מוקצה בשל עכו"ם בעלים חלושים מע"ש שאין העכו"ם מקצה כלום מדעתו אבל במחובר אסור גם בשל עכו"ם ועי' בצ"י שהביא והביא בשם הכלבו שמחמיר גם בשל עכו"ם בגרוגרות ולמוקים דכו"ע מקצו להו וכתב דהלכה כהר"ן להקל בזה וגם בתמיס דעיס להראב"ד סי' קכ"א מבואר דבמחובר לכו"ע אסור גם בשל עכו"ם אבל בתלוש איכא פלוגתא אם יש מוקצה בשל עכו"ם ע"ש ועסי' ש"י ס"ב בהג"ה ותו"ש שם ותשו' מהר"י אסאד חא"ח סוסי' נ"ד בשם ביאור הגר"א שכתב ג"כ כן ומלאתי בירושלמי פ"א דשבת ה"ז בסופה דמייתי פלוגתא אם של עכו"ם לריך הכו ומסייס עלה ר"א בשם ריב"ל דמדמניות שבכרם הרי אלו אסורות ובק"ע נדחק דהיינו משום כלאים ואין לו ענין לסוגיין אבל הפ"מ פי' משום שדרך לתלשן ושמא נחלשו היום מהמחובר והיינו משום דבמחובר גם בעכו"ם אסור וכמ"ש — וכה ראיתי בקה"י להגאון מליסא לסי' תק"ה שהעלה דבבהמה של עכו"ם העומדת לאכילה והעכו"ם חולב דגם בחולב למשקה שרי דמאוכל משקה ל"ה גולד והביא ראי' מכתובות ס"ד ועירובין מ"ו בתוס' ד"ה דהו"ל גולד שכתבו דהוה אוכלא דאפרת והא דאסור לחלוב למשקין היינו משום מפרק תולדה דדש והוה מוקצה מחמת איסור דל"ש בשל עכו"ם ולכן בכה"ג החלב מותר.

ובגוף ד' הט"ז ומג"א רסי' זה ע' בא"ר שפסק ג"כ כהט"ז וכ"ה במע"א להג' מהרא"מ סי' ת"ר סי"ט שפסק ג"כ כהט"ז אבל בסידור דרה"ח פסק כהמג"א וכ"נ דעת הפמ"ג בא"א סק"א ועתוס' ע"ז י"ד ע"ב ד"ה מקום וכו' שכתבו דסתם בהמה דקה עומד לחלב וגיזה ולא לאכילה א"כ בחלב בהמה דקה יש להחמיר ועתוס' שבת ע"ו ב' דסתם חלב הוי לגביה והכל לפי המקום והזמן ולדינא נראה דבבהמת עכו"ם יש לדד בבהמה שאינה עומדת לגבן — (ובגוף דברי מג"א שכתבו שיש סתירה מדברי א"ז והג"א הראוני בא"ז ריש בילה שהביא בזה מחלוקת הפוסקים).

והנה בחידושי רע"א לסי' ש"ז העלה דאם מכר העכו"ם החלב מכל בהמותיו לזמן קצוב לכ"ע גם בשל עכו"ם שייך מוקצה וגולד שהרי כל הטעם דבעכו"ם ל"ש מוקצה שהעכו"ם אינו מקצה מדעתו והו"ל כעומדת לאכילה דעביד דמימלך ודעתו ג"כ לאכלה אבל בזה הרי אין בידו לאכול הבהמה כיון שמכר החלב ומקצה מדעתו והוי כבהמת ישראל העומדת לחלב ע"ש ולע"ד הרי בידו להחליפן ולקנות בהמות אחרות חולבות ולאכול את שלו ועתוס' ב"מ ס"ד ומ"מ ל"ע לדינא.

סימן לז

ב"ה א' נח תרנ"ח

להרב מו"ה **יהושע העליר** נ"י מו"ץ דק' סטריא

ד מכתבו הגיעני, וע"ד שאלתו אם מותר ליגלך ביוהכ"פ במגעלים הנקראים קאלאשען, דלף שנעשים מקאטשוק ואינם בכלל עור, מ"מ הרי אין מרגישים קושי האדן, ורמז לדברי הפמ"א שהובא בשע"ת להחמיר בשל לבדים, ודעת פר"ח שהובא גם בברכ"י להחמיר בשולים של עץ, ורמז לתשו' מהר"ש שיק חאו"ח סי' שע"ז מהריעב"א ובמות ק"ב.

והמעיין בריעב"א ימצא שכתב וז"ל: כ"נ מסתברא דאלת"ה קשה יו"כ איו"כ, והיינו אלימא דהא בתרייתא מקמייתא, משום דבקמייתא יכול למידחק ולמידחי שאני יוה"כ מחליצה ומעזרה עכ"ל, הרי דס"ל דדוחק הוא ודיחוי בעלמא לחלק בין יוה"כ לשאר דבריס, ולעיל כתב הריעב"א וז"ל: שמעינן מהא דיוהכ"פ לענין איסור מגעל וסגדל, ולשבת משום משא, ולענין חליצה, כולם שויס בהלכותם בדינו מגעל וסגדל וזה ברור עכ"ל, הרי דס"ל דלדינא אין שום חילוק ביניהם וזהו דלא כסברת הרמב"ם, וע"ש עוד בד"ה אבל מעייל הוא וכו' ע"ש מ"ש בזה.

והנה בתשו' פמ"א האריך לדחות דברי הב"י ולחזק שי' הרמב"ם ומבואר למעיין שם דהתוס' ודאי לא ס"ל כהרמב"ם, ולעד"נ לפמ"ש הרשב"א ביבמות ק"ב ע"ב דהא דפסק הרמב"ם דבאנפליא של בגד אינה חליצה כלל, ובשל סיד הוי חליצה פסולה, היינו משום דרבא משני שם האי מגין והאי לאו מגין, והרשב"א דחה דזהו רק אליבא דר"מ, אבל לרבנן דדרשי תחש כולהו חד דינא אית להו, וכבר כתב בק"ל שעל הראא"ש שם לשי' רש"י לחלק בשל שעם בין קשה דמגין ובין רך דאינו מגין, ובאמת דמפורש כן בתוס' ישנים ליומא ע"ח שם, ולכן הרמב"ם לשיטתו אזיל ופסק גם ביוהכ"פ דדוקא היכי דמרגיש ברגלו שהוא יתף שרי אבל לדידן דגם באנפליא של בגד חליצתו פסולה אין חילוק בין מגין לאינו מגין, א"כ גם ביוהכ"פ אין לחלק בזה.

והנה במ"ש רו"מ מדברי הא"ז שהובא בתה"ד דמותר לצאת במגעל קרוע, ומסתמא הקרע הוא למעלה, והביא מדברי הק"ע על הירושלמי מגלה וע"ז אי"ח סי' תקנ"ד, יעוין ברשב"א יבמות שם שביאר דהא דירושלמי דריב"ל נפיק לגבי דרשב"ל בסילוסא, אינו אנפליא אלא נעל בלא עקב, כדאמרי' ביבמות נעל פרע לסילוס שאין

לו עקב, והיינו דקאמר שם איסטניס אנא, אבל באנפלי של בגד לעולם שרי ע"ש, א"כ נראה דבקרוע למעה מיירי, ובזה א"ש הא דפסק בשו"ע דבאנפלי של בגד מותר, ולא הוזכר דדוקא באיסטניס שרי, ולפמ"ש א"ש.

ובעיקר הדין, הנה מלשון הטור והשו"ע מבואר דכל שאר מינים חוץ מעור שרי, ועמ"ש בחידושי להו"מ סי' ר"א אם בדברי הפוסקים למדין מן הכללות, ובאמת שהפמ"א בעצמו כתב רק דכל ירא וחרד יש לו להחמיר שלא לגזות במנעל של לבדים קשים וגבוה קצת תחת העקב ועשוי כמדת מנעל שלנו ואינו מרגיש כלל שהוא יתף והמחמיר תע"ב ע"ש, הרי שהוא רק מצד חומרא, ובתשו' פרשת מרדכי חאו"א סי' י"ד האריך לפלפל בסוגיא זו והעלה לדינא דיש להחמיר בשל קש דמגין ואסור לשי' רש"י, וגם בשל שעם יש ב' מינים רך וקשה ואין אנו בקיאים איזה רך ואיזה קשה ויש להחמיר גם בשל שעם ע"ש.

ובענין קאלאשין האריכתי בתשו' א' לק' לאווני בדין אם מותר לסתום בגומי זה נקב שבמקום והעליתי דלא גרע מלבדים, ובפרע דראוי למדרס, והבאתי מכמ"ק בזה, אך דמ"מ לענין יוהכ"פ יש לדון, דכיון שמקפידים שלא ללבשו על הרגל לפי שמזיק לבריאות הרגל ורק ע"ג מנעל של עור אנו לובשים אותו אין זה בכלל מנעל האסור ביו"כ, ובפרע שהם גדולים יותר ממדת הרגל שהרי מחזיקים ללובשן ע"ג המנעלים של עור, א"כ הרי מבואר בא"ז הל' אבילות סוס"י תמ"ג וז"ל: והגו לנעול מנעלים רחבים כמו ביעם מפני אסתניסות ובשעת התפלה חולץ העתקתי מאבי העזרי עכ"ל, ונראה מזה דגם בשל עור שרי כיון שרחבים ממדת הרגל דאם בשל מינים אחרים הרי גם בא"נים רחבים שרי, וא"כ ה"נ בהקאלאשין ובפרע שגם הם רכים ומרגיש עיכוב הילוך, (אבל שו"ר בב"י יור"ד סי' שפ"ב שדהה ד"ז) וגם הרי בברכ"י סי' תקנ"ד אות ז' הביא בשם תשו' ב"ד להתיר בע"ב אם לובש אנפלאות של למר ועליהם מנעלים של עור והוא חולק עליו, ובזכל"א הספרדי יור"ד ה' אבל אות י' הביא בשם שלחן גבוה שהלין בעד הב"ד ושהגו כן, א"כ אף דדוקא באבל וע"ב הקילו, מ"מ עכ"פ בקאלאשין שאינו מין עור יש לצרף דעתו, ולשי' רוב הפוסקים שאר מינים רק מדרבנן ביוהכ"פ, לכן לענ"ד מדינא אין להחמיר, רק שהירא וחרד עוד לו להחמיר ותע"ב, ורו"מ כתב בשם תשו' ח"ש שהחמיר, ולא אדע מי הוא מחברו גא יודיעני. ואח אדע כי אגל קצת גדולים ולדיקים נהגו להקל בזה בהילוך ברחוב ובבואם לביהמ"ד חולצים מיד, ומ"ש הפר"ח מהירושלמי לאסור במנעלים שלובשין תחת המנעלים להגן מן המים אולי הם במין עץ וכדומה שאינו מזיק להרגל.

ומה שהביא קושית הגאון מוהר"י ז"ל בהא דקידושין כ"ד בפלוגתת ת"ק ור"מ אם אשה פודה מע"ש שלה, דמוקי רבא במעשר דאתא מדי נשא עסקינן, ור"מ לטעמי' דאמר מע"ש ממון גבוה הוא ולא קני בעל, ות"ק לטעמי' דאמר ממון הדיוט הוא, והקשה דהא ר"י סובר דק"פ לאו בקנין הגוף דמי, אך לפמ"ש התוס' בגיטין כ"ה דבעלמא מודה ר"י דבקנין הגוף דמי א"ש, אך דקשה דלאחר תקנת אושא מיירי, כדאי' בב"ק פ"ט, והוא משוש דתקנו דבעל כלוקח על הגוף, ולפמ"ש הש"ך חו"מ סי' ק"ג דלגריעותא לא עשאוהו כלוקח א"כ יוכל לומר לא ניחא לי' בתק"ח עכ"ד.

ובאמת שהרשב"א שם ביאר דעת רש"י במע"ש דא"י למכרו והפירות נתשבים בקרן, ועי' במקנה מ"ש ע"ז והוא תירץ בע"א, ורמז לישב הא דלר"י קנין פירות לאו בקה"ג דמי, וגם מ"ש דהבעל יוכל לומר לא ניחא לי בתק"ח י"ל לפמ"ש הב"ש באהע"ז סי' קס"ח דהיכי דאמר בתחלה דניחא לי' בתק"ח שוב א"י לחזור ולומר לא ניחא לי, א"כ משכח"ל בכה"ג שירשה עוד נכסים ובא בע"ח שלה לגבותם ויוכב הבעל כדאי' בב"ב, וע"ש ברי"ף שפסק דלוקח הוי, וכיון שאמר בירושה זו לגבי שאר נכסים דניחא לי' בתק"ח והוי כלוקח, שוב אינו יכול לומר לגבי המע"ש להיפוך, דהוי תרתי דסתרי, וגם לא הוי לגריעותא, שהרי אם לא יהי' כלוקח יפסיד בשאר הנכסים יותר משיעור החומש של מע"ש, ובזה מדויק לשון רש"י בד"ה דאייתי מבי נשא, שמת אביה והי"ל מע"ש וירשתו עם שאר נכסים וכו', ותמה המקנה למ"ל לרש"י זאת שהיו גם שאר נכסים, והא יש לפרש שירשה רק מע"ש לבד, ולפמ"ש ניחא דרש"י בא לישב קושי' הי"ל, ולכן כתב דמיירי שירשה גם שאר נכסים, וכיון דבשאר נכסים עשאוהו כלוקח וניחא לי' בתק"ח, שוב גם לגבי מע"ש הוי כלוקח, ועוד דאינו לריעותא שהרי יפסיד בשאר נכסים יותר משיעור החומש של המע"ש וכמ"ש, וזהו כפתור ופרח בביאור לשון רש"י ז"ל בס"ד.

סימן לח

ב"ה חוהמ"פ תרנ"ח

להגאון מ' **אלי' דוד תאומים** אבד"ק מיר נ"י
במדינת ליטא

מה שנסתפק בחולה שאוכל ביוהכ"פ פחות פחות מכשיעור ושוהה ביניתים כשיעור, אם צריך לברך בכל פעם ברכה שלפני. הנה לענ"ד הדבר ברור שא"ל לברך כיון שאינו מסיח דעתו ועומד במקומו, ורא' מתשו' הריב"ש סי' שפ"ד שהוכיח דמי שמברך על ב' מצות שברכותיהן שוות דגם אם א"א לעשותן כאחד א"ל לברך שנית, וכתב וז"ל: ומי איכא למימר דמי שלפניו בשר וגבינה שברכותיהן שוות וצריך על הגבינה שיהא צריך לחזור ולברך על הבשר מפני שא"א לאכלן ביחד מחמת וכו', ומ"ש בתוספתא הי' מפסיק ועושה, מפסיק ועושה, כל פעם וכו', כגון בנמלך וכו', איפכא מסתברא שכשאפשר לעשותן ביחד ואינו עושה, נראה שאין דעתו על האחרת והוי סילקו, אבל כשא"א לעשותן יחד והוא עושה אותן זאת"ז אין כאן סילוק, אלא לא שנא, ולא מזכר טעם זה אלא כשהוא עושה מעשה ביניתים שנראה שמסלק דעתו מלעשות האחרת, ואז אמרו וכו' דהוי הפסק וכו' עכ"ל, והרי בבשר וגבינה מחויב להפסיק בקינוח הפה והדהה ביניתים כנודע. ואפ"ה א"ל לברך שנית.

(24) Grünfeld, Simon

ז'ה'ל'צ'י'ב'

ספר

שו"ת מהרש"ג

חלק שני על או"ח וי"ד וחלק א' על חו"מ ואבהע"ז

מכבוד אדמו"ר הרב הגאון הקדוש בו"ק חו"פ המפורסם בחריפתו
ועומק בינתו פאר הדור והדרו נזר ישראל ותפארתו רבים הלכו לאורו
כקש"ת מרנא ורבנא **שמעון גרינפעלד** זצוקלל"ה
אב"ד ור"מ בעיר סעמיהאלי יע"א

בן אא"ז הרב הגאון הצדיק החריף עצום בקי בש"ס ופוסקים
ראשונים ואחרונים נ"י עה"י פה"ח
כקש"ת מרן
מוה"ר **יהודה גרינפעלד** זצוקללה"ה
אב"ד ור"מ בעיר הנ"ל

אשר השיב לשואליו אמרי אמת לערך חמישים שנה ואור תורתו
זרח תחילה בעיר מונקאטש ולבסוף בעיר סעמיהאלי
והרביץ תורה לאלפי תלמידים מופלגי תורה ויראי השם.

אספתי ולקטתי תשובות אלה עם טורח ויגיעה רבה וזכיתי בעזהי"ת להוציאם לאור
עולם ביחד עם קונטרס קול יהודא מא"ז הגאון מהר"י זצ"ל הנ"ל שנדפס בסוף הספר

יו"ל ע"י תלמידו וכן אחיו של מרן המחבר
מרדכי גרינפעלד
ראב"ד קהל יראים „קהל ישראל" ווינה יע"א

ועתה יצא לאור
מהדורא חדשה, מפתח מפורט יותר, מהתשובות וסדר הש"ס

עיה"ק **ירושלים** תובב"א
שנת תשמ"ג לפ"ק

סימן קט.

לכבוד ידידי הרב המופלג חו"ב וכו'
כש"ת מו"ה **יודא ליבוש היילפרין** נ"י
יושב **בבעקעש־טשאבא** יע"א.

אחדשה"ט על דבר שאלתו בחמד שהמליח שבע"ש יערוך וועקער־אויר באופן שבשעה ידוע בשבת תכבה את האור השעון על אופן זה שבש"ק בשעה שרולה תכבה את האור האלעקטרי הנ"ל או אסיר וכבר רמז עיניו בספר מנחת שבת שהביא דברי מורי מהר"ם שיק בחלק או"ח סי' קנ"ז שמתיר אפילו שתדליק גר ואפי' גר פשוט בשבת ושהסכים אליו הגאון בעל שו"מ ז"ל רק מ"מ שואל חוו"ד אם יש לסמוך על דבריהם ומן שלא ראה היתר מפורש בש"ע. עכתו"ד שאלתו:

והנה לא ידעתי מה מסתפק וכי לא ידע שהגאונים הללו ראויים הם לסמוך עליהם אפי' שלא בשעת הדחק, ורק כדי שלא יהי' מכתבי ריקם לגמרי בלי שום פלפול וסברא בד"ת בחתי לכתוב מה שעלה בדעתי בעת עיוני בשו"ת מהר"ם שיק הנ"ל במה שחקר בתחילת דבריו בחם טושה כן בשבת עצמו דהיינו שמעריך השעון בשבת עצמו שתדלוק הגר בשעה ידועה, אם יש בזה איסור דאורייתא. ורולה בתחילה לומר דמוכח דיש בזה איסור דאורייתא ממלאכת אפייה ובישול בשבת דחייב. ואע"ג דאין הדבר נאמר ונתבטל תיכף כשמניח הפת בתוך התנור וכן כשמשיס הקדירה על האש אלא אחר שעה ואפ"ה חייב משום אופה ומבשל א"כ הה"ד כה"ג במדליק או מכבה אף שהמלאכה נעשית אחר שעה אם נעשה הכל בשבת עצמו אית בי' איסור דאורייתא. ולדעתי אין ראי' כלל ממלאכת אפייה ובישול דעכ"ח עיקר המלאכה כך נאמרה, שהרי לעולם אין האדם עצמו אופה או מבשל בגופו אלא באמצעות האש שהרי א"א לאדם לאפות או לבשל רק ע"י האש א"כ עכ"ח המלאכה בסיני כך נאמרה שלא תעשה פעולה שהאש יאפה או יבשל וא"כ שפיר חייב אף שהאש מבשל או אופה לאחר זמן כיון דכך נאמרה בסיני ולמד ממלאכת המשכן. אבל לענין מלאכה אחרת כמו מכבה ומבעיר, דעיקר המלאכה הנאמרת מסיני ולמד ממלאכת המשכן הוא שלא יבעיר אדם אש בידיו וכן שלא יכבה בגופו והמלאכה נגמרת תיכף בשעת מעשה א"כ הוי המלאכה רק באופן זה אבל אם לא נעשה המלאכה תיכף לא הוי דומיא דמלאכת המשכן ושוב אינו חייב. ומלאתי בספר מנחת חינוך במוסך השבת אות י"א גבי מלאכת זריעה מביא מדברי רש"י בשבת פ' כלל גדול דבעושה חבית אינו חייב משום מכה בפטיש משום דנגמר בהתנור מאליו, וכתב הוא ביאור הדברים ג"כ כנ"ל דבשלמא מלאכת מבשל ואופה נאמר כך שיוגמר אחר שעה, אבל מלאכת מכה בפטיש לא נאמר רק באופן שיוגמר בשעת שעושה הנגמר מלאכה, אבל במה שהניח החבית בתנור ונגמר אם כיון דלא נגמר על מקומו אין בו משום מכה בפטיש [ולדעתי ההסבר קלת באופן אחר דמלאכת אופה ומבשל נאמר לא תאפה ולא תבשל ע"י אש, אבל מלאכת מכה בפטיש לא נאמר רק ע"י האדם בעצמו, אבל אם האדם מניח באש, והאש הוא גומר תיקון הדבר לא הוי בכלל מכה בפטיש] ועפ"י הנ"ל נראה דגם מלאכת מבעיר ומכבה לא נאמר אלא באם האדם בעצמו הוא מכבה ומבעיר אבל באם האדם מניח כלי ושוב בזמן שלאח"כ הכלי היא מכבה ומבעיר בכה"ג אינו חייב משום מכבה ומבעיר. וא"כ נראה דאם מניח אותו כלי של הוועקער סמוך לגר אפילו בשבת ולאח"ז הוועקער הוא מכבה או מבעיר אין האדם חייב כנ"ל. והנה ראיתי באבן העזר בסי' שכ"ח שחולק על המג"א בסי' רנ"ב ומסיק להלכה דהנותן חיטים לרחיים של מיס בשבת שחייב משום טוחן וכן המעמיד עלוקה בשבת שחמלון דם שחייב משום חובל. ועיקר ראייתו משום דבניזקין כה"ג חייב משום חובל. ועיקר ראייתו אין ראי' מניזקין לענין שבת דשאני בתשלומין

לענין ניזקין שאין חילוק בין כדרכו בין שלא כדרכו בכל ענין הוא חייב לשלם דלא מצינו לעולם דמי שעבר כלי של חבירו בראשו או כלאחר יד שיהי' פטור. וכן הכותב מסירה על חבירו בידו השמאלית או בפיו שיהי' פטור כיון דמ"מ חברו ניזק, אבל בשבת בעי' דוקא כדרכו וכעין שהי' במלאכת המשכן ושם הי' טוחנין ביד וכן החובל שהוא נעילת נעמה הי' ביד, ושפיר הטוחן בראויס של מיס פטור וכן המעמיד עלוקה פטור. והא למה הדבר דומה דאם הי' אמה של מיס עוברת בראה"ר והשליך אחד לתוכה חפץ בשבת והמיס הוליכוהו יותר מד' אמות שהוא פטור משום דהמלאכה לא נאמר אלא במעביר ד' אמות ביד לא ע"י מיס וכן בעחיבה לא ע"י מיס. ומהי דבוודאי בשבת אין להתיר אבל להעמיד בע"ש כלי שתדליק או תכבה גר בשבת נראה וודאי דיש לסמוך על דברי מורי מהר"ם שיק באו"ח בסימן קנ"ז הנ"ל להתיר. ולא נפגיתי עתה לעיין בזה מפני כמה טרדות:

והנני בזה ידידו דו"ש וש"ת.

סעמיהאלי יל"ו שנת תרפ"ה לפ"ק.

שמעון גרינפעלד

סימן קי.

לכבוד הבחור החתן הרב המופלג וכו'
כש"ת מו"ה **משה נתן הלוי יונגרייז** נ"י.
אשר מצ"פ (וכעת הוא) אבדק"ק **טאקאי** יע"א.

ל א) **מכתבו** קבלתי על דבר אם מותר ללאת ביוהכ"פ וע"ב והכנים בדוכנס ואבל בימי אבלו במנעלים אשר העקב שלהם הוא "מגומי" וכן ממין הנקרא "קויטשוג" לאשר שהולך במנעל זה אינו מרגיש כלל שהוא הולך יחף. או כיון שאינו מין עור מותר עכתו"ס:

וחוו"ד שמותר דלא הוי בכלל המשה ענויים אלא מנעל של עור ולא של מין אחר אף שאינו מרגיש כלל שהוא הולך יחף.

ומה שמדייק מעכ"ת מדברי הרמב"ם בפ"ג מה' שביתת עשור ה"ז שכתב וז"ל וכורך אדם בגד על רגליו שהרי קשה הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף עכ"ל משמע דמעעלים שאינו מרגיש שהוא הולך יחף אסור, נראה דלא ראי' הוא שהרי לכאורה יש להבין בדברי הרמב"ם איך כתב עעס לדבר הא לא קיי"ל לדרוש עעמא דקראי [וכמדומה שבמהר"ם שיק או"ח סי' שע"ז עמד בזה ולא נפגיתי לעיין] אמנם נראה דגם הרמב"ם לא בא ליתן עעם לדיני התורה להיות הדין משתנה לפי שיעור העעם, אלא בא לומר דמנעל לא משיב אלא של עור שהוא דבר שרוב אנשים עושין אותו למנעל, משום דבמנעל כזה רוב אנשים אינם מרגישין את האדמה כלל [ובמנעל כזה של עור אפי' עושה את המנעל מעור דק וקלים אשר ההולך בו מרגיש דריסת האדמה כאלו הולך יחף מ"מ בודאי אסור כיון שהוא של עור והתורה אסרה נעילת סנדל של עור, כיון שמדרך לעשות מנעל של עור באופן שלא ירגישו] אבל במנעל של בגד או שאר מיניס כיון דעפ"י הרוב ההולך במנעל כזה מרגיש שהוא הולך יחף לא חשיב מנעל וממילא אינו אסור אפי' באם עשה מנעל מבגד עב מאוד עד שההולך בו אינו מרגיש כלל שהוא הולך יחף, מ"מ כיון דמסתמא דמילתא משאר מיניס אינו כן א"כ לא חשיב מנעל ואין בו איסור בכל ענין. ודוגמא לדבר זה גם בשאר דיני התורה כגון בשיעור מקום מ"ס ילפינן ממיס שכל גופו עולה בהם והוא אמה על אמה ברוס ג', ומ"מ אין חילוק בין שהמקום רחבה בין שהיא קצרה בכל אופן שתהי' המקום עשויה אפי' במרודדת כל שיש בה שיעור מ"ס הוי מקום כשירה בין לגדול בין לאדם קטן ולא מחלקי' בין אדם לאדם ובין תמונה לתמונה. וכה"ג בשיעור שופר כדי שיתחזו בידו וירחה לכאן ולכאן ואין חילוק בין אדם גדול לקטן, אף שבאדם גדול מאוד אפילו בעפה יהי' נראה כאילו תוקע בידו אפ"ה יולא בשופר של עפה וכן

אפילו באדם גנס שבפחות מעפה גראה השופר מתוך ידו לבאן ולכאן אפ"ה הוא פסול דלא חילקה התורה. כן גם כאן מגעל של עור אסור באין חילוק אפי' עור דק ומרגיש כאלו הולך יחף ומגעל של שאר מינים מותר באין חילוק אפילו מסחורה עבה שאינו מרגיש כלל שהוא הולך יחף ומלא שמה שהרמב"ם נתן טעם שהוא מרגיש לא בא אלא לומר שבימי התורה לא הי' אלא מגעל של עור. אבל לא שנחלק עתה בין אם הוא מרגיש שהולך יחף ובין אינו מרגיש. [**א"ה.** עיין בפרע"ח בשער יוהכ"פ שרבינו האריז"ל נתן לנו טעם לשבח שביוהכ"פ אינו אסור אלא מגעל של עור ולא של שאר מינים משום דבכל ימות השנה נעלי המלכות הם הקליפות והם נקראים כתנות עור משכא דחויא. וביוהכ"פ מתבטלים ולכן אסור ללבוש נעל של עור אבל שאר הנעלים הם נעלי הקדושה והם אינם מתבטלים אפילו ביוהכ"פ ולכן מותר לנעול שאר נעלים שאינם של עור עיי"ש]:

ומה שמביא מעכ"ת מדברי הפמ"א ח"ב סי' כ"ח לענין מגעל של לבדיס שיש להחמיר מפני שאינו מרגיש כלל וכו' ורק שמסופק מעכ"ת בכוונת דבריו אם בא לומר רק מצד חומרא או מצד עיקר הדין. לדעתי פשוט דכוונת הפמ"א אינו אלא מצד חומרא וכמו שסיים והמחמיר תע"ב. ורק לדעתי נראה דאפילו מצד חומרא א"ל להחמיר ואין בזה מידת חסידות כלל. וראי' דאם נימא מצד חומרא ומידת חסידות יש להחמיר שיעשה על אופן שלטער בה' ענוייס. א"כ אף אנו נימא כן באכילה ושתי' שכל המתענה ומלטער יותר הרי זה משובח, וא"כ למה לותה התורה לאכול בע' ופשעות הענין כדי שיהי' יכול להתענות בנקל בי' וכמש"כ גם בש"ע התניא בה' יוהכ"פ דאין הדבריס יוצאין מן הפשט וכמש"כ בברכות בפ"ק, והלא אדרבה עוד יותר שלא לאכול הרבה כדי שילטער יותר ויהי' נהשב לו יותר לענוי. א"ו אין זה מידת חסידות כלל וכל המחמיר בשביל כך כדי שיהי' נהשב לו ענוי יותר שילטער יותר אין זה אלא חסיד שוטה ואין לו דעת להבין עומק תוה"ק. וכמו שהוא בענוי של אכילה ושתיה כן הוא בשאר הי' ענוייס, ופשוט אצלי דמי שהולך ביוהכ"פ בענוי של נעילת הסנדל במקום קר כדי שילטער יותר בהליכתו יחף אינו מקבל שום שכר ע"ז ורק נהשב לשוטה ופתי. ודומה להולך אצל אשתו כדי שיתאוה לה וילטער יותר בענוי של תה"מ דמודן לכל שאינו אלא שוטה הה"ד בשאר ענוייס הה"ג. ועוד נ"ל דמי שעושה פעולה שילטער ביוהכ"פ אפי' באחת מה' ענוייס על אופן שהתורה התירה והוא בא להחמיר כדי שילטער, יהי' לו עונש משום בזוי יו"ט, והוא דבאמת יוהכ"פ יו"ט הוא ואסור לצער עצמו בו. ובמדרש רבה פ' בהר דורש ולקדוש ד' מכובד, זה יוהכ"פ שאין בו אכילה ושתיה אמרה תורה כבדהו בבסות נקיה, והיינו דבאמת הי' ראוי להתענג ביוהכ"פ משום כבוד היום רק דהתורה אסרה בו החמשה ענוייס ומצא דזה כבודו לקיים בו רצון התורה. אבל בדבר שלא צוותה התורה המצטער עצמו ביוהכ"פ הוי בכלל בזיון היום ח"ו וא"כ מי שאינו הולך במנעלים של גומי שמותר מצד התורה ליכך בו והוא רוצה מצד שילטער עושה שלא כדין שאסור להצטער עצמו ביו"ט בזה [ולכן דעתי בכל הזומרות יתירות שאדם נוהג ביוהכ"פ ומצטער, אם אין בהתנהגותו טעם ידוע שיצא מאיזה דבר כגון מי שעומד כל היום על רגליו ומצטער והדומה לזה, לדעתי עושה שלא כדין מצד בזוי היום, דכבוד היום הוא לכבדו ושלא לצער את עצמו בו חוץ מאותן דבריס שצוותה בו תורה"ק ולא יותר כנ"ל]:

ב) **ואשר** שאל במקום שיש מנהג שאין קורין לרווק שלא נשא אשה מעולם בשבת לס"ת אם יש לו יצא"ע מה דינו.

על הפרישה. ומחלוקת קשה מן הכל ומביא את אביו לי ח"ו ולא לידי עליה. ובמקומינו המנהג שבין ז' קרואים ר רווק אפי' כשיש לו יצא"ע אבל עולה הרווק הוספה או מפעיר אפילו כשאין לו יצא"ע וכן נכון לעשות גם אצלינו שלא תהי' מחלוקת ח"ו:

דו'

סעמיהאלי יצ"ו תרפ"ז לפ"ק.

שמעון ג

סימן קיא.

לכבוד ידידי הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה **חיים אורי פ"מ** דומ"ץ **בבאדראג קערעסטור** יע"א.

קבלתי מכתבו בדבר ב' חביות יין שנתברר שנעשו עם והנה הווירעס הייזער לא ידע מזה ולכן המשין אחת היין מהביתין הללו וגם משאר הבביתין. והנה ש מותר לשתות היין משאר הבביתין בפסח:

אשיבהו. הנה אין בכחי להאריך כי בשבוע העבר במעטי מחמת חולי ר"ל לכן לא אכתוב עתה בלי עסק כי פשוט הדבר במש"כ מעכ"ת שהיין שבהביתי מותר לשתותו בפסח אפילו מהדרין מן המהדרין וא מאותו היין גם אנכי הייתי שותהו אפילו על ד' כוסות בלי ולכל היותר אין לו לווירעס הייזער רק שיקח על פסח מיו ובאותו מינקת שהשתמש במשך השנה גם באותן השתי ישתמש בה בפסח עצמה [והגם כי מעיקר הדין הי' אפשר זה אפי' להשתמש באותו מינקת בפסח עצמו כיון דלא בלע עמד בתוכו מעצ"ע, מ"מ בהא נכון להחמיר ליקח על פס הדשה]. אבל על היין שבהביתין הנשאריס לית דין ל

ממותר לשתותו ולמוכרו אפי' בחזקת אמור מן המש

והנני בזה ידידו דורש שלומו ש"ת מברכו בחג ר

סעמיהאלי יצ"ו, תרפ"ז לפ"ק

שמעון ג

סימן קיב.

לכבוד ידידי הרב המופלג וכו' כש"ת מו"ה **יעקב יוסף** שו"ב ומו"ץ בישוב **עטשעד** יע"א.

א) **אחדשה"ט** בדבר שאלתו שעהנו היעיס ברחייס של ימיס ושוב נמצא בהברזל מלמעלה כ הברזל הזה כורכין מלמעה השק שהקמח יורד לתוכו מש איזה כסוי וגם עשו נקביס ואז לא הי' בלק בהעחיו אך שאלתו על הקמה שנעמן בתחילה קודם התיקון עכ"פ ע"י רקידה, ואפילו אם מותר אם נחשב לקנ עד כאן תוכף שאלתו:

והנה מה שמגדד מעכ"ת להתיר מחמת דנכנס לנ דאפשר דבלק זה שנתהווה רק מחמת זיעת האד לא הוי חמץ כמבואר פלוגתא בזה בא"ח סי' תס"ו, אינו נ"ל אפי' לסניף משום דמסתבר דזיעה זו שנתה